

Sorry dat ik u onderbreek, maar...

Een indicatief en exploratief onderzoek naar de beleefdheid van Jeroen Pauw en Humberto Tan en de bruikbaarheid van de conversatieanalyse voor beleefdheidsonderzoek.

Sanne Grootveld 1048260

MASTERSCRIPTIE TAALBEHEERSING VAN HET NEDERLANDS

| Begeleider: Dr. M. van Leeuwen | Tweede lezer: M.J. van Naerssen MA |
Opleiding: Nederlandse taal en cultuur | Datum: 21 juni 2016 | Leiden
| Masterscriptie Neerlandistiek 20 ects |

Samenvatting

In dit onderzoek is de relatieve beleefdheid van Humberto Tan en Jeroen Pauw onderzocht. Aanleiding hiervoor is de vergelijking tussen de twee presentatoren die in de media gemaakt wordt. Tan en Pauw presenteren beiden een actualiteitenprogramma laat op de avond, maar verschillen in hun interviewstijl: Pauw lijkt vooral hard en kritisch te zijn, terwijl Tan vooral als vriendelijk en empathisch bestempeld wordt. In deze studie is onderzocht in hoeverre deze verschillen te maken kunnen hebben met de talige beleefdheid van beide presentatoren. Hiertoe zijn onderbrekingen als uitgangspunt genomen, omdat deze niet alleen een belangrijke rol spelen in interviews, maar ook omdat ze bijna per definitie als onbeleefd beschouwd kunnen worden. Daarnaast heeft dit onderzoek nog een theoretisch doel: er is bekeken in hoeverre de conversatieanalyse een toevoeging kan zijn op het onderzoek naar beleefdheid. De vraag die centraal staat is: *Hoe beleefd zijn de onderbrekingen van Pauw en Tan?*

De eerste deelvraag luidt: *Hoeveel en wat voor soort onderbrekingen gebruiken Pauw en Tan en hoe geven zij deze vorm?* Om deze vraag te beantwoorden zijn tien interviews van Pauw en tien interviews van Tan onderzocht, waarin in beide shows dezelfde personen te gast waren. Uit deze interviews zijn de onderbrekingen getranscribeerd waarin commentaar op de inhoud van de voorgaande uiting geleverd werd (onderbrekingen waarin een nieuw topic werd aangekaart zijn buiten beschouwing gelaten). Deze onderbrekingen zijn vervolgens ingedeeld in de vier categorieën van een analysemodel dat is opgesteld op basis van de conversatieanalyse. De vier categorieën zijn: *andergeïnitieerd zelfherstel*, *andergeïnitieerd anderherstel*, *bezwaar opwerpen* en *alternatief voorstellen*. De eerste twee categorieën komen voort uit het soort onderbrekingen waarbij iets onduidelijk is aan de inhoud, de laatste twee uit het soort onderbrekingen waarbij de onderbreker het niet eens is met de inhoud van de voorgaande uiting. Voor elk van deze categorieën is tot slot bekeken of en welke patronen er onderscheiden konden worden op basis van de formulering en vormgeving van de onderbrekingen. Pauw blijkt significant meer te onderbreken dan Tan. Daarnaast maken beide presentatoren het meest gebruik van de categorie *andergeïnitieerd zelfherstel*, gevolgd door *bezwaar opwerpen*. Bij Tan is een significant patroon ontdekt in de manier waarop de onderbrekingen over de vier categorieën verdeeld zijn, bij Pauw niet. Tan gebruikt verder significant meer woorden voor zijn onderbrekingen dan Tan. De presentatoren vullen de verschillende categorieën van het model soms op redelijk dezelfde wijze in, zoals in de categorie *andergeïnitieerd zelfherstel*. In de categorie *bezwaar opwerpen* gebruiken Tan en Pauw juist zeer verschillende technieken. In de overige twee categorieën zit wederom enige

overlap, maar in de categorie andergeïnitieerd anderherstel geven Pauw en Tan hun onderbrekingen daarnaast ook anders vorm.

De tweede deelvraag van dit onderzoek luidt: *Hoe kunnen de onderbrekingen van Pauw en Tan geduid worden in termen van beleefdheid?* Om deze vraag te beantwoorden zijn de verschillende patronen die zijn onderscheiden geduid in termen van Brown en Levinsons beleefdheidstheorie. Ten eerste blijken de categorieën die voortkomen uit een onduidelijkheid aan de inhoud van de voorgaande uiting (andergeïnitieerd zelfherstel en andergeïnitieerd anderherstel) beleefder dan de categorieën die voortkomen uit het soort onderbrekingen waarbij de onderbreker het niet eens is met de inhoud (bezwaar opwerpen en alternatief voorstellen). Deze vier typen kunnen op een schaal van relatieve beleefdheid geplaatst worden, waarbij bezwaar opwerpen het meest onbeleefd is, gevolgd door alternatief voorstellen, andergeïnitieerd anderherstel en andergeïnitieerd zelfherstel.

Een tweede resultaat is dat Tan meer beleefdheidsstrategieën lijkt te gebruiken dan Pauw, voornamelijk strategieën die gericht zijn op het positieve gezicht van de hoorder. Tan gebruikt deze strategieën het meest in de meest gezichtsbedreigende categorie van het model, bezwaar opwerpen. Inzichten uit de conversatieanalyse kunnen een interessante toevoeging doen op deze resultaten: een conversatieanalytische lezing brengt namelijk aan het licht dat beide presentatoren hun onderbrekingen, die tevens niet-geprefereerde responsen zijn, ook voorzien van herstelwerk en presentieorganisatie. Hieruit blijkt dat Pauw, die minder beleefd uit de bus komt bij een Brown en Leviaanse benadering, wel degelijk technieken inzet om zijn onderbreking beleefder te formuleren. Dit doet hij bijvoorbeeld door zijn niet-geprefereerde uiting af te zwakken of een toelichting te gebruiken. Hiermee kan het beeld dat Tan een veel beleefder interviewer is dan Pauw, enigszins genuanceerd worden. De conversatieanalyse lijkt hiermee een vruchtbare toevoeging voor het onderzoek naar beleefdheid. Met name de bottom-upaanpak maakt dat er met een conversatieanalytische benadering andere relevante observaties aan het licht komen.

Als antwoord op de hoofdvraag kan de voorzichtige conclusie getrokken worden dat Tan zijn onderbrekingen beleefder vormgeeft dan Pauw: zowel door meer beleefdheidsstrategieën te gebruiken, als door iets meer gebruik te maken van preferentieorganisatie. Toch lijken talige aspecten alleen, de beeldvorming die in de media is ontstaan niet volledig te verklaren: nader onderzoek zou kunnen uitwijzen of ook aspecten als mimiek en spreektempo, of sociale aspecten als het geslacht van de gast van invloed zouden kunnen zijn.

Inhoudsopgave

HOOFDSTUK 1	INLEIDING	5
HOOFDSTUK 2	CONVERSATIEANALYSE EN ONDERBREKINGEN	10
2.1	INLEIDING	10
2.2	CONVERSATIEANALYSE, BEURTWISSELING EN ONDERBREKINGEN	10
2.3	TYPEN ONDERBREKINGEN	13
2.3.1	<i>Type 1: Onderbrekingen als herstelwerk</i>	13
2.3.2	<i>Type 2: Onderbrekingen als niet-geprefereerde responsen</i>	15
2.4	ANALYSEMODEL	19
2.5	CONCLUSIE	19
HOOFDSTUK 3	ONDERBREKINGEN BIJ PAUW EN TAN	21
3.1	INLEIDING	21
3.2	CORPUS: FRAGMENTKEUZE EN TRANSCRIPTIEWIJZE	21
3.3	WIJZE VAN ANALYSEREN	24
3.3.1	<i>Analyse</i>	24
3.3.2	<i>Beperkingen onderzoek</i>	25
3.4	RESULTATEN TYPE ONDERBREKINGEN	26
3.4.1	<i>Categorieën onderbrekingen Tan en Pauw</i>	26
3.4.2	<i>Vormgeving categorieën door Pauw en Tan</i>	28
3.5	CONCLUSIE	49
HOOFDSTUK 4	BELEEFDHEID VAN ONDERBREKINGEN BIJ PAUW EN TAN	50
4.1	INLEIDING	51
4.2	BROWN & LEVINSON	51
4.3	ONDERBREKINGSTYPEN EN BELEEFDHEID	55
4.3.1	<i>Categorieën analysemodel en beleefdheid</i>	55
4.3.2	<i>Andergeïnitieerd zelfherstel</i>	56
4.3.3	<i>Andergeïnitieerd anderherstel</i>	58
4.3.4	<i>Bezwaar opwerpen</i>	60
4.3.5	<i>Alternatief voorstellen</i>	62
4.4	DE BELEEFDHEID VAN DE ONDERBREKINGEN VAN PAUW EN TAN	63
4.4.1	<i>Andergeïnitieerd zelfherstel</i>	66
4.4.2	<i>Andergeïnitieerd anderherstel</i>	67
4.4.3	<i>Bezwaar opwerpen</i>	68
4.4.4	<i>Alternatief voorstellen</i>	68
4.5	BROWN EN LEVINSON EN DE CONVERSATIEANALYSE	68
4.6	CONCLUSIE	70
HOOFDSTUK 5	CONCLUSIE	72
LITERATUUR		77
BIJLAGE I	OVERZICHT BELEEFDHEIDSSTRATEGIEËN BROWN EN LEVINSON	81
BIJLAGE II	TRANSCRIPTIECONVENTIES	84
BIJLAGE III	OVERZICHT FRAGMENTEN EN GASTEN	85
BIJLAGE IV	TRANSCRIPTIES PAUW	87
BIJLAGE V	TRANSCRIPTIES <i>RTL LATE NIGHT</i>	145
BIJLAGE VI	ANALYSES PAUW	180
BIJLAGE VII	ANALYSES TAN	187
BIJLAGE VIII	TWIJFELGEVALLEN	192
BIJLAGE VIII	NIEUWSBERICHTEN PAUW EN TAN	207

Hoofdstuk 1 Inleiding

Humberto Tan en Jeroen Pauw zijn het gesprek van de dag. Letterlijk, want beiden presenteren een actualiteitenpraatprogramma op de doordeweekse avond. De twee worden geregeld met elkaar vergeleken door verschillende media. Zo lijkt Pauw met name bekend te staan om zijn gevatte, harde interviewstijl. Max Pam schrijft in zijn column in De Volkskrant van 16 september 2014:

Het grote probleem van Pauw is natuurlijk dat hij niet op kan tegen de feelgood-televisie van Tan. Zelfs als Pauw het zou willen, gaat het niet lukken, want karakterologisch is hij niet iemand die het aardiger, warmer en vrolijker kan maken. Eerder zou hij een David Frost- of een Jeremy Paxman-achtige rol kunnen vervullen, de vragensteller die het juist kritischer, harder en venijniger maakt.

Pauw ondervraagt zijn gasten kennelijk kritisch, en lijkt er niet direct naar te streven aardig gevonden te worden. Tan daarentegen lijkt eerder te worden gezien als de vriendelijke interviewer, die het zijn gasten naar de zin wil maken. Zo zegt Volkskrant-columnist Shella Sitalsing (13-03-2014)¹:

Er is een 'verschil in toon' tussen Tan en zijn vakbroeders bij de publieken. Pauw (...) is van de harde confrontatie, Tan krijgt meer uit zijn gesprekspartners door hen empathisch te ondervragen. Iemand fileren is niet zijn ding.

Tan en Pauw lijken dus te verschillen in de mate waarin ze als aardig, vriendelijk en kritisch worden beschouwd.² Het is mogelijk dat deze typeringen ook samenhangen met de mate waarin beide presentatoren als beleefd worden ervaren. Beleefdheid komt tot uiting in de houding die men aanneemt in de bejegening van andere mensen, en in hoeverre iemand respect toont voor een ander. Met name als interviewer is het van belang je gesprekspartner welwillend te stemmen, zodat je deze persoon de juiste informatie kan ontlokken. Hierbij speelt het taalgebruik van een interviewer een belangrijke rol. Het eventuele verschil dat er tussen Pauw en Tan zit in de benaderingen van hun gasten, kan naast hun houding en gedrag ook (deels) veroorzaakt worden door een verschil in taalgebruik. Het is mogelijk dat Tan

¹ Geraadpleegd via <http://cult.tpo.nl/2014/03/13/humberto-tan-de-pim-fortuyn-van-de-late-show/>

² Zie voor meer artikelen waarop deze claims over Pauw en Tan zijn gebaseerd bijlage VIII

beleefder is in zijn taalgebruik dan Tan, en daarmee overkomt als een vriendelijker interviewer.

Deze veronderstelling is de aanleiding voor dit onderzoek: de talige beleefdheid van Pauw en Tan zal hierin centraal staan. Daarbij wordt een specifiek aspect van hun taalgebruik bekeken, namelijk onderbrekingen. Deze zijn om meerdere redenen interessant om te onderzoeken. Ten eerste zijn onderbrekingen een belangrijk en veelvoorkomend element in interviews. Een interviewer moet dikwijls zijn of haar gast onderbreken om aan te geven dat hij het oneens is met de spreker, of omdat hij meer informatie nodig heeft. Tegelijk kunnen onderbrekingen bijna per definitie als onbeleefd beschouwd worden. Daarmee zijn ze bijzonder interessant in het licht van beleefdheidsonderzoek. Door in te breken in iemands beurt weerhoud je diegene ervan zijn of haar beurt af te maken. Een onderbreking is daarmee een bedreiging voor het gezicht van de spreker. Om deze gezichtsbedreiging zo klein mogelijk te maken, zullen sprekers daarom hoogstwaarschijnlijk strategieën gebruiken die de bedreiging van de onderbreking zo goed mogelijk kunnen verzachten. Bovendien is er voor de beleefdheid van onderbrekingen nog weinig aandacht geweest, zeker in het Nederlands taalgebied.³ Het onderzoek dat er gedaan is naar onderbrekingen, is vooral gericht op de vermeende universaliteit van Brown en Levinsons theorie (bijvoorbeeld Ulijn en Li, 1995).

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt daarom: *Hoe beleefd zijn de onderbrekingen van Jeroen Pauw en Humberto Tan?* Deze vraag zal beantwoord worden door middel van twee deelvragen:

- 1) *Hoeveel en wat voor soort onderbrekingen gebruiken Pauw en Tan en hoe geven zij deze vorm?*
- 2) *Hoe kunnen de onderbrekingen van Pauw en Tan geduid worden in termen van beleefdheid?*

Bovenstaande deelvragen worden onderzocht door tien interviews van Pauw en tien interviews van Tan te analyseren, die vergelijkbaar zijn omdat in beide shows dezelfde gasten aanwezig waren. Afgaande op de verschillen tussen Pauw en Tan die in de media naar voren komen, is de verwachting dat Tan minder zal onderbreken dan Pauw, en dat Tan zijn onderbrekingen op een beleefdere manier vormgeeft. Een interessante bijkomstigheid is dat

³ In de laatste 30 jaar is er steeds meer aandacht gekomen voor afwijkingen van de beurtwisselingsprincipes, zoals overlap en onderbrekingen. West en Zimmermans (1975) brachten een invloedrijk artikel uit over sekseverschillen in onderbrekingen, en sindsdien worden onderbrekingen in verband gebracht met verscheidene (sociaal-psychologische) processen, zoals macht en identiteit (bijvoorbeeld Stets en Burke, 1996).

Tan in een interview met de Volkskrant 26 augustus 2013 aangeeft zelf niet zo van onderbrekingen te houden:

Ik luister soms naar analyses met Mark Rutte op de radio. Dan hoor ik een gebakkelei! Je kunt niet eens horen wat Rutte zegt, hij wordt constant onderbroken door de interviewer. Dan denk ik: als jij het allemaal zo goed weet, laat Rutte dan gewoon weg en vertel ons hoe het allemaal zit.

Dit onderzoek naar onderbrekingen bij Pauw en Tan is niet alleen gericht op het verkrijgen van inzicht in de beleefdheid van beide presentatoren. De onderbrekingen van Pauw en Tan dienen namelijk als casus om ook een meer theoretische kwestie exploratief te onderzoeken, namelijk in hoeverre inzichten uit de conversatieanalyse een waardevolle bijdragen kunnen leveren aan het onderzoek naar beleefdheid.

Veel beleefdheidsonderzoek gaat terug op de theorie van Brown en Levinson: zij gelden als klassieker in het veld van het onderzoek naar beleefdheid. De voornaamste reden hiervoor is dat Brown en Levinson een zeer uitgebreide en bruikbare taxonomie van beleefdheidsstrategieën geleverd hebben, waarin taaluitingen systematisch in te delen zijn. Het is een handzaam model met verschillende categorieën, waarin een veertigtal beleefdheidsstrategieën zijn ingedeeld. Ook in de onderzoekspraktijk blijkt het een waardevol model om patronen in taaluitingen systematisch te analyseren (zie bijvoorbeeld Van Breugel, 2011; Huls, 2001). Dat Brown en Levinson met hun model nog steeds de meest vooraanstaande beleefdheidsanalytici zijn, blijkt uit het feit dat de door hen gebruikte terminologie tot op de dag van vandaag geldt als basis voor het onderzoek naar en het denken over beleefdheid (Terkourafi, 2005, 240).

Er is echter ook kritiek geweest op de theorie van Brown en Levinson. De meest kritische tegenhanger van Brown en Levinson is Richard Watts (1992; 2003). Zijn voornaamste kritiekpunt is de extreme focus die Brown en Levinson op de spreker leggen. In Watts' ogen wordt daarmee voorbij gegaan aan het feit dat beleefdheid met name een samenspel is tussen spreker en hoorder (door Watts ook wel de *struggle over politeness* genoemd), en dat de manier waarop uitingen als al dan niet beleefd worden geïnterpreteerd, volledig afhankelijk is van beide individuen in de context. Brown en Levinson lijken er daarbij vanuit te gaan dat beleefdheidstechnieken en –strategieën universeel zijn, en ook op dat punt is Watts het met hen oneens.⁴

⁴ Brown en Levinson gaan uit van een universeel model, dat wil zeggen: cultuuronafhankelijk. Over deze kwestie bestaat veel discussie; één die te ver reikt voor dit onderzoek. Zie voor meer achtergrondinformatie bijvoorbeeld werk van Watts en Locher (2005) of Eelen (2001).

Watts heeft daarom getracht een theorie te ontwikkelen waarin wél rekening gehouden wordt met de *struggle over politeness* die hoorder en spreker samen ondergaan. In zijn ogen kan beleefdheid niet gevonden worden in losse uitingen (zoals Brown en Levinson wel suggereren), maar enkel in langere stukken *discourse*. Beleefdheid is volgens Watts een dynamisch concept, en dient daarom meer proces-georiënteerd bestudeerd te worden (Mills, 2003, 38). In zijn benadering is het nooit mogelijk om volkomen zeker te zijn van de manier waarop uitingen als al dan niet beleefd geïnterpreteerd worden; daarom spreekt hij slechts van uitingen die 'open staan voor een interpretatie als beleefd' (Watts, 2003, 222-246).

Over de bruikbaarheid van Watts' model is echter geen eenduidigheid. Leijder Havenstroom (2013,87) merkt in haar scriptie op dat Watts weinig praktische handvatten biedt voor de analyse van beleefdheid. Omdat de theorie uitgaat van de interpretatie die een hoorder heeft over de (on)beleefdheid van een specifieke taaluiting, is het voor de analyticus slechts mogelijk een subjectieve interpretatie te geven van hoe deze hoorder de uiting interpreteert. Een tweede probleem met de theorie is dat een focus op de interpretatie van de hoorder niet helemaal overeenkomt met Watts' wens om een model voor 'de struggle over politeness' te bieden (Watts, 2003, 11). Deze wisselwerking impliceert namelijk een interactionele visie, waarbij zowel spreker als hoorder meegenomen worden in de analyse. Watts' focus gaat vooral uit naar het perspectief van de hoorder, en minder op de wisselwerking tussen beide partijen. Daarmee lijkt ook de benadering van Watts geen afdoende methode voor het interpreteren van talige beleefdheid.

Ondanks het feit dat Watts' model geen volledig bruikbare methode lijkt voor het beleefdheidsonderzoek, biedt zijn theorie een interessant aanknopingspunt. Voor het analyseren van zijn materiaal gebruikt Watts namelijk de conversatieanalyse (Schegloff, Sacks & Jefferson, 1974). De conversatieanalyse is een systematische benadering van gesprekken, waarbij beurtwisseling centraal staat. Op systematische wijze worden allerlei aspecten binnen deze beurtwisselingen geanalyseerd, zoals pauzes, gelijktijdige spraak, toonhoogtes en onderbrekingen. Voor het analyseren van de beleefdheid van uitingen kan deze benadering een belangrijke aanvulling zijn op de theorie van Brown en Levinson, die dergelijke contextuele aspecten vrijwel buiten beschouwing laten. Deze scriptie beoogt dan ook te verkennen in hoeverre de conversatieanalyse een toevoeging kan zijn op het beleefdheidsonderzoek. Onderbrekingen zijn hiervoor een geschikt verschijnsel, omdat ze binnen conversatieanalytisch onderzoek veelvuldig bestudeerd worden. De conversatieanalyse is bovendien een zeer gebruikelijk instrument om televisie-interviews mee te analyseren (zie bijvoorbeeld Verhoef en Sauer, 2015).

Deze studie is als volgt opgebouwd: in hoofdstuk twee worden de voor dit onderzoek relevante aspecten van de conversatieanalyse uiteengezet, en de rol die onderbrekingen daarbinnen spelen. Tevens wordt in dit hoofdstuk het analysemodel gepresenteerd waarop de analyse is gebaseerd. In hoofdstuk drie zal antwoorden gegeven worden op de eerste deelvraag: *Hoeveel en wat voor soort onderbrekingen gebruiken Pauw en Tan en hoe geven zij deze vorm?* In het vierde hoofdstuk worden de resultaten uit hoofdstuk drie gekoppeld aan beleefdheid, en wordt antwoord gegeven op de tweede deelvraag: *Hoe kunnen de onderbrekingen van Pauw en Tan geduid worden in termen van beleefdheid?* In hoofdstuk vijf wordt ten slotte antwoord gegeven op de hoofdvraag van dit onderzoek: *Hoe beleefd zijn de onderbreking van Pauw en Tan?*

Hoofdstuk 2 Conversatieanalyse en onderbrekingen

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt het theoretisch kader van dit onderzoek geschetst. Hiertoe worden in dit hoofdstuk eerst kort de belangrijkste uitgangspunten van de conversatieanalyse uiteen gezet, om vervolgens in te gaan op onderbrekingen en de manier waarop die binnen de conversatieanalyse geduid kunnen worden. In het tweede deel van dit hoofdstuk wordt vervolgens ingegaan op de verschillende typen onderbrekingen die in dit onderzoek aan bod komen. Hierna komt het analysemodel aan de orde waarmee de analyses in dit onderzoek uitgevoerd zullen worden.

2.2 Conversatieanalyse, beurtwisseling en onderbrekingen

De conversatieanalyse is een interactionele benadering van gesprekken. Dit houdt in dat het beoogt de methoden te beschrijven die 'competente leden van de cultuur gebruiken om te communiceren' (Mazeland, 2003, 12). De grondlegger van de conversatieanalyse is Harvey Sacks (eerste werk in 1963), een Amerikaanse socioloog. Sacks was in staat om gespreksverschijnselen als interactionele procedures te beschrijven, waarmee communicatieve processen tot stand gebracht worden (Mazeland, 2003, 14). Hiermee is de conversatieanalyse een waardevol instrument om taalgebruik en betekenis in een ander perspectief te zien. Niet alleen de talige vorm is van belang, maar juist ook de interactionele setting waarin die vorm echt betekenis krijgt. Om deze talige processen te destilleren uit gespreksmateriaal, wordt er binnen de conversatieanalyse gewerkt met transcripties, die worden uitgevoerd volgens de transcriptieconventies zoals opgesteld door Gail Jefferson (Jefferson 1983a, 1983b en Ochs et al., 1996; zie bijlage II voor een overzicht van de in dit onderzoek gehanteerde conventies). Elementen die relevant kunnen zijn voor de analyse van de conversatie, zoals een vraagstelling, uitleg, verkleinwoorden en het gebruik van veel partikels worden binnen de transcripties aangemerkt (zie bijvoorbeeld Hendriks, 2002; Hendrik sen Le Pair, 2004).

De conversatieanalyse is gestoeld op het principe van beurtwisseling, en de manieren waarop taalgebruikers dit principe hanteren (Sacks, Schegloff & Jefferson, 1974, 696). Volgens Sacks bestaat de beurtwisseling uit een aantal vaste elementen. Het eerste is de *beurtopbouwcomponent*. Door middel van deze component kunnen gespreksdeelnemers bepalen wanneer een beurtwisseling mogelijk is, dus bijvoorbeeld wanneer een andere gespreksdeelnemer een vraag heeft gesteld. Elke beurt bevat meerdere

beurtopbouweenheden, met behulp waarvan gespreksdeelnemers kunnen bepalen wanneer een *mogelijk voltooiingspunt* zich aandoet: het moment dat de spreker klaar is met zijn of haar beurt en waarna een beurtwisseling kan plaatsvinden. Eigenschappen van een *beurtopbouwcomponent* (bijvoorbeeld grammaticale ‘hints’) geven informatie over het moment waarop beurtwisseling relevant wordt. Wanneer gespreksdeelnemers aanstalten maken om op dat punt ook daadwerkelijk een beurt over te nemen, wordt het mogelijke voltooiingspunt (MVP) ook wel *plaats-relevant-voor-beurtoverdracht* genoemd (PRO) (Mazeland, 2003, 28). Een PRO is zo dus altijd een MVP, maar een MVP is niet altijd een PRO.

Op het moment dat zich een MVP voordoet, wordt de *toewijzingscomponent* relevant, die bestaat uit de volgende hiërarchisch geordende regelset: op elk mogelijk voltooiingspunt (MVP) in een *beurtopbouweenheid* kan de huidige spreker ervoor kiezen door te gaan met zijn of haar eigen beurt (*spreker-gaat-door*). Doet hij dit niet, dan kan hij via een huidige-spreker-kiest-volgende-techniek (HKV) de beurt overdragen naar een ander, die vervolgens het recht en de plicht heeft de beurt te nemen. Wordt de beurt niet overgedragen via een HKV-techniek, dan kan een andere spreker zichzelf via *zelfselectie* selecteren als de volgende spreker. Als deze laatste optie is gebruikt, dan geldt deze regelset weer van voor af aan, bij elk nieuw mogelijk voltooiingspunt (Mazeland, 2003, 29-30).

Gesprekken zijn doorgaans opgebouwd uit *aangrenzende paren*: uitingen die bij elkaar horen omdat ze bijvoorbeeld een vraag-en-antwoordeenheid vormen (Schegloff & Sacks, 1973). Gesprekken worden zo gevormd door *sequenties*, dat wil zeggen: samenhangende reeksen van beurten, die samen een *handelingssequentie* vormen. In interviews is er vaak een duidelijke beurtwisseling. Er is doorgaans sprake van aangrenzend paren van vraag-antwoordsequenties: de interviewer stelt een vraag die door de geïnterviewde beantwoord dient te worden. In de conversatieanalyse geldt daarbij als een van de basisregels dat er slechts één persoon tegelijkertijd spreekt. Wanneer dit niet het geval is, is er sprake van *gelijktijdige spraak*. Het is de sprekers in die gevallen niet gelukt om de overgang van de ene naar de andere spreker zodanig te laten verlopen dat er geen overlap in de spraak zit. Gelijktijdige spraak wordt door Sacks, Schegloff & Jefferson (1974) onderverdeeld in *overlap* en *interrupties*. Het verschil tussen overlap en interruptie is volgens Sacks (2004, 40) de plaats waar de gelijktijdige spraak plaatsvindt. Een *onderbreking* vindt plaats op een moment dat er geen mogelijk voltooiingspunt (MVP) is. In dit onderzoek zal niet verder gegaan worden op overlap maar slechts gefocust worden op interrupties, ofwel: onderbrekingen⁵.

⁵ Het woord ‘interruptie’ wordt door Schegloff (2000, 3, 7) niet gebruikt, omdat hij het begrip in analytisch opzicht problematisch vindt. Waarom dat het geval is, legt hij echter niet uit. Hij spreekt in plaats daarvan over

Onderbrekingen kunnen gemarkeerd of ongemarkeerd voorkomen (Zimmerman en West, 1983). *Gemarkeerde* onderbrekingen vinden plaats op een zinsgrens, tijdens een korte twijfel of midden in een uiting. Deze vallen daardoor op en kunnen als een agressieve beurtovername overkomen. *Ongemarkeerde* onderbrekingen ogen juist als een normale en natuurlijke beurtwisseling (Ulijn & Li, 1995, 592). In dit onderzoek zullen gemarkeerde onderbrekingen worden onderzocht, omdat met name dit type onderbrekingen als onbeleefd getypeerd kan worden.⁶

Er bestaat discussie over wanneer er precies van een onderbreking gesproken mag worden. West en Zimmermans (1983, 104) spreken van onderbrekingen wanneer ze ‘meer dan twee lettergrepen eerder dan de beurtgrens geïnitieerd zijn.’ Deze definitie berust volledig op de syntactische structuur van de onderbreking. Okamoto en anderen (2002) benadrukken dat onderbrekingen niet alleen een kwestie van de schending van het beurtwisselingsmodel zijn, maar ook een aanslag op de machtsverhouding en controle in de conversatie tussen twee individuen inhouden. Murray (1985, 33) stelt dat het definiëren van een onderbreking niet alleen mag afhangen van het aantal lettergrepen, maar dat vooral gekeken moet worden naar het punt waarop de spreker zijn of haar ‘completierecht’ heeft verworven: dat wil zeggen, het recht van de spreker om zijn of haar gedachte af te maken. Als dat het geval is, is het volgens hem minder van belang of er een MVP is bereikt. Volgens Sacks (2004, 41) is een onderbreking “een bewuste interruptie in andermans beurt, waarbij het minimaliseren van gaten tussen beurten niet als basis of verklaring voor het voorkomen ervan dient”.

In dit onderzoek is voor het definiëren van een onderbreking wegens het conversatieanalytische karakter met name gefocust op de beurtwisseling: er is pas sprake van een onderbreking wanneer er in de beurt van een ander is ingebroken. Het completierecht speelt hierbij wel een belangrijke rol: het label ‘onderbreking’ is alleen toegekend wanneer er duidelijk een onvoltooide gedachte is onderbroken.⁷ Dit betekent dus dat er ofwel een (kort) moment van gelijktijdige spraak is, ofwel een directe opvolging van een nog niet voltooide uiting plaatsvindt.

problematische versus non-problematische overlap. Om onduidelijkheid over het begrip interruptie te voorkomen, wordt in deze studie gesproken van ‘onderbrekingen’. Onder onderbrekingen worden dus de vormen van interruptie verstaan waarbij er sprake is van problematische overlap.

⁶ Uiteraard blijft de interpretatie van onderbrekingen als al dan niet gemarkeerd een subjectieve kwestie.

⁷ Uiteraard is er in deze situatie geen sprake van een objectief meetbare ‘duidelijkheid’; het interpreteren van een al dan niet afgemaakte gedachte blijft een subjectieve aangelegenheid. Wel is er met het hanteren van deze definitie gewaarborgd dat alle onderbrekingen binnen dit onderzoek op dezelfde manier geïdentificeerd zijn. Zie hiervoor ook paragraaf 3.3.2 en hoofdstuk 5.

2.3 Typen onderbrekingen

In dit onderzoek wordt gekeken naar onderbrekingen die door twee interviewers gedaan worden. Interviewers hebben, net als andere taalgebruikers, doorgaans een aantal manieren om iemand te onderbreken. Deze manieren kunnen geduid worden in termen van de conversatieanalyse (Mazeland, 1995, 2003).

Het eerste soort onderbreking betreft commentaar op de inhoud van de vorige uiting. Dit soort onderbrekingen valt uiteen in twee typen: (1) er is iets onduidelijk aan de inhoud; of (2) de onderbreker is het niet eens met de inhoud. Het eerste type kan binnen de conversatieanalyse geduid worden in termen van *herstelwerk*: grofweg het oplossen van problemen in de lopende conversatie (Mazeland, 2003, 147). De interviewer begrijpt niet helemaal wat zijn gesprekspartner bedoelt, wil een specifiek antwoord of vermoedt dat een specifiek begrip voor het publiek nog niet volkomen helder is. Het tweede type is gestoeld op het conversatieanalytische principe *preferentieorganisatie* (Mazeland, 2003, 93). Wanneer je als interviewer bezwaar hebt op een uiting die zojuist door de gast gedaan is, is dit niet de meest gewenste reactie, ofwel een *niet-geprefereerde respons*.

Het tweede soort onderbreking is geënt op het aankaarten van een volkomen ander onderwerp. De interviewer onderbreekt de spreker dan meestal omdat deze naar zijn zin te lang over hetzelfde onderwerp doorpraat, omdat er nog een aantal belangrijke andere onderwerpen op de planning staan of omdat het de beurt is aan een andere gast. Dit type onderbrekingen kan binnen de conversatieanalyse gelinkt worden aan *topic-organisatie* (Mazeland, 2003, 175).

Vanwege het bestek van deze studie zal enkel het type onderbreking worden besproken waarbij sprake is van commentaar op de inhoud van de vorige uiting. In de volgende subparagrafen zullen de twee subtypes van dit eerste soort onderbreking worden besproken: in 2.3.1 het type waarbij er iets onduidelijk aan de inhoud van de uiting is, dat gekoppeld kan worden aan het conversatieanalytisch herstelwerk; in 2.3.2 het type waarbij de onderbreker het niet eens is met de inhoud van de uiting, in de conversatieanalyse gelinkt aan preferentieorganisatie.

2.3.1 Type 1: Onderbrekingen als herstelwerk

Ondanks het feit dat interacties vaak duidelijk geordend zijn, komt het geregeld voor dat mensen elkaar niet (volledig) begrijpen, of tegen soortgelijke problemen aanlopen. Alle uitingen die dit soort problemen proberen op te lossen, maken deel uit van het zogeheten *herstelwerk* (Mazeland, 2003, 147). Uitingen die een oplossing voor dergelijke 'problemen' initiëren, worden dan ook 'herstelinitiaties' genoemd. Dit herstel kan door de

spreker zelf geïnitieerd worden, bijvoorbeeld in: 'Ik was gisteren in eh, hoe heet dat, Leiderdorp'. Net zoals in dit voorbeeld vindt zelfinitiatieering doorgaans binnen dezelfde beurt plaats (Schegloff, 1977). Wanneer een andere gesprekspartner een herstel van een uiting van de spreker initieert, is er sprake van *anderinitiatieering*. Zie voorbeeld 13:

Voorbeeld 1:

Kees: 'Ik was gisteren in Leiderdorp'

Roos: ' Waar?'

Kees: 'Leiderdorp'

In bovenstaand voorbeeld initieert Roos het herstel, maar laat het daadwerkelijke herstel aan Kees over. Dit wordt door Schegloff (1977) *andergeïnitieerd zelfherstel* genoemd. Wanneer de gesprekspartner het herstel initieert en ook zelf uitvoert, wordt dit *andergeïnitieerd anderherstel* genoemd (Schegloff, Jefferson, & Sacks 1977). De onderbrekingen die in het kader van dit onderzoek bekeken worden, zijn in het licht van de conversatieanalyse dus altijd gevallen van andergeïnitieerd herstel: de interviewer initieert herstel van de door de gast gedane uiting. De onderbreking kan vervolgens uitmonden in een vorm van andergeïnitieerd *zelfherstel* (de interviewer herstelt zelf de uiting) of andergeïnitieerd *anderherstel* (de interviewer laat het herstel over aan de gast).

Er zijn verschillende categorieën van anderinitiatieering te onderscheiden (Schegloff, Jefferson, & Sacks 1977/Mazeland, 2003). Deze categorieën zullen in de analyses in 4.3 wederom aan bod komen.

- *Ongespecificeerde anderinitiatieeringen*. Hierbij wordt een probleem gesignaleerd, zonder duidelijk aan te geven wat het probleem precies is. Voorbeelden van uitingen zijn: 'Huh?' of 'Wat zeg je?'. Vaak zijn deze uitingen verontschuldigend van aard: 'Sorry, wat zeg je?' Hiermee laat degene die interrumpeert blijken dat het veroorzaken van het probleem aan hemzelf ligt, en neemt dus duidelijk de verantwoordelijkheid hiervoor (Dingemanse, Blythe en Dirksmeyer, 2014).
- *Herstelaanleiding lokaliserende anderinitiatieeringen*. Hierbij wordt gedeeltelijk aangegeven waar het probleem ligt, meestal door een vraagwoord plus eventueel een gedeeltelijke herhaling van de uiting. Bijvoorbeeld: 'Hoe heet hij?' of 'Waar?'⁸.
- *Begripsverificaties*. Bij deze categorie uitingen wordt met de anderinitiatieering al een zeker mogelijk herstel geopperd, bijvoorbeeld in:

⁸ Schegloff en anderen (1977) onderscheiden het losse vraagwoord als aparte categorie. Omdat Mazeland (2003) een categorisering heeft gemaakt op basis van het Nederlands, wordt in dit onderzoek uitgegaan van zijn indeling.

A: 'Hij wilde haar niet meer zien.'

B: 'Zijn vriendin?'

- *Probleemkwalificerende anderinitiëringen*. In dit type wordt heel concreet het probleem aangeduid, bijvoorbeeld: 'Wat bedoel je met X' of 'Ik snap niet waarom je dat vraagt'.

Volgens Schegloff (en anderen, 1977) hebben mensen van nature een voorkeur voor een sterkere boven een zwakkere initiatie, waarbij een zo specifiek mogelijke initiatie – dus een probleemkwalificerende anderinitiëring – de sterkste is (1977, 369). Een vagere anderinitiëring als bijvoorbeeld 'huh' veroorzaakt een grotere inbreuk op de uiting van de onderbrokenen: het is niet duidelijk waarom de uiting precies onderbroken is, en vergt dus veel meer kostbare tijd.

Mazeland (2003, 167) merkt op dat anderinitiëring en anderherstel op grond van de theorie van Brown en Levinson gezien kunnen worden als gezichtsbedreigender dan zelfinitiëring en zelfherstel. De meeste conversatieanalytici zijn echter huiverig om zulke algemene modellen als dat van Brown en Levinson als basis te nemen voor interacties, omdat ze een algemeen model van menselijk gedrag niet snel als basis zullen nemen voor de beschrijving van interactionele verschijnselen (Schegloff, 1988). Schegloff (1977) stelt aan de andere kant dat dit wellicht niet geheel terecht is: er zijn volgens hem wel degelijk interactionele verschijnselen te noemen waarin men herstelwerk inzet dat het minst mogelijk gezichtsverlies voor beide partijen oplevert.

2.3.2 Type 2: Onderbrekingen als niet-geprefereerde responsen

Wanneer mensen met elkaar converseren, bestaan er onder de gesprekspartners altijd voorkeuren voor bepaalde uitingen. Wanneer je iemand een vraag stelt, hoop je op een antwoord, en wanneer je een stelling poneert, hoop je (doorgaans) dat de ander het met je eens is: dat zijn zogeheten *geprefereerde responsen*. De manier waarop gespreksdeelnemers omgaan met geprefereerde en niet-geprefereerde responsen wordt *preferentieorganisatie* genoemd (Mazeland, 2003, 93).

Onderbrekingen worden in de westerse cultuur als onbeleefd getypeerd, omdat ze strijdig zijn met het principe 'iemand laten uitpraten' (Ulijn & Li, 1995)⁹: het zijn dus niet-geprefereerde responsen. Deze worden vaak op een andere manier geformuleerd dan wel-geprefereerde responsen. Immers, iedere keer dat iemand een ander onderbreekt, kan hij zich bewust zijn van het feit dat hij een niet-geprefereerde respons zal uiten, en kan daaraan zijn uiting aanpassen. Binnen de setting van een interview kan een niet-geprefereerde respons bij

⁹ Hierbij valt op te merken dat dit beeld vrij eurocentrisch is: niet in iedere cultuur wordt gelijktijdige spraak als even 'onjuist' beschouwd. Zie bijvoorbeeld Edelski, 1981.

de onderbrekingsreactie op de inhoud van een uiting een aantal zaken inhouden. Ten eerste kan de onderbreking een *bezwaar* op de vorige uiting zijn: de interviewer is het niet eens met de uiting en laat dat expliciet merken. De tweede optie is dat de onderbreker een *alternatief voorstelt*: de interviewer ziet bijvoorbeeld een andere denkwijze als passender.

Er zijn een aantal verschillen op te merken tussen niet-geprefereerde en wel geprefereerde responsen (Mazeland, 2003, 108). Niet-geprefereerde responsen kunnen op een zodanige manier worden geformuleerd of vormgegeven dat ze minder niet-geprefereerd lijken. De onderdelen die in het bijzonder relevant zijn voor onderbrekingen als niet-geprefereerde responsen worden hieronder uiteengezet (Mazeland, 2003). Evenals de verschillende categorieën anderinitiëring uit paragraaf 2.3.1, zullen ook deze elementen in de analyses van paragraaf 4.3 terugkomen.¹⁰

Uitstel

Niet-geprefereerde responsen wordt doorgaans uitgesteld, en daarmee is hun plaatsing in de conversatie anders. Bij onderbrekingen speelt vooral uitstel binnen de beurt een rol (*beurtconstructioneel uitstel*): de niet-geprefereerde component komt vaak achteraan in de beurt, en wordt voorafgegaan door allerlei andere, soms relativerende, componenten:

Voorbeeld 2:

A: Wil je misschien morgen met me naar de film?

B: Ik was toevallig gisteren ook naar de film, en ik kwam erachter dat ikzelf toch eigenlijk niet zo'n film liefhebber ben. Ik ga dus helaas niet met je mee.

Vormgeving

De vormgeving van niet-geprefereerde responsen verschilt in een aantal opzichten van wel-geprefereerde responsen. Ten eerste zijn niet-geprefereerde responsen vaak minder direct, in enige mate afgezwakt en langer dan de gewenste responsen. Een tweede aspect is het gebruik van *prestarters* zoals 'nou' die doorgaans samengaan met niet-geprefereerde responsen:

Voorbeeld 3:

Fragment uit *RTL Late Night*, 15-09-2014

Gasten: Peter R. De Vries

¹⁰ Hierbij dient opgemerkt te worden dat onderbrekingen op zichzelf al niet-geprefereerde responsen zijn: de zojuist besproken categorieën bezwaar opwerpen en alternatief voorstellen zijn echter in het bijzonder gevallen waarbij er sprake is van een niet-geprefereerde respons. Dit betekent dat ook in onderbrekingen in de categorie andergeïnitieerd zelfherstel en andergeïnitieerd anderherstel vormen van preferentieorganisatie te vinden kunnen zijn. Deze elementen zullen in de analyses daarom ook bij alle typen onderbrekingen in acht genomen worden.

- 1 Tan: Maargoed we weten nu Fred Ros is het zo ziet ie eruit.
- 2 Hij is dus open en bloot [(onduidelijk)]
- 3 De Vries: [nou zo ziet ie er nog uit he
- 4 De kans dat ie er over een poosje heel anders uitziet is vrij groot.

Een derde aspect is het tonen van aarzeling in de niet-geprefereerde respons, door bijvoorbeeld vaak 'ehh' te zeggen. Tot slot wordt naast het woordje 'nou' bij de niet-geprefereerde respons vaak gebruik gemaakt van 'eigenlijk' (Mazeland, 2003, 112).

Afzwakking

Niet-geprefereerde responsen worden vaak afgezwakt. Door bijvoorbeeld minder direct te zijn en prestarters te gebruiken, maar ook door inhoudelijke aanpassingen te maken in de boodschap. Een eerste manier om een dergelijke afzwakking te doen is door een *minimaliserende kwantificering* te doen (ibid.). Dit kan bewerkstelligd worden door een *gradueel verschil te veronderstellen*, zoals in voorbeeld 4 het geval is middels het woordje 'eigenlijk' en 'zo'n':

Voorbeeld 4:

B: Ik was toevallig gisteren ook naar de film, en ik kwam erachter dat ikzelf toch eigenlijk niet zo'n film liefhebber ben.

Een inhoudelijke afzwakking kan ook gedaan worden door te benadrukken dat de disgeprefereerde uiting geen universele 'afwijzing' is, maar enkel voor de spreker zelf geldt. Het gebruik van 'ikzelf' in voorbeeld 4 vervult die functie. De laatste manier van afzwakking die eveneens vaak voorkomt, is het niet expliciteren van een afwijzing. Bij een uitnodiging is dit bijvoorbeeld te bereiken door niet expliciet te zeggen dat je wel of niet kunt, maar door problematische omstandigheden te benoemen:

Voorbeeld 5:

A: Kom je volgende week zaterdag op mijn verjaardagsfeestje?

B: Ik heb die dag al afgesproken met Kees.

Toelichting

Niet-geprefereerde responsen worden dikwijls gevolgd door een toelichting, waarmee de onderbreker bijvoorbeeld verklaart waarom hij de onderbreking heeft uitgevoerd. Zie bijvoorbeeld de volgende onderbreking van Humberto Tan, die uitgebreid ingaat op zijn eigen vraag, en daarmee ook de niet-geprefereerdheid (of onbeleefdheid) van de onderbreking afzwakt (regel 6):

Voorbeeld 6:

Fragment uit *RTL Late Night*, 15-09-2014

Gasten: Peter R. De Vries

Men spreekt over de mate waarin kroongetuigen een sterke positie hebben in dit soort processen. De Vries zegt dat het waarschijnlijk een spannend proces gaat worden, bijvoorbeeld omdat Nico Meijering (advocaat van een van de verdachten) heeft aangekondigd in de volgende zitting met een verklaring te gaan komen.

1 De Vries: Donderdag aanstaande is er een zitting en die zegt nou let maar op

2 mijn client eh Dino Sourrel eh die gaat met een verklaring komen

3 en eh die zal een heleboel VRAGEN stellen en een heleboel dingen

4 weerleggen en Nouja eh Nico Meijering die eh die kondigde een

5 hete herfst aan dus[se

6 Tan: [nouja wat het lastige is bij kroongetuigen

7 algemeen, en bij deze kroongetuige in het bijzonder

8 je zegt zelf: hij heeft er ook al een aantal zaken zijn bewezen

9 verklaard. En ik bedoel als advocaat, denk ik, is een van de dingen

10 die je aanvoelt van ja, maarja zijn belang is zo groot

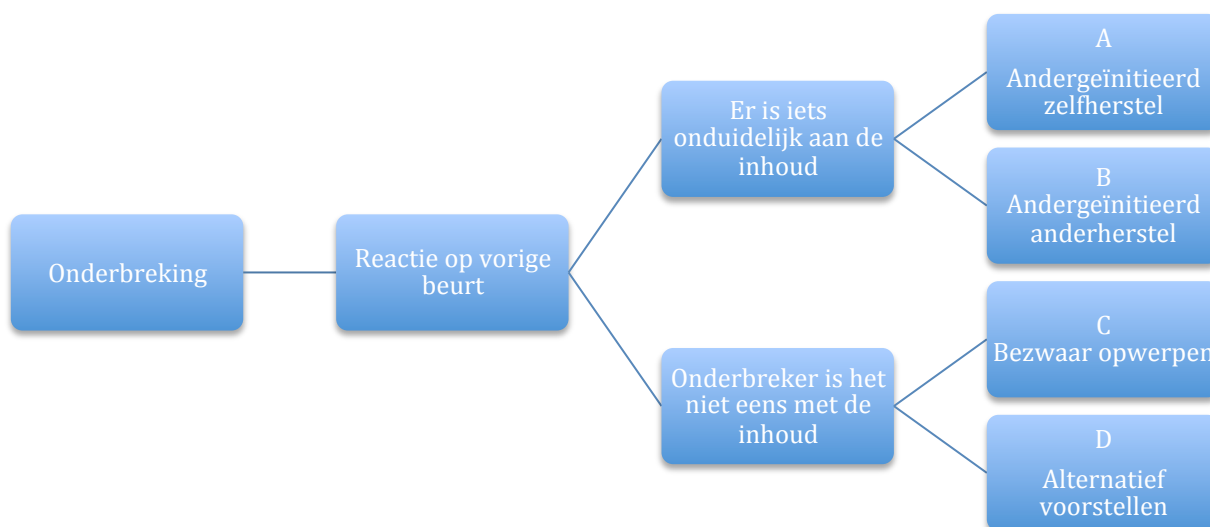
11 om strafvermindering of van z'n eigen straf te ontkomen

12 dat ie van alles kan roepen over iedereen of heeft dat wel echt

13 diepere betekenis in de Nederlandse onderwereld? Wat hij nu zegt

2.4 Analysemodel

De kern van de conversatieanalyse is het zo objectief en beschrijvend mogelijk interpreteren van conversaties. Daartoe is voor dit onderzoek uit bovenstaande types onderbrekingen een model gedestilleerd dat gebruikt zal worden bij de analyse. Het model ziet er als volgt uit:

Figuur 1. Conversatieanalytisch schema van typen onderbrekingen

Elke onderbreking valt in een van de vier categorieën rechts in het model (A,B,C, of D). De manier waarop Pauw en Tan met hun onderbrekingen invulling geven aan de categorieën van het analysemodel zal in het volgende hoofdstuk worden beschreven. Het model dient daarbij als kader voor de observaties die tijdens de analyse gedaan worden.

2.5 Conclusie

In dit hoofdstuk zijn verschillende onderdelen van de conversatieanalyse uiteengezet die relevant zijn voor deze studie. De twee typen onderbrekingen die binnen de interviewsetting onderscheiden kunnen worden als reactie op de vorige beurt (een onduidelijkheid aankaarten of aangeven dat men het niet eens is met de uiting), zijn geduid in termen van de conversatieanalytische begrippen herstelwerk en preferentieorganisatie. Het soort onderbreking waarbij een nieuw onderwerp aangekaart wordt, is buiten beschouwing gelaten. Van de typen *er is iets onduidelijk aan de inhoud* en *onderbreker is het niet eens met de*

inhoud, is een conversatieanalytisch-analysemodel gevormd, waarmee de onderbrekingen van Tan en Pauw ingedeeld zullen worden. In het volgende hoofdstuk zal worden bekeken hoe de verschillende onderbrekingen van Tan en Pauw binnen het analysemodel vallen en op welke manier de twee interviewers hun onderbrekingen al dan niet van beleefdheidstechnieken voorzien. De verschillende typen anderinitiëringen en preferentieorganisatie die in respectievelijk 2.3.1 en 2.3.2 zijn behandeld, worden in het vierde hoofdstuk in de analyse meegenomen.

Hoofdstuk 3 Onderbrekingen bij Pauw en Tan

3.1 Inleiding

In het vorige hoofdstuk is de theoretische grondslag voor deze studie beschreven. Uit de theorie is een analysemodel gevormd, waarmee in dit hoofdstuk de analyse wordt uitgevoerd. Dit hoofdstuk geeft antwoord op de eerste deelvraag binnen dit onderzoek: *Hoeveel en wat voor soort onderbrekingen gebruiken Pauw en Tan en hoe geven zij deze vorm?* Om tot beantwoording van deze vraag te komen, zullen de fragmentkeuze en de wijze van transcriberen in de eerste paragraaf toegelicht worden. In de tweede paragraaf wordt de analysewijze uiteengezet. Ten slotte zullen de onderzoeksresultaten worden gepresenteerd, gevolgd door een korte conclusie.

Dit onderzoek is descriptief van aard: verschillende bestaande linguïstische uitingen van taalgebruikers worden geanalyseerd op basis van een tekstanalyse. Daarnaast worden verschillende elementen geteld en vergeleken. Daarmee is er sprake van zowel een kwalitatief als kwantitatief design.

3.2 Corpus: Fragmentkeuze en transcriptiewijze

Fragmentkeuze

Pauw en *RTL Late Night* zijn twee toonaangevende Nederlandse talkshows die voor een groot deel een vergelijkbaar programma hebben. Niet alleen het tijdstip en karakter van de programma's zijn nagenoeg gelijk, ook het type gasten komt geregeld overeen. Zodoende is er een aantal gasten dat bij zowel Tan (*RTL Late Night*) als Pauw aan tafel heeft gezeten. Om een zo vergelijkbaar mogelijk corpus samen te stellen, is ervoor gekozen gasten uit deze categorie 'dubbelbezoekers' te kiezen. Bij het selecteren van de fragmenten is daarnaast getracht een divers palet aan gasten te creëren. Er zijn gasten uit verschillende sectoren (politiek, amusement, recht) geselecteerd, waarbij ernaar is gestreefd geslacht en leeftijd eerlijk te verdelen. De belangrijkste voorwaarde voor het kiezen van een gast was dat deze in beide televisieshows aanwezig is geweest. Het is niet altijd het geval dat de gasten voor precies hetzelfde onderwerp in beide shows aanwezig waren (zie ook de conclusie); soms zit er daarom ook enige tijd tussen de twee corresponderende afleveringen. Daarnaast is een gast soms niet de enige aanwezige die over een bepaald onderwerp dient te spreken, maar is hij of zij een van de vertegenwoordigers van een specifiek gespreksonderwerp. Een overzicht van de verschillende gasten is te vinden in bijlage III. De fragmenten verschillen vaak in termen van

zwaarte of intimiteit van het onderwerp, wat de mate van beleefdheid door de interviewer en de medegasten eveneens zal beïnvloeden. Vanwege het bestek van dit onderzoek is met deze variabelen niet expliciet rekening gehouden. In de conclusie zal hier nader op worden ingegaan.

Voor de corpussamenstelling is gebruik gemaakt van de volledige afleveringen van beide shows, die (soms na betaling) op beider website te bekijken zijn. De interviewfragmenten die uiteindelijk zijn gebruikt voor de analyse, zijn alle tussen ongeveer zeven en achttien minuten lang. Vanwege de omvang van deze scriptie is ervoor gekozen van elke interviewer tien fragmenten te kiezen. Wanneer er binnen een fragment korte of wat langere filmpjes ter introductie of illustratie zijn vertoond, is de tijd die de filmpjes in beslag hebben genomen van de volledige tijd van het fragment afgetrokken. In totaal bestaat het materiaal uit 121,51 minuten fragmenten van Pauw, en 109,64 minuten van RTL Late Night. Dit is het aantal minuten waarin er daadwerkelijk werd geconverseerd; als gezegd zijn alle filmpjes hierbij buiten beschouwing gelaten.

Transcriptiewijze

Uit alle fragmenten zijn enkel de onderbrekingen van het eerste soort dat in paragraaf 2.3 is besproken, getranscribeerd volgens de notatieconventies die in het kader van de conversatieanalyse zijn ontwikkeld door Gail Jefferson (Jefferson 1983a, 1983b en Ochs et. al, 1996). Daarbinnen is de transcriptie beperkt tot de aanduidingen die relevant zijn voor de typering van de onderbrekingen qua gepastheid en beleefdheid. Dit houdt in dat is aangegeven op welke momenten er onderbrekingen plaatsvinden, voor welke periode er sprake was van gelijktijdige spraak, wanneer er direct een uiting volgt op een uiting van de tegenspreker en of de sprekers bepaalde uitingen extra nadruk geven, door bepaalde woorden bijvoorbeeld extra hard te zeggen of te beklemtonen. Een overzicht van de notatiewijzen van deze conventies is te vinden in bijlage II. Daarnaast is voor elk fragment aangegeven hoeveel onderbrekingen er voorkwamen, relatief ten opzichte van de lengte van de fragmenten.

Alle transcripties zijn voorzien van relevante context, die bestaat uit een korte inleiding van het fragment (bijvoorbeeld een uitleg van wat er daarvoor is gezegd), (indien nodig) een aantal regels van het gesprek voorafgaand aan de onderbreking en tot slot de reactie van de onderbrokene. Een voorbeeld van een stuk getranscribeerde onderbreking:

Transcriptie fragment 6 RTL Late Night

Hiddema en Hennis 25-09-2014

15:09 min/10 onderbrekingen

Onderbreking 1 (7:26):

Hennis spreekt over de dreiging die heerst in Nederland, ook in het licht van regels die gelden voor militairen.

1 Hennis: Maar we moeten wel alert zijn

2 Zoals we dat overigens [altijd moeten zijn]

3 Tan: [maar het is wel een]

maatregel die heel zichtbaar is he, op het moment dat

4 militairen hun uniform niet meer aan mogen.

Alle volledige transcripties zijn te vinden in bijlage IV en V. De bijlage start met transcripties van *Pauw*, daarna volgen de transcripties van RTL Late Night. In bijlagen VI en VII zijn de volledige analyses te vinden.

Er is voor gekozen alleen *succesvolle* onderbrekingen te transcriberen (Roger, Bull & Smith, 1988), met de reden dat alleen deze categorie onderbrekingen als daadwerkelijke beurtwisseling beschouwd kunnen worden. De onderbreker slaagt er in die gevallen niet in de beurt van de huidige spreker over te nemen. Een voorbeeld van een dergelijke onsuccesvolle onderbreking komt uit RTL Late Night, 15 september 2014, waarin Tans onderbreking (in regel 5) wordt genegeerd doordat De Vries Tans beurt ook weer onderbreekt (in regel 7):

1 Plasman: (..) Er zijn wel een aantal dingen boven tafel gekomen waar Justitie

2 van heeft gezegd: ja, toen in dat proces

3 dit loopt allemaal niet zo lekker.

4 Dus het is ook wel een beetje van eh gaandeweg leert [men].

5 Tan: [maar]

Tabel 1. Voorbeeld geanalyseerde onderbrekingen

Fragment	Onderbreking	Type onderbreking	Opbouw beurt	toelichting/motivering
P1	1 - regel 6	C	begint met <i>maargoed</i> , wijst indirect een ander aan om het antwoord te geven/doet een indirect verzoek, eindigt met <i>dan</i> en neemt hiermee een stelling in vraagvorm, die hij eindigt met <i>of niet</i> .	Het antwoord van Korterink wordt niet geaccepteerd, omdat Pauw claimt dat haar advocaat het antwoord wél weet. Verzoek wordt ook door de derde partij ingewilligd.
P1	2 - Regel 5	B	gebruikt een <i>sterker nog</i> -constructie ter aanvulling op eigen beurt	Vult eigen opmerking uit vorige beurt aan.
P1	3 - Regel 5 -8	A	begint met <i>maar</i> , <i>vraag</i> naar gang van zaken, veralgemeniseerd/generaliseerd, vraagt bevestiging aan 'experts', afzwakking/onzekerheidsmarkeerders aan het eind: <i>toch, of niet</i>	Vraagt om verheldering en geeft zelf al de beoogde uitleg.

Tot slot is in een derde stap genomen: per categorie is bekeken of er bepaalde patronen te ontdekken zijn. Alle onderbrekingen van een bepaalde categorie zijn daartoe met elkaar vergeleken, en opvallende overeenkomsten in de manier waarop die categorieën door Pauw en Tan worden vormgegeven, zijn daaruit gedestilleerd. In paragraaf 3.4 worden deze patronen besproken.

3.3.2 Beperkingen onderzoek

Dit onderzoek is exploratief van aard: aan de hand van de casus Pauw en Tan wordt bekeken in hoeverre conversatie-analytische theorie bruikbaar kan zijn voor het beleefdheidsonderzoek (zie ook de inleiding). De benadering vanuit de conversatieanalyse is puur inductief: het corpusmateriaal dient als uitgangspunt, en opvallendheden in dit materiaal zijn vervolgens beschreven. De resultaten uit dit onderzoek zijn dan ook niet uitputtend: het is goed denkbaar dat een tweede analist andere patronen opmerkt wanneer deze zich toelegt op een zelfde soort analyse. Vanwege het tijdsbestek was het echter niet mogelijk om te werken met een tweede codeur. In deze studie wordt bovendien gewerkt met semantische categorieën: uit stilistisch onderzoek weten we dat dit een beperking kan opleveren (vgl. bijvoorbeeld Van Leeuwen, 2015, 34). Dat kan vragen oproepen over de betrouwbaarheid van dit onderzoek.

Evenwel is in dit onderzoek systematisch geanalyseerd, dat wil zeggen dat eventuele onvolkomenheden in beide corpora op dezelfde manier zijn toegepast.

Niet alle onderbrekingen waren even makkelijker te duiden in termen van het analysemodel. Een tweede beoordelaar was een goede aanvulling geweest, maar daar was binnen het bestek van dit onderzoek geen ruimte voor. Bij twijfel is systematisch gekeken naar de strekking van de bewuste onderbreking, en op basis daarvan beredeneerd in welke categorie de uiting thuishoort. In bijlage VIII wordt beargumenteerd waarom er in twijfelgevallen voor een bepaalde categorie gekozen is.

Een tweede stap in het onderzoek is het duiden van de verschillende onderbrekingen binnen de categorieën in termen van de verschillende patronen. In bijlage VI en VII wordt voor twijfelgevallen beredeneerd waarom ze wel of niet tot een bepaald patroon gerekend zijn.

Tot slot is er, zoals ook beschreven in paragraaf 2.2, discussie over de definitie van een onderbreking. Daarmee is ook het duiden van een uiting als onderbreking een subjectieve aangelegenheid. Wederom is er met het hanteren van een vaste definitie systematisch geanalyseerd over beide corpora. Zodoende zijn alle onderbrekingen in beide corpora op dezelfde wijze getypeerd.

3.4 Resultaten type onderbrekingen

3.4.1 Categorieën onderbrekingen Tan en Pauw

De fragmenten bij Pauw duurden gemiddeld 12,2 minuten; die bij Tan 11 minuten. Het gemiddeld aantal onderbrekingen per fragment is respectievelijk 7,7 (77 totaal) en 3,9 (39 totaal). Het verschil tussen Tan en Pauw in de hoeveelheid onderbrekingen is opvallend: Pauw onderbreekt gemiddeld 0,7 keer per minuut, tegenover 0,4 keer voor Tan. Pauw onderbreekt significant meer dan Tan (gemeten met een z-toets voor gemiddelden)¹². Pauw onderbreekt met gemiddeld 22,1 woorden per onderbreking, Tan met gemiddeld 29,1 woorden per onderbreking. Het verschil is gemeten met een t-toets (voor het toetsen van gemiddelden), en het verschil is significant gebleken.¹³ Tans onderbrekingen blijken dus significant meer woorden te bevatten.

Het analysemodel bestaat uit twee 'hoofdcategorieën', namelijk *er is iets onduidelijk aan de inhoud* en *onderbreker is het niet eens met de inhoud*. Pauw en Tan maken beiden meer gebruik van het eerste type onderbrekingen. Pauw gebruikt het eerste type in iets meer dan de helft van zijn onderbrekingen (53,2%); Tan in 61,5% van de gevallen. Deze percentages

¹² $z = 2.1922$, $p = 0.01426$, $p < 0.05$

¹³ Het gaat hier om een eenzijdige t-toets, met waarde $t = 1.8184$, en waarde $p = 0.035813$, $p < 0.05$

verschillen niet significant van elkaar. Tan maakt dus niet significant meer gebruik van het eerste type onderbrekingen dan Pauw.¹⁴

Er komen ook verschillen aan het licht wanneer de onderbrekingen van Tan en Pauw worden uitgesplitst in de verschillende categorieën van het model. In figuur 2 is een overzicht te zien van de wijze waarop de verschillende onderbrekingen zijn verdeeld over de categorieën van het analysemodel. Voor elk van de categorieën is aangegeven hoeveel onderbrekingen er in deze categorie thuishoren en hoeveel procent dat van het totaal aantal onderbrekingen betreft.

Tabel 2. Verdeling onderbrekingen Tan en Pauw

	A Andergeïnitieerd zelfherstel	B Andergeïnitieerd anderherstel	C Bezwaar opwerpen	D Alternatief voorstellen	Totaal
Pauw	26 33,8%	15 19,5%	22 28,6%	14 18,1%	77 100%
Tan	18 46,2%	6 15,4%	11 28,2%	4 10,2%	39 100%

Uit tabel 2 blijkt dat Pauw en Tan eenzelfde frequentievolgorde hebben voor de verschillende categorieën: beiden gebruik het meest *andergeïnitieerd zelfherstel*, gevolgd door *bezwaar opwerpen* en *andergeïnitieerd anderherstel*, en tot slot *alternatief voorstellen*. Voor zowel Tan als Pauw zijn *andergeïnitieerd zelfherstel* en *bezwaar opwerpen* dus de grootste categorieën, maar er zit bij Tan een veel groter verschil tussen de percentages van de twee categorieën: respectievelijk 46,2% en 28,2%. Bij Pauw liggen deze frequenties een stuk dicht bij elkaar, met 33,8% en 28,6%. Bij zowel Tan als Pauw benaderen de overige categorieën elkaar vrij dicht wat het aantal voorkomens betreft.

Of in deze verdeling over de verschillende categorieën een zekere stelselmatigheid zit, is getoetst met een chi-kwadraattoets die een spreiding over de categorieën op basis van kans vergelijkt met de daadwerkelijke (geobserveerde) spreiding (zie bijvoorbeeld Howell, 2014). Uit de toets blijkt dat de manier waarop de onderbrekingen van Pauw over de vier categorieën is verdeeld, niet significant anders is dan je op basis van kans zou verwachten.¹⁵ De spreiding die de onderbrekingen van Tan over de verschillende categorieën laten zien, is aanzienlijk groter. De verdeling is in dit geval wel significant anders dan te verwachten is op basis van

¹⁴ Uitgevoerd met een independent sample t-test, $t = 77.7$, $p = .197$ dus $p > 0.05$.

¹⁵ Wanneer de waarde van de chi-kwadraattoets volgens een normaalverdeling in de kleinste vijf procent van verdeling ligt, wordt gesproken van een significant resultaat. Dat wil zeggen dat de waarde zodanig uitzonderlijk is, dat aangenomen kan worden dat het geen toevalstreffer is. De Chi-kwadraatwaarde voor *goodness of fit* is 5.13, $p=0.163$, $p > 0.05$. Dit resultaat is niet significant, want de kans op deze waarde is groter dan vijf procent.

kans.¹⁶ De verdeling over de categorieën is bij Pauw dus willekeurig te noemen, en bij Tan niet. Omdat bij Tan een significant resultaat is gevonden, is vervolgens bekeken tussen welke categorieën het significante verschil zit. Door middel van een log likelihoodtoets wordt een vergelijking gemaakt tussen het aantal voorkomens in een bepaalde categorie ten opzichte van het totaal aantal onderbrekingen. Hieruit blijkt dat Tan een significante voorkeur heeft voor categorie A, andergeïnitieerd zelfherstel, boven categorie B, andergeïnitieerd anderherstel, en D, alternatief voorstellen. Alle andere verschillen tussen de categorieën zijn niet significant.¹⁷ Tot slot kan via eveneens een log likelihoodtoets gekeken worden of de presentatoren ten opzichte van elkaar een significante voorkeur hebben voor een bepaalde categorie. Deze toets is voor elk van de vier categorieën uitgevoerd, en bij geen van de categorieën blijken de twee presentatoren significant van elkaar te verschillen.¹⁸

In paragraaf 3.4.2 zal worden besproken hoe de vier categorieën inhoudelijk door beide presentatoren worden vormgegeven. De verschillende patronen die hierin te ontdekken zijn, worden hieronder weergegeven. In dit onderzoek wordt een indicatieve en exploratieve analyse gedaan. De in dit hoofdstuk gepresenteerde patronen zijn daarom niet absoluut, maar volgen uit een systematische analyse door één analyticus (zie ook paragraaf 3.2.2).

3.4.2 Vormgeving categorieën door Pauw en Tan

3.4.2.1 Andergeïnitieerd zelfherstel

Pauw

In categorie A, *andergeïnitieerd zelfherstel*, spoort de interviewer zijn gast in feite aan een nieuwe beurt te beginnen. Dit is voor Pauw met 33,8% als gezegd de grootste categorie (zie tabel 2 in paragraaf 3.4.1). De spreiding van deze strategie is vrij groot: in negen van de tien fragmenten gebruikt hij meerdere keren een dergelijke onderbreking, variërend van twee tot zeven keer per fragment. Dit doet hij in twaalf van de gevallen door een vervolgvraag te stellen. In deze vervolgvragen herhaalt Pauw zeven keer een (deel van een) onduidelijk

¹⁶ De Chi-kwadratwaarde voor *goodness of fit* is 11.974, $p=0.007$, $p < 0.05$

¹⁷ Voor alle log likelihoodwaarden (LL) geldt dat een waarde boven 3.84 een significant resultaat oplevert bij een significantielevel van 5%. Zie voor meer informatie over de log likelihoodtoets <http://ucrel.lancs.ac.uk/llwizard.html>. De waarden van de toetsen zijn als volgt: A vs B: 18/39 vs 6/39, LL = 6.28, $p < 0.05$, A vs C: 18/39 vs 11/39, LL = 1.71, $p > 0.05$, A vs D: 18/39 vs 4/39, LL = 9.64, $p < 0.05$, B vs C: 6/39 vs 11/39, L = 1.49, $p > 0.05$, B vs D: 6/39 vs 4/39, LL = .40, $p > 0.05$, C vs D: 11/39 vs 4/39, LL = 3.40, $p < 0.05$.

¹⁸ Alle log-likelihoodwaarden hebben een grotere p-waarde dan de significantiegrens van $p=0.05$: 26/77 vs. 18/39, LL= 1.02, $p > 0.05$; 15/77 vs. 6/39, LL= 0.41, $p > 0.05$; 22/77 vs. 11/39, LL=0.00, $p > 0.05$; 14/77 vs. 4/39, LL=1.12, $p > 0.05$

element, en geeft hiermee de directe aanleiding van de onderbreking aan. Een voorbeeld van een dergelijke herhaling is de volgende onderbreking van Pauw bij Diederik Samsom (regel 6):

Samsom loopt een tijdje mee met een thuiszorgmedewerkster om te ervaren hoe de veranderingen in de zorg in de praktijk uitwerken. Het verschilt per instelling hoe de wijkverpleegkundigen gesteund worden: ook in zorginstellingen is er sprake van marktwerking. Pauw gaat dieper in op dit onderwerp.

1 Pauw: U zegt perversum er zijn toch perverse marktprikkels en en toen dacht

2 ik ja dat dat moet u eh toch hebben zien aankomen ik bedoel ik ik

3 refereer nu naar het stuk dat u geschreven heeft in NRC Handelsblad

4 Samson: ja ja

5 Maar ik zeg ze zijn=

6 Pauw: =Wat is die perverse marktprikkel die u tegenkomt?

7 Samson: het is nog steeds wat we zien is eh ehm in een wijk waar ik dan werk in

8 Spijkenisse daar werke:n ik denk wel zeven thuiszorgorganisaties.

9 Door elkaar heen. En dat is een gevolg van marktwerking die is

10 jarenlang geleden begonnen, en ik zou eigenlijk willen dat we die gaan

11 matigen.

Pauw, fragment 4, onderbreking 4

Een tweede manier waarop Pauw andergeïnteerd zelfherstel vormgeeft, is door na een vraag zelf al een concrete antwoordsuggestie te geven voor de vervolgvraag die hij stelt (tien keer). Bijvoorbeeld in hetzelfde gesprek met Diederik Samsom (regel 7-8):

Volgens Samson moeten zorgverzekeraars vertrouwen op de deskundigheid van de wijkverplegers: zij kunnen zelf heel goed inschatten wat mensen wel en niet meer kunnen en zo juiste herindicaties maken. Violieke is de wijkverpleegster met wie hij heeft meegelopen.

1 Samson: Ik ken Violieke en ik heb ook weleens met haar inderdaad dat soort

- 2 gesprekken gevoerd en die kan ook gewoon, laat ik zeggen, best streng
- 3 zijn en tegen mensen zeggen van hoor 'ns: u kunt een aantal dingen
- 4 echt zelf, sterker nog het is goed voor u als u dat zelf doet
- 5 een beetje bewegen is helemaal niet verkeerd en wij helpen u bij
- 6 datgene wat niet ka[n dat is]
- 7 Pauw: [maar u] zegt laat die termijn laat die termijn van
- 8 1 mei los?= Maak daar 1 augustus van of eh?
- 9 Samson: =Bijvoorbeeld. Nee, ((trekt
- 10 ietwat geïrriteerd gezicht))
- Idem, onderbreking 2*

Het derde element dat terugkomt in de eerste categorie onderbrekingen bij Pauw is het parafaseren van de uiting van de onderbrokene in de vorm van een 'u zegt X'-parafasering. Pauw geeft hiermee wederom een soort antwoordsuggestie, maar giet dit in de vorm van een 'u zegt'-constructie, waarmee hij het een voor de onderbrokene persoonlijker uiting maakt. Dit doet Pauw drie keer, bijvoorbeeld in gesprek met Lodewijk Asscher (regel 5):

Men komt te spreken over de twee PvdA-fractieleden die uit de partij gezet zijn, die commentaar hadden op het beleid dat Asscher voerde.

- 1 Asscher: Ik vind bij integratie gaan een aantal dingen niet goed
- 2 die gaan niet vanzelf beter die mag je best benoemen als je maar eh
- 3 de bereidheid hebt om het samen op te lossen eh
- 4 ik had [eh]
- 5 Pauw: [U]zegt die bereidheid hadden zij niet en u wel?
- 6 Asscher: Ik heb het helemaal niet over [hun ik heb het over]integratie.

7 Pauw: [nee over wie heeft u het dan?] Ja

8 [nou we hadden het over]

9 Asscher: [ik heb het over de ouders] die ik deze week sprak, de ouders van

10 kinderen op een moskee-internaat.

Asscher vertelt hierna dat hij een meningsverschil had met ouders van kinderen op een moskee-internaat, en dat hij daarom met deze mensen in gesprek is gegaan in plaats van te accepteren dat zijn bemoeienis niet gewenst was. Hij claimt dat dát de kern is van integratie.

Pauw, fragment 8, onderbreking 1

Een vierde en laatste patroon dat in de categorie andergeïniteerd zelfherstel opvalt, is door een vervolgvraag te stellen met een nuancerende introductie. Zie bijvoorbeeld Pauw in gesprek met Isa Hoes; het gesprek komt op het boek dat Isa over haar man Antonie Kamerling heeft geschreven, die zelfmoord heeft gepleegd. Pauw probeert zijn vraag over dit gevoelige onderwerp duidelijk iets te nuanceren (regel 12-15):

[...]

7 want want als je iemand zegt ik ik heb eigenlijk hetzelfde of ik

8 herken mijzelf erin daar zou ik ook wel van schrikken omdat je

9 weet hoe slecht het met jouw man is afgelopen

10 Hoes: Ja ja dat is ook

11 schrikken (neemt hoorbaar een hap lucht) euhmm[mmm]

12 Pauw: [is het] zo

13 eeh jaa misschien is het een slecht geformuleerde vraag hoor

14 maar is het zo dat dat het mensen er van zou kunnen weerhouden

15 door het te lezen?

16 Hoes: (3) Pffff moeilijk is dat he ja dat weet ik [niet

17 Pauw:

[is het

18 zo dat [het dat het mensen op een (.....)]

Pauw, fragment 9, onderbreking 1

Tan

Tan gebruikt in 46,2% van de gevallen onderbrekingen die in categorie *andergeïnitieerd zelfherstel* vallen (zie tabel 1 in paragraaf 3.4.1). De gevallen zijn verdeeld over zeven fragmenten; er zijn in vijf van de zeven fragmenten minstens twee tot vier gevallen van deze categorie te vinden. De onderbrekingen worden, net als bij Pauw, in de meeste gevallen gevormd door vervolgvragen (negen keer). Neem bijvoorbeeld de volgende onderbreking van Tan in gesprek met Fedde Le Grand (regel 4-5):

Lodewijk Asscher is te gast om te spreken over werkstress, en ook een aantal andere tafelgasten worden gevraagd naar hun ervaringen hiermee. Zo ook Fedde Le Grand, die als DJ ook wel ervaring heeft met dit fenomeen.

1 Le Grand Ik heb ook een jaar geleden denk ik heb ik echt twee drie maanden

2 echt gewoon ik kon niks meer

3 Elk e-mailtje of smsje was te veel weet je wel dus [ehm

4 Tan: [en wat voel je

5 dan?

6 Le Grand: Ja nou gewoon eigenlijk meer dat alles te veel is maar echt

7 alles weet je wel. Gewoon ik gewoon dat misschien of tenminste

8 misschien ik gewoon wel half tegen een burn-out aanzitten.

RTL Late Night, fragment 8, onderbreking 3

De tweede manier waarop Tan, in vijf van de gevallen, zijn onderbrekingen in de categorie *andergeïnitieerd zelfherstel* vormgeeft, is door een vervolgvraag te stellen die wordt ingeleid door een situatieschets. Dit doet Tan bijvoorbeeld in gesprek met Lodewijk Asscher (regel 7-12):

Asscher geeft aan dat zijn baan als minister natuurlijk ook veel vraagt qua stresslevels. Hij zegt dat hij daarom ook wel streng is: hij heeft bijvoorbeeld nooit afspraken rond etenstijd, omdat hij die momenten altijd wil doorbrengen met zijn geliefden. Maar, zegt hij erachter aan, hij heeft natuurlijk ook veel mensen in dienst die hem helpen die stress te verminderen.

- 1 Asscher: Soms werk ik dag en nacht dat heb je met al onze beroepen geloof
- 2 ik wel eens he maar ook in het mijne maar ik kan het ook
- 3 relativeren. Alleen wat je ziet ik heb natuurlijk ook een hele
- 4 bevoorrechte positie want er is een secretaresse, en een
- 5 woordvoerder, een assistent en een chauffeur die eigenlijk allemaal
- 6 bezig zijn om mij dat werken mogelijk te maken [*en*]
- 7 Tan: [MAAR] neem
- 8 neem neem dit bezoekje hier aan RTL Late Night, dat dat kost toch
- 9 wel nou laten we zeggen een kleine twee uur: aankomen, de
- 10 uitzending vervolgens om een uur of half twaalf zijn we klaar
- 11 is dit nou gestolen tijd? Wat zou u nou normaal gesproken in dit dit
- 12 in deze tijd dossiers lezen?
- 13 Asscher: Vaak dossiers lezen maar dit is voor mij
- 14 opzich nog prettig want het is in Amsterdam en ik heb tussen werk
- 15 en dit wel de kinderen kunnen zien en in bed kunnen stoppen en in
- 16 bad kunnen stoppen. Dus ik voel me wel opzich relaxed.
- RTL Late Night, fragment 9, onderbreking 1*

De derde manier waarop Tan de onderbrekingen in deze categorie vormgeeft, is door een vervolgvraag te stellen met een verklaring (vier keer). In deze verklaring geeft Tan aan wat de

reden is dat hij zijn onderbreking maakt, of wat hij er precies mee bedoelt. Zie bijvoorbeeld een onderbreking van Tan in gesprek met Sylvana Simons (regel 7-8):

Sylvana Simons wordt gevraagd wat zij van de film vond. Ze geeft aan dat het fragment dat net getoond werd haar erg aangreep, vooral dat de groep demonstranten die werd getoond vervolgens hardhandig in elkaar geslagen werd.

- 1 Simons: Dat is het moment dat ik ben gaan huilen en ik ben eigenlijk niet
2 meer gestopt tot de film was afgelopen en het waren geen het was
3 geen overdreven huilbui van boehoehoehoehoe wat verschrikkelijk
4 maar d'r zat een prop in m'n keel die gewoon niet meer wegging en
5 die eigenlijk twee dagen later pas een beetje ehh begon op te
6 lossen=
7 Tan: = en waarom moest je huilen? Want het is niet een verhaal
8 wat je niet kende
9 Simons: ja en nee. Ik kende net als de meeste mensen
10 de de de mythische proporties van Marten Luther King
11 we kennen z'n quotes we kennen z'n speech ehh z'n speeches die
12 kennen we omdat we eh dat horen of omdat het zelfs heel vaak in
13 de populaire muziek ook eh gebruikt wordt.

RTL Late Night, fragment 10, onderbreking 1

3.4.2.2 Andergeïnitieerd anderherstel

Pauw

Met 15 voorkomens is de categorie *andergeïnitieerd anderherstel* de op één na minst gebruikte categorie door Pauw. In acht van de tien fragmenten komen een of meerdere van onderbrekingen van dit type voor. Een eerste patroon in de manier waarop Pauw de

onderbrekingen in de categorie andergeïnitieerd anderherstel vormgeeft (vijf keer), is door de uiting die door de onderbrokene gemaakt is zelf aan te vullen. Er wordt geen onduidelijkheid bevraagd door Pauw, maar het antwoord op de onduidelijkheid wordt direct geopperd. Hiermee laat hij tevens zijn begrip blijken, zie bijvoorbeeld het volgende fragment (regel 11-12):

Asscher stelt dat scholen de taak hebben burgerschap uit te leggen, en de manier waarop onze samenleving werkt.

8 Asscher: hmm ik [denk dat het] ik denk dat het geen reden is

9 Pauw: [feitelijk gespr]oken dan he

10 Asscher: om te zeggen laat dan maar zitten het betekent [dat scholen]

11 Pauw: [dat je iets] anders moet

12 doen! Ja

13 Asscher: Dat scholen het beter moeten gaan doen

14 Dat burgerschap soms een moeilijk onderwerp is en ongemakkelijk

15 dan gaan we het maar over de gouden koets en prinsjesdag hebben

16 terwijl het gaat natuurlijk over botsende grondrechten over de

17 vrijheid van de een over het feit dat je wel jezelf mag zijn maar ook

18 moet accepteren dat iemand anders dat ook is.

Pauw, fragment 8, onderbreking 4

Een tweede methode die Pauw (vier keer) hanteert binnen deze categorie is het uitleggen van een onduidelijk begrip uit de beurt van de onderbrokene. Deze uitleg lijkt met name bedoeld voor het publiek en de kijkers thuis, voor wie sommige zaken minder vanzelfsprekend zijn dan voor de expert en de ingelezen interviewer. Een voorbeeld uit het fragment met Diederik Samsom, waar op het moment van de onderbreking de wijkverpleegkundige Violieke aan het woord is, met wie Samsom een tijdje meeloopt (regel 3-6):

Pauw heeft Van Eijk gevraagd naar haar opinie over de veranderingen die per 1 januari 2015 zijn ingegaan in de (thuis)zorg.

1 Van Eijk: Het grootste probleem vind ik de druk die is ontstaan wegens de

2 herindicaties=

3 Pauw: = herindicatie is dat je voor 1 mei bij iedereen die je

4 die je verpleegt ehh in gesprek moet en en een nieuwe diagnose

5 Van Eijk: ja

6 Pauw: moet stellen

7 Van Eijk: exact. De AWBZ-diagnose eigenlijk opnieuw bekijken

8 van tot wanneer en is de zorg die destijds geïnitieerd is nog nodig.

Pauw, fragment 4, onderbreking 1

Een derde techniek, die Pauw tweemaal hanteert, is het uitleggen van iets dat door de onderbrokenen niet volledig juist begrepen is (regel 6):

Pauw liet een filmpje zien waarin Erica een slang vastheeft: iets dat ze eigenlijk helemaal niets vond om te doen. Ze vertelt dat deze slang zelfs de week ervoor iemand had doodgebeten. Pauw vraagt erover door.

1 Pauw: Maar als je het nou over proportionaliteit hebt dan zou je denken

2 nou ja dat is nou ook weer niet nodig om nou in een

3 levensgevaarlijke truc met zo'n slang uit te halen.

4 Terpstra: Nee maar
het

5 is wel hun traditi[e je komt daar] nee moe je horen ja

6 Pauw: [Ja maar voor jou] bedoel ik

7 Terpstra: kijk

8 Pauw: dan kan je beter naar een koppensneller gaan da's da's safer dan
9 naar zo'n slang.=
10 Terpstra: = Nou dat mag je hopen van te voren. Nee kijk wat
11 voor mij de de passie is van reizen dat is dat je kennis maakt met
12 de totale cultuur.

Pauw, fragment 5, onderbreking 4

Tot slot onderbreekt Pauw zijn gasten in deze categorie twee keer door ze woorden in de mond te leggen. Dit doet hij bijvoorbeeld bij Diederik Samsom (regel 4-6):

De VVD komt telkens met nieuwe plannen en, zo stelt Pauw, ze worden er niet linkser op, en de PvdA juist wel. Hij vraagt zich af of de VVD en de PvdA langzaam uit elkaar gaan lopen omdat eind van het jaar er weer verkiezingen zijn.

1 Samson: Kijk ik vind het helemaal niet erg als de VVD een plan lanceert eh ik
2 zeker niet als het een plan is wat gewoon vervolgens niet meer
3 doorgaat – niet doorgaat [dan vind ik heb ik er geen problemen] mee
4 Pauw: [dan vindt u het eh helemaal goed]
5 Samson: nee ja dat Hhvind ik de
aantrekkelijke
6 Pauw: Dat vindt u de beste plannen
7 Samson: plannen misschien de VVD ook wel ehm maar nee
8 we zijn samen met deze aan deze klus begonnen ehh en we willen 'm
9 ook afmaken.

Pauw, fragment 4, onderbreking 7

Tan

Tan gebruikt zes keer een vorm van andergeïnitieerd anderherstel, verspreid over vijf fragmenten. De manier Tan de onderbrekingen in deze categorie vormgeeft, is in de helft van de gevallen door de onduidelijkheid zelf aan te vullen – een techniek die, zoals hierboven is besproken, ook door Pauw wordt gehanteerd. Een voorbeeld in gesprek met Isa Hoes en haar tegenspeler in een speelfilm (regel 6-7):

Er is net een fragment getoond van de ontmoeting van Hoes en Jonker in de film: zij speelt de 'ontsnapte' vrouw, hij de gigolo in Portugal.

1 Tan: Kun je het je een beetje voorstellen dat een vrouw ontsnapt en d'r

2 genot uiteindelijk zoekt in de gigolo die jij speelt?

3 Jonker: Ja ja

4 Hoes: Vertel

5 Jonker: Dat kan ik me wel voorstellen vertel (lacht) [maar (ja he)

6 Tan: [Nou en met name

7 deze vrouw ook

RTL Late Night, fragment 9, onderbreking 1

Een tweede manier waarop Tan zijn onderbrekingen in deze categorie vormgeeft, is te vinden in een voorbeeld uit het gesprek met Peter R de Vries (regel 7-10): Tan vat de onderbroken uiting samen of parafraseert deze. In onderstaand voorbeeld is deze onderbreking tevens een afsluiting van het gesprek.

De Vries heeft het over 'levens' die door Ros zijn opgeofferd voor een paar centen, en Plasman, als oud-advocaat van Ros, weerlegt dit. Hij stelt dat er slechts één leven is opgeofferd en dat verdere zaken nog veel verder uitgediept dienen te worden. De Vries reageert daar weer op:

1 De Vries: De eis van Justitie is dat alles nu op tafel moest komen aan hem

2 en dat kan zomaar betekenen dat er nog veel meer zaken zijn

3 bijgekomen dan waar Peter Plasman nu o[ver praat dan is de vis

4 Tan: [nouja sowieso zeg

5 jij aanstaa-]

6 De Vries: dus ook veel groter =

Tan knikt vriendelijk

7 Tan: = aanstaande donderdag zou

8 onder anderen Nico Meijering dus met berichten komen waar we

9 ongetwijfeld nog veel meer over horen.

10 Op dit moment: Justitie doet onderzoek eh dank jullie beide.

RTL Late Night, fragment 1, onderbreking 5

3.4.2.3 Bezwaar opwerpen

Pauw

Pauw onderbreekt regelmatig om een bezwaar te uiten, namelijk in 28,6% van de gevallen. In bijna alle fragmenten (negen van de tien) wordt een bezwaar opgeworpen, variërend van één tot vijf per fragment. De eerste manier waarop Pauw zijn bezwaren vormgeeft (zeven keer), is door zijn onderbrokenen te laten merken dat diegene het niet bij het juiste eind heeft, of dat er een onjuist punt aangekaart wordt. Soms is het een strategische manier van de onderbrokenen om een lastig punt te omzeilen, waarop Pauw zijn gesprekspartner weer de juiste richting opstuurt. In onderstaand voorbeeld laat Pauw blijken dat hij vindt dat De Vries het niet bij het rechte eind heeft (regel 3-4):

Er is net een filmpje getoond van de zus van de vermoorde Cor van Hout, die vooral de opdrachtgever wil weten. Ze hoopt dat Holleeder alsnog voor deze zaak wordt opgepakt.

1 De Vries: Dat vind ik minstens zo belangrijk:

2 iemand die bereid is voor=

3 Pauw: ja ja =maar zij wil de

4 opdrachtgever weten he= [daar gaat het natuurlijk hier om]

5 De Vries: [ja dat is natuurlijk ook belangrijk]maar als je
6 bereid bent als schutter om iemand hier om zeep te helpen
(Kijkt boos)
7 echt letterlijk eh omver te knallen eh alleen maar voor geld
8 Terwijl je zelf helemaal niets met die man heb
9 nouja dan nou dan moet ie ehh schutter is dan zeker zo
10 belangrijk in mijn ogen.

Pauw, fragment 1, onderbreking 11

Vijf keer gebruikt Pauw deze categorie door iemand vrij expliciet de mond te snoeren door te benoemen dat het punt duidelijk is¹⁹. Bijvoorbeeld in gesprek met Sylvana Simons over de zwartepietendiscussie (regel 5-6):

Onze minister-president houdt z'n handen van de zaak af, en een lokale VVD-politicus roep ouders op te protesteren. Simons geeft aan dat ze het bijzonder vindt dat het recht op kinderen Zwarte Piet geven meer weegt dan iedereen in dit land een menswaardig gevoel geven.

1 Simons: We leven in een samenleving waarbij eh eh zwarte jonge mensen
2 moeite hebben om te integreren niet omdat zij niet omdat het
3 alleen maar aan hen ligt maar omdat er stereotypen bestaan
4 omdat zij worden afgerekend op die stereo[typen]

5 Pauw: [oke] het punt is

6 gemaakt. Dank daarvoor

7 Simons: Dankjewel

Pauw, fragment 10, onderbreking 3

¹⁹ Door iemand bewust de mond te snoeren, geeft de onderbreker in feite aan een bezwaar te hebben tegen het doorpraten van de onderbrokenen.

Een derde manier waarop Pauw een bezwaar maakt is door een verwijt aan het adres van de onderbrokenen te plaatsen. Dit doet hij in vier gevallen, bijvoorbeeld in het gesprek met Janine Hennis (regel 3-4):

Pauw vraagt, in het kader van de discussie over het bootvluchtelingenprobleem op de Middellandse Zee, of minister Hennis niet een aantal boten aan de kust van Somalië naar de Middellandse kust wil verplaatsen.

- 1 Hennis: Ja ik heb ook niet zo'n zin om de piraterij weer fors te laten
- 2 terugkomen dus het is we hebben met ee[n beperkte
- 3 Pauw: [ja er verdrinken daar
- 4 mensen he elke dag
- 5 Hennis: ja met een beperkte hoeveel- ja in Somalië
- 6 zijn er ook grote drama's aan de hand kijk we zijn met 28 EU-
- 7 lidstaten met alle respect
- 8 De Nederlandse krijgsmacht doet veel kan niet alles dus moet je
- 9 goed kijken naar wie wat op dat moment beschikbaar heeft.

Pauw, fragment 6, onderbreking 6

Een laatste patroon dat in deze categorie bij Pauw opvalt (eveneens vier keer), is door de onderbrokenen terug naar het relevante punt te leiden. Dit doet hij heel duidelijk in gesprek met Jan Slagter, en slaagt daar in dit geval tevens in (regel 6-7):

Slagter benoemt nogmaals het feit dat de VVD volgens hem systematisch de publieke omroep aan het uitkleden is.

- 1 Slagter: En ik hoop een beetje op steun van de Partij van de Arbeid
- 2 die eh die is altijd een goede bondgenoot geweest voor de publieke
- 3 omroep en ook gezegd heeft van na die stelselwijziging van de

- 4 fusieomroepen dat het niets meer zou veranderen bij de publieke
- 5 omroep= en
- 6 Pauw: =maar nu ze- we zijn nu op een heel ander hoofdstuk
- 7 terecht gekomen.
- 8 Slagter: Ja maar ik wil dat de minister nu toevallig
- 9 hier is = [ga ik zeker doen]
- 10 Pauw: = luister praat straks nog even met [de minister na afloop]
- 11 Bussemaker: Gaan we doen.
Pauw, fragment 7, onderbreking 11

Tan

De categorie *bezwaar opwerpen* is met 28,2% voor Tan, net als voor Pauw, de op één na grootste categorie. Het uiten van bezwaren gebeurt één keer vrij direct ('Laat de minister even antwoorden asjeblieft, de minister wil even antwoorden'²⁰), maar in de andere gevallen is er doorgaans sprake van een indirectere formulering. Een eerste manier waarop Tan zijn bezwaar inkleedt (in vier van de gevallen), is door het te presenteren als een bezwaar van iemand anders dan hemzelf, een derde partij. Dit gebeurt voornamelijk in gesprek met Diederik Samsom, waarin het gaat over het bed-, bad- en broodakkoord waar de oppositiepartijen bepaald niet blij mee zijn (regel 5-8):

De hoogste rechter gaat een uitspraak doen over welke minimumvoorziening je moet aanbieden aan deze uitgeprocedeerde asielzoekers.

- 1 Samsom: Uiteraard hebben we allebei, we zijn allebei politieke partijen in
- 2 een rechtsstaat a eh met elkaar afgesproken we luisteren
- 3 uiteraard naar die uitspraak en pas dan hoeven we te beslissen
- 4 op welk niveau [die gemeentes hoeven te liggen]

²⁰ Fragment 6, met minister Hennis als hoofdgast. Tan onderbreekt in dit specifieke geval Theo Hiddema (onderbreking 2).

5 Tan: [Als ik naar Als ik naar de coalitiepartner de VVD
6 luister die leggen het heel anders uit die zeggen gewoon van ja
7 sorry als de andere gemeenten toch blijven opvangen dan gaan we
8 ze korten [zo sim]pel is [het]
9 Samsom: ja [die ho-] [die] hopen dan misschien stiekem dat
10 die rechter, de Raad van State dat is de hoogste rechter van dit land,
11 een uitspraak doet die zegt nou je hoeft nooit iets aan te bieden [..]
RTL Late Night, fragment 4, onderbreking 6

De tweede manier waarop Tan bezwaren uit, is door een vrij direct bezwaar op te werpen, dat hij vervolgens afzwakt door zijn eigen mening in het bezwaar te verweven (regel 4-8):

Susanne Dijksterhuis heeft als vorige gast verteld over haar omgang met haar borstkanker. Terpstra heeft vol bewondering zitten luisteren en grijpt het eerste moment na haar eigen introductie aan om Dijksterhuis een compliment te geven.

1 Terpstra: Nou laat ik eerst even zeggen dat ik ontzettend veel bewondering
2 heb voor jou.
3 Dijksterhuis: Oh dankjewel
4 En en dit dit is natuurlijk van een heel ander heel ander
5 kaliber=
4 Tan: =maar dat zeg jij nou wel maar ik vraag me af
5 Dijksterhuis: ja (knikt)
6 Tan: kijk tuurlijk de ziekte is heel erg en verschrikkelijk
7 maar daaruit kun je ook juist je kracht be- proberen te putten

8 denk ik

9 Terpstra: ja dat do[et ze ook]

10 Dijksterhuis: [mijn spiri]tualiteit brengt me waar ik nu ben

11 dankzij meditatie en stilteretraite kan ik dit aan.

RTL Late Night, fragment 5, onderbreking 1

Het derde en laatste patroon dat opvalt binnen de categorie bezwaar opwerpen wordt door Tan ingevuld door, in twee gevallen, het bezwaar als bekend of logisch te veronderstellen. Bijvoorbeeld in gesprek met Peter R de Vries en Peter Plasman over de Rostapes in regel 7-8. In deze uiting presenteert Tan zijn onderbreking als een feit; zijn 'natuurlijk' geeft aan dat hij ervan uitgaat dat zijn gesprekspartner er hetzelfde over denkt. Dat blijkt niet het geval te zijn:

De Vries vult op een eerder antwoord van Plasman aan dat de rechter uiteindelijk nog moet goedkeuren dat er strafvermindering mag plaatsvinden bij kroongetuigen als Fred Ros; wat gebeurt er als de rechter levenslang geeft, wat is daar de helft van? Plasman reageert daarop:

1 Plasman: Dat dat zou een een ongelooflijke verre-vergaande stap zijn

2 omdat je dan in Nederland het hele kroongetuigenschap

3 kunt vergeten, dan sluit niemand meer een deal.

4 Terwijl Justitie alleen maar steeds over de bühne brengt

5 van wij hebben die deals echt nodig om de

6 zware crimi[naliteit *aan te pakken*]

7 Tan: [maarja ja in de praktijk] heeft de rechter natuurlijk

8 niks te maken met wat Justitie wil =

9 Plasman: = jawel

10 Er is al een rechter dat gaat altijd zo bij zo'n regeling,

11 die toetst de rechtmatigheid daar begint het mee dat is al gebeurd.

12 Dat moet al gebeurd zijn anders komt het niet naar buiten.

RTL Late Night, fragment 1, onderbreking 4

3.4.2.4 Alternatief voorstellen

Pauw

De categorie 'alternatief voorstellen' ten slotte, wordt met veertien gevallen het minst gebruikt door Pauw. De spreiding van deze categorie is ook iets minder groot: in zeven van de tien fragmenten komen één tot maximaal vijf gevallen voor. Een eerste manier waarop Pauw de categorie *alternatief voorstellen* invult, is door een andere zienswijze te opperen. Dit doet hij in vijf van de veertien gevallen, bijvoorbeeld in onderstaand voorbeeld (regel 8-9):

Pauw snijdt een nieuw overwerp aan: Gerard Bosman en Dick Kalkman, tevens PvdA'ers, die kritiek hebben op Diederik Samson. Zijn eerste opmerking is:

1 Pauw: Ze zeggen: de dualistische opstelling is mislukt. (1,5)

2 Bent u het daarmee eens? Ja?

3 Samson: Een beetje vroege conclusie.

4 Nouja e[h ik eh volgens mij ja vol]gens mij was m t eh vandaag

5 Pauw: [zijn toch zeker al een tijdje bezig]

6 Samson: nou net een van de dagen dat het mij juist werd verweten dat t

7 iets te dualistisch de eigen staatssecretaris aan te spre[ken du-]

8 Pauw: [oke dus] u kunt

9 ook zeggen dat vond ik ook en daarom doe 'k het nu iets anders.

10 Samson: Ja ja ja dan wordt het wel een hele toevalligheid want ik

11 in augustus ben ik hiermee begonnen dus eh en dat is eerder dan dit

12 manifest verscheen.

Pauw, fragment 4, onderbreking 5

De tweede manier waarop Pauw invulling geeft aan de categorie alternatief voorstellen (vijf van de gevallen), is door een hypothetische situatie te schetsen of een beeld op te roepen. Bijvoorbeeld in het gesprek met Erica Terpstra (regel 6-8):

Terpstra geeft een update van de plaatsen waar ze nog naar toe gaat in de afleveringen die nog volgen.

- 1 Terpstra: We hebben nog in petto want er zijn er na Marokko morgen
- 2 zijn er nog twee: eentje naar euhm de Kalimantan dat is het eh
- 3 Indonesische Borneo naar de koppensnellers
- 4 nou da's een mooi verhaal man!
- 5 En eh en daarna gaan we ook nog naar Panama= naar India
- 6 Pauw: = maar maar geef
- 7 mij nou eens beeld van Erica Terpstra die aankomt bij de
- 8 koppensnellers. Die die hebben natuurlijk A geen idee wie Erica
- 9 Terpstra: Ja
- 10 Pauw: Terpstra is nee [maar die als]
- 11 Terpstra: Nee absoluut niet [STERKER nog] we we kunnen
- 12 elkaar nie verstaan ook en we hebben een lol met elkaar.

Pauw, 07-05-2014, fragment 5, onderbreking 3

De laatste opvallende manier waarop Pauw een alternatief voorstelt, is door een filmpje of andersoortig medium te introduceren (in drie van de gevallen), bijvoorbeeld bij Enzo Knol (Regel 5-6):

Knol vertelt hoe hij precies in het wereldje van de 'vloggers' gerold is.

- 1 Knol: En zo ben ik er een beetje ingerold via m'n broer

- 2 en eerder weleens gezegd nee: dat ga ik niet doen
- 3 dat is niks voor mij maar toch af en toe meegespeeld met m'n
- 4 broer z'n video's, uit[eindelijk iets zelf
- 5 Pauw: [zullen we een stukje zien even om even een
- 6 beetje eh in de sfeer te komen?
- 7 Erachter te komen wat het allemaal is.
- Pauw, fragment 2, onderbreking 3*

Tan

Van de categorie *alternatief voorstellen* maakt Tan slechts vier keer gebruik. Dit doet hij één keer om het slot van het gesprek aan te kondigen, één keer door een alternatieve mening te opperen en twee keer om een filmfragment aan te kondigen. Het aankondigen van een filmfragment doet hij als volgt (regel 5-6):

Slagter geeft als antwoord op de vorige vraag van Tan (of hij bewust voor een hele theatrale vorm van de televisieserie 'moeder, ik wil bij de revue' heeft gekozen) dat het hem er vooral om ging het tijdsbeeld van de jaren vijftig neer te zetten.

- 1 Slagter: Mijn zoon zei toen die d'r ook naar keek van: ik wist niet dat het
- 2 vroeger zo ging. Jonge mensen hebben daar toch wel iets aan
- 3 gehad omdat het zo mooi was gemaakt je kon echt bijna stapte je
- 4 die wereld van de jaren vijfti[g in]
- 5 Tan: [la-lat]en we kijken naar een
- 6 fragment waarin die sfeer ook gepakt is van de jaren vijftig.
- Hierna volgt filmfragment.
- RTL Late Night, fragment 7, onderbreking 3*

Het opperen van een alternatieve denkwijze doet Tan in gesprek met Diederik Samsom (regel 8-11) als volgt:

Over het bed-, bad- en broodakkoord.

- 1 Samson: Dit gaat echt over over mensen en en als je daar zo anders over
2 voelt dan is dat minder makkelijk
3 daar [onderhandel] je niet zo makkelijk o[ver]
4 Tan: [daar daar] [nou] ik ik zou bijna
5 zeggen dat is zo principieel verschillend dat je daar eigenlijk
6 helemaal niet over onderhandelen kan

((Samson knikt en mompelt))
7 daar daar zit gewoon een eindstreep [aan
8 Samson: ja en t- [en toch moet je praktische eh
9 oplossing voor die mensen weten te vinden.
10 Dus je moet met elkaar praten over wat voor type opvang is er nou
11 wel geschikt voor iemand die hier niet mag zijn

RTL Late Night, fragment 4, onderbreking 2

Voor een 'patroon' worden binnen deze studie minstens twee voorkomens verondersteld. Daarom worden het aankondigen van het slot en opperen van een alternatieve mening door Tan met slechts één voorkomen niet meegenomen in de verdere analyse van dit onderzoek.

3.5 Conclusie

Uit de resultaten in dit hoofdstuk is gebleken dat er inderdaad verschillen zitten in de onderbrekingen van Pauw en Tan. Pauw onderbreekt ten eerste significant meer dan Tan, daarnaast gebruikt Tan significant meer woorden voor zijn onderbrekingen. De verdeling van de onderbrekingen over de categorieën is voor Pauw niet anders dan op basis van kans te verwachten valt; voor Tan is dit wel het geval. Hij blijkt een significante voorkeur te hebben voor categorie A boven categorie B en D. De voorkeursvolgorde is voor beiden hetzelfde: de categorie andergeïnitieerd zelfherstel wordt het meest gebruikt, gevolgd door bezwaar opwerpen. Daarna volgt andergeïnitieerd anderherstel en tot slot alternatief voorstellen. De twee presentatoren ten opzichte van elkaar blijken geen significante voorkeur te hebben voor een bepaalde categorie van het model.

De patronen in de manier waarop Pauw en Tan de vier typen onderbrekingen vormgeven, zijn voor de twee interviewers soms gelijk, maar veelal verschillend van elkaar. Een overzicht van de technieken is te vinden in tabel 3.²¹ Uit de tabel blijkt dat zowel Pauw als Tan in de categorie andergeïnitieerd zelfherstel voornamelijk vervolgvragen stellen. De rest van de categorie vullen de twee echter anders in. Voor de categorie andergeïnitieerd anderherstel gaat hetzelfde op: beide gebruiken de techniek onduidelijkheid zelf aanvullen, maar de overige techniek(en) verschillen. In de categorie bezwaar opwerpen verschillen de opvallendste gebruikte patronen volledig van elkaar. Waar Pauw vooral focust op het relevante of onjuiste punt, kleedt Tan zijn bezwaar in of legt het extern uit. In de categorie alternatief voorstellen gebruikt vooral Pauw verschillen technieken: Tan maakt te weinig gebruik van deze categorie om, naast het introduceren van een fragment, van concrete patronen te spreken.

De verschillende technieken die in dit hoofdstuk besproken zijn en waarvan in tabel 3 een overzicht te vinden is, zullen in het nu volgende hoofdstuk worden bekeken in het licht van de beleefdheidsstrategieën van Brown en Levinson.

²¹ Deze tabel is niet uitputtend: sommige onderbrekingen waren niet eenduidig in een bepaalde categorie te plaatsen. Dit overzicht bevat de opvallendste patronen. In bijlage V en VII is voor elke onderbreking die niet in een specifieke subcategorie is geplaatst, verklaard waarom hiervoor gekozen is. Tevens is bij elk twijfelgeval beargumenteerd waarom voor deze bij een bepaalde categorie is ingedeeld.

<i>Tabel 3. Technieken categorieën onderbrekingsmodel</i>				
	Pauw	Freq.	Tan	Freq.
<i>Andergeïnitieerd zelfherstel</i>	Vervolg vraag stellen	12	Vervolg vraag stellen	9
	Vervolg vraag met antwoordsuggestie	9	Situatieschets met vervolgvraag	5
	'U zegt X'-parafrasering	3	Vervolg vraag met verklaring	4
	Nuancerende introductie met vervolgvraag	2		
<i>Andergeïnitieerd anderherstel</i>	Onduidelijkheid zelf aanvullen	5	Onduidelijkheid zelf aanvullen	3
	Onduidelijkheid uitleggen voor publiek	4	Samenvatten/parafraseren	3
	Onduidelijkheid uitleggen aan onderbrokenen	2		
	Woorden in mond leggen	2		
<i>Bezwaar opwerpen</i>	Onjuist punt aankaarten	7	Direct bezwaar afzwakken	4
	Mond snoeren/punt gemaakt	5	Bezwaar extern uitleggen	4
	Terug naar het relevante punt	4	Bezwaar als bekend veronderstellen	2
	Verwijt maken	4		
<i>Alternatief voorstellen</i>	Andere zienswijze opperen	5	Fragment introduceren	2
	Beeld schetsen	5	Slot gesprek aankondigen ¹	1
	Fragment introduceren	3	Andere zienswijze opperen ²	1

^{1,2} Omdat deze twee onderbrekingen slechts één keer voorkomen en er daarom niet van een 'patroon' gesproken kan worden, zullen deze gevallen niet in de verdere analyse opgenomen.

Hoofdstuk 4 Beleefdheid van onderbrekingen bij Pauw en Tan

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op tweede deelvraag van dit onderzoek: *Hoe kunnen de onderbrekingen van Pauw en Tan geduid worden in termen van beleefdheid?* Er wordt daartoe bekeken in hoeverre de onderbrekingstechnieken die in het vorige hoofdstuk zijn gepresenteerd, getypeerd kunnen worden in termen van Brown & Levinson (1987). Alle technieken zullen geïnterpreteerd worden in het licht van de vier hoofdstrategieën van Brown & Levinson, te weten: directe strategieën, directe strategieën omkleed met solidariserende middelen, directe strategieën omkleed met respectvolle middelen en indirecte strategieën. Het doel van deze vergelijking is om te exploreren of de conversatieanalyse een toevoeging kan zijn op het beleefdheidsonderzoek van onderbrekingen.

Dit hoofdstuk start in paragraaf 4.2 met een korte uiteenzetting van Brown en Levinsons beleefdheidstheorie, waarin enkel de onderdelen worden behandeld die direct relevant zijn voor dit onderzoek. Vervolgens worden in paragraaf 4.3 de verschillende technieken die gevonden zijn in de onderbrekingen van Tan en Pauw geduid in termen van beleefdheid, om tot slot in paragraaf 4.4 een antwoord te geven op de deelvraag.

4.2 Brown & Levinson

De theorie van Brown en Levinson draait om het verrichten van zogenaamd ‘gezichtswerk’²². De kern van het model vormt een taxonomie van beleefdheidsstrategieën die gespreksdeelnemers inzetten om een ‘gezichtsbedreigende handeling’ (*face-threatening act*, FTA) te verzachten (Brown & Levinson, 1987, 65). De beleefdheidsstrategieën die mensen inzetten om gezichtsbedreigende handelingen (FTA’s) te verzachten, kunnen gericht zijn op het positieve of negatieve gezicht van de hoorder.

Het negatieve gezicht omvat de behoefte aan territorium, zelfbehoud en het recht om niet belemmerd te worden door anderen, kortom: de behoefte aan vrijheid in iemands doen en laten. Strategieën die rekening houden met iemands negatieve gezicht lijken het meest op wat in het algemeen wordt verstaan onder ‘beleefdheid’ (‘hoffelijkheid’²³), en worden door Brown & Levinson dan ook getypeerd als *respectvolle beleefdheidsstrategieën*. Een uiting als

²² Zie voor de oorsprong van de term *face* het werk van Goffman, 1955.

²³ Definitie van Van Dale Online, geraadpleegd op 09-04-2016.

‘Pardon, zou ik er even langs mogen?’, houdt rekening met iemands negatieve gezicht, en wordt door Brown & Levinson een negatieve beleefdheidsstrategie genoemd.

Het positieve gezicht bestaat uit iemands persoonlijkheid of zelfbeeld en zijn of haar behoefte om dit zelfbeeld door andere mensen bevestigd en goedgekeurd te zien, kortom: om gewaardeerd en aardig gevonden te worden. Het in acht nemen van iemands positieve gezicht om een FTA te verrichten, wordt *positieve beleefdheid* genoemd. Bijvoorbeeld: ‘Jij kleedt je altijd zo goed, mag ik dat jurkje eens lenen?’, zou in deze categorie vallen. Omdat iemands gezicht bestaat uit een aantal behoeften die alleen door acties van anderen bevredigd kunnen worden, is het voor beide partijen van belang dat het gezicht van de ander in tact blijft.²⁴

Hoewel het dus voor beide partijen belangrijk is het kwetsbare terrein van zowel het eigen gezicht als dat van de ander te beschermen, zijn sommige acties of taalhandelingen van zichzelf al gezichtsbedreigend. Het doen van een verzoek is bijvoorbeeld een inbreuk op het negatieve gezicht van de hoorder: zijn behoefte aan autonomie wordt hiermee op de proef gesteld. Zoals al in de inleiding is opgemerkt, zijn onderbrekingen evneens voorbeelden van taalhandelingen die per definitie gezichtsbedreigend zijn: door iemand te onderbreken wordt iemands negatieve gezicht aangetast. De onderbrokene wordt immers belemmerd in zijn of haar vrijheid om door te spreken.

Brown en Levinsons theorie gaat ervan uit dat men in sociale interactie geneigd is om een FTA waar mogelijk te minimaliseren²⁵. Brown en Levinson onderscheiden daarbij vijf hoofdstrategieën om een FTA in te kleden. De verschillende strategieën behelzen het volgende:

1. Men doet de FTA *bald on record*²⁶, oftewel: direct en zonder omhaal. Bijvoorbeeld wanneer een docent tegen een leerling in de klas zegt: ‘Stop met wiebelen op die stoel!’
2. Men doet de FTA *direct, maar omkleed met solidariserende middelen*. Deze middelen zijn gericht op het beschermen van het positieve gezicht van de hoorder. Een voorbeeld van een dergelijke uiting is: ‘Ik weet dat je goed bent in taalkunde, wil je mij helpen met mijn opdracht?’ Het compliment is een positieve beleefdheidsstrategie.

²⁴ Brown en Levinson gaan ervan uit dat de notie van het begrip gezicht in iedere cultuur aanwezig is, ook al is de toelaatbaarheid waarschijnlijk cultuurafhankelijk. Zodoende zullen de grenzen van bijvoorbeeld persoonlijke toenadering per cultuur verschillen, maar is de gedeelde kennis over andermans gezicht universeel (Brown & Levinson, 1987, 60-62). Over deze kwestie bestaat echter veel discussie; zie bijvoorbeeld Watts (2003) voor een overzicht. Zie ook Haverkate (2006).

²⁵ Brown en Levinson gaan in hun theorie uit van een spreker en een hoorder, die allebei ‘modelpersonen’ zijn (*model person, MP*). Dit houdt ten eerste in dat het rationele personen zijn. Dit betekent dat sprekers het beste mogelijke middel kiezen om hun specifieke doel te bereiken (Brown & Levinson, 1987, 59). Het tweede element dat aan het modelpersoon wordt toegeschreven, is het hebben en in stand willen houden van een ‘gezicht’ (face). ‘Men’ slaat in dit geval dus eigenlijk op modelpersonen.

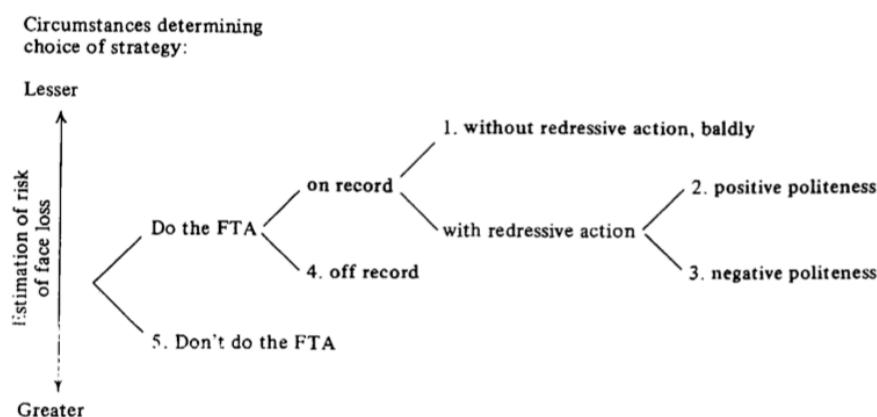
²⁶ Volgens Brown en Levinson houdt dit in dat ‘wanneer een spreker de handeling A uitvoert, het voor de gesprekspartner(s) helder is welke communicatieve intentie de spreker daarmee heeft gehad’ (1987, 68).

3. Men doet de FTA *direct, maar omkleed met respectvolle middelen*. Deze uiting is gericht op het negatieve gezicht van de hoorder, zoals: ‘Sorry, zou ik even mogen storen?’ Door ‘sorry’ en ‘zou mogen’ tevens in de vorm van een vraag te gieten, heeft de hoorder in theorie de vrijheid om het verzoek af te wijzen.

4. De laatste optie, de FTA *indirect* doen, houdt in dat de uiting in tegenstelling tot de eerste drie opties ambigu is. Met andere woorden: het is voor de gesprekspartner(s) niet direct helder welke communicatieve intentie de spreker met zijn handeling heeft. Wanneer een spreker bijvoorbeeld zegt: ‘Tim, ik heb honger’, dan is het aan Tim om daaruit op te maken dat hij geacht wordt voedsel te verschaffen aan degene die de uiting deed.²⁷

5. De vijfde hoofdstrategie, ‘de gezichtsbedreigende handeling in het geheel niet uitvoeren’, wordt in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten; er wordt immers gekeken naar onderbrekingen, die in termen van Brown en Levinson per definitie een gezichtsbedreigende handeling zijn.

De indeling in strategieën (taxonomie) zoals Brown en Levinson die voorstellen, wordt hieronder nog eens schematisch weergegeven:

Figuur 2. Taxonomie van beleefdheidsstrategieën voor het doen van een gezichtsbedreigende handeling (Brown & Levinson, 1987, 69).

De spreker weegt voor zichzelf af in hoeverre hij de FTA daadwerkelijk wil doen, in hoeverre hij efficiënt wil zijn en in hoeverre hij het gezicht van de hoorder in tact wil laten (Brown & Levinson, 1987, 68)²⁸. Hoe bezwaarlijker de FTA is, hoe waarschijnlijker het volgens Brown en Levinson is dat iemand een ‘hogere’ strategie toepast, dus in de richting van ‘de FTA in het

²⁷ Deze indirecte strategieën zijn allemaal op te vatten als een schending van een van de Griceriaanse (Grice, 1975) maxims, en triggeren dus een conversationale implicatuur. De andere drie opties (directe, positieve en negatieve strategieën) kunnen eveneens een schending van een maxime bevatten. Echter, omdat de uiting bij een indirecte strategie, in tegenstelling tot de eerste drie categorieën, niet de directe bedoeling in zich draagt kan de spreker zich echter altijd nog onttrekken aan zijn uiting, door te zeggen dat hij het niet zo bedoelde.

²⁸ Hierbij spelen ook veel sociale factoren mee, zie Brown en Levinson 1987, p. 74, 80.

geheel niet voltrekken'. De 'estimation of risk of face loss', oftewel de inschatting van het risico van gezichtsverlies dat de FTA zal hebben, bepaalt de strategiekeuze. Hoe groter het risico op gezichtsverlies, hoe eerder men geneigd is een indirecte strategie te kiezen. Bovenstaande hoofdstrategieën vallen uiteen in een veertigtal specifieke strategieën, die in bijlage I te vinden zijn. In dit onderzoek zal echter enkel ingegaan worden op de vier hoofdstrategieën van Brown en Levinson.

De eerste reden om enkel de indeling in hoofdstrategieën aan te houden, ligt in de discussie omtrent de verenigbaarheid van het begrip *face* en (on)beleefdheid (zie bijvoorbeeld Haugh, 2013). Haugh stelt dat gezichtswerk, een term van Goffman (1955), gezien kan worden als een interpretatie van interpersoonlijke relaties, terwijl beleefdheidsuitingen evaluaties zijn van deze relaties en de wederzijdse verwachtingen (2013, 48). Gezichtswerk wordt door Brown en Levinson volgens velen te specifiek uitgelegd in termen van negatieve en positieve beleefdheidsstrategieën (bijvoorbeeld Watts, 2003). Anderen stellen echter dat gezichtswerk breder uitgelegd dient te worden dan Brown en Levinson doen, en simpelweg gereduceerd kan worden tot het ervaren van twee basisbehoeften: autonomie en verbondenheid (Haugh, 2013, 52).

Een tweede reden schuilt in het feit dat het model van Brown en Levinson een groot aantal specifieke strategieën bevat die volledig losgesteld zijn van de context. Daarmee wordt tevens buiten beschouwing gelaten dat het ervaren van een taalhandeling als gezichtsbedreigend een subjectieve aangelegenheid is (O'Driscoll, 2007, 468).

Ten derde is de indeling in strategieën die Brown en Levinson hanteren volgens velen niet betekenisvol. Terkourafi (2004, 126) stelt dat het onderscheid tussen de verschillende strategieën door Brown en Levinson nauwelijks gemotiveerd wordt. Uit veel studies naar de praktische toepasbaarheid van deze strategieën blijkt bovendien dat de verschillende strategieën elkaar dikwijls overlappen (zie bijvoorbeeld Van Breugel, 2012).

Tot slot maakt een analyse op basis van een veertigtal strategieën dat er een tunnelvisie (top-down) ontstaat: slechts focussen op de door Brown en Levinson gegeven beleefdheidsstrategieën, kan betekenen dat andere interessante (beleefdheids)aspecten in het te bestuderen onderzoeksmateriaal over het hoofd worden gezien. Daarom is ervoor gekozen het materiaal bottom-up te benaderen, en enkel te beschrijven vanuit de vier hoofdcategorieën van het model van Brown en Levinson: directe uitingen en positieve, negatieve en indirecte beleefdheid. Daarmee wordt enkel vanuit het materiaal gekeken naar de eventuele beleefdheid van de uitingen, in plaats van uit een opgestelde lijst. De

verschillende technieken die door Pauw en Tan gebruikt voor de onderbrekingen, zullen in de volgende paragraaf per categorie bekeken worden in het licht van deze vier hoofdcategorieën.

4.3 Onderbrekingstypen en beleefdheid

4.3.1 Categorieën analysemodel en beleefdheid

Volgens het in dit onderzoek opgestelde en gebruikte analysemodel worden onderbrekingen op twee manieren gevormd: enerzijds omdat er iets onduidelijk is in de uiting van de onderbrokenen, anderzijds omdat de onderbreker het niet eens is met de inhoud van de onderbroken uiting. Pauw en Tan maken zoals gezegd beiden meer gebruik van het eerste type onderbrekingen (zie ook paragraaf 3.4.1): Pauw gebruikt het eerste type in 53,2% van de gevallen, Tan in 61,5% van de onderbrekingen die hij maakt.

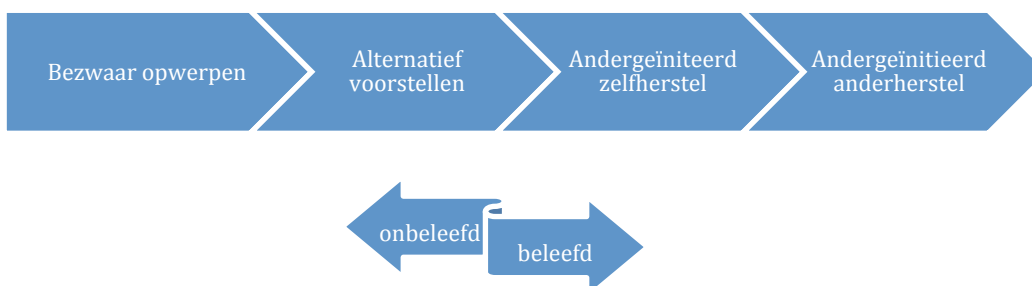
In termen van Brown en Levinson is het tweede type (men is het niet eens met de inhoud van de voorgaande uiting) onbeleefder: de ontvanger wordt aangetast in zijn positieve gezicht. Als iemand het niet met je eens is, word je namelijk aangetast in het gevoel dat andere mensen je waarderen zoals je bent. Wanneer deze bedreiging daarbij in de vorm van een onderbreking komt, wordt de hoorder tevens aangetast in zijn negatieve gezicht: het recht om uit te praten wordt belemmerd. Binnen deze categorie zijn bezwaren gezichtsbedreigender dan alternatieven voorstellen. Hoewel beide categorieën inbreuk maken op het positieve gezicht van de hoorder, brengt een bezwaar een grotere aanslag omdat er iets afkeurends getypeerd wordt, terwijl er in de categorie alternatief voorstellen een oplossing geboden wordt voor hetgeen de interviewer het niet mee eens is.

Het eerste type (er is iets onduidelijk in de uiting) is minder onbeleefd, maar evenwel een combinatie van een bedreiging van zowel het positieve als negatieve gezicht van de hoorder. De onderbrokenen wordt immers niet compleet duidelijk bevonden door de onderbrokenen, en wordt daarmee aangetast in zijn of haar positieve gezicht. Daarnaast is de onderbreking op zichzelf een aanslag op het negatieve gezicht van de onderbrokenen. Binnen deze categorie is type B (andergeïniteerd anderherstel) gezichtbedreigender: de onduidelijkheid wordt door de interviewer zelf al aangevuld, en daarmee tast de interviewer het negatieve gezicht van de onderbrokenen aan. Deze wordt immers belet zelf het herstel uit te voeren; iets wat in de categorie andergeïniteerd zelfherstel (A) wel gebeurt. Schegloff (1977) geeft tevens aan dat zelfinitiëring en zelfherstel de voorkeur hebben boven anderinitiëring en anderherstel. Zelf een verbetering initiëren en uitvoeren is immers een geprefereerder voortgang van een gesprek dan een ander in jouw beurt te laten inbreken. Beide categorieën dienen daarnaast in het licht gezien te worden van de interviewsetting.

Hierbinnen is het niet ongebruikelijk dat de interviewer iets uit de uiting van de geïnterviewde wil ophelderen.

Tan en Pauw gebruiken kortom allebei de beleefdere onderbrekingsvariant, maar waarschijnlijk gebeurt dit vooral omdat dit in het kader van een interview een gebruikelijke techniek is: de interviewer wil zijn of haar gast de meeste informatie ontlocken, en doorgaan op iets wat onduidelijk is in de uiting is daarvoor de meest voor de hand liggende techniek. In figuur 3 is de relatieve beleefdheid van de vier categorieën schematisch weergegeven.

Figuur 3. Relatieve beleefdheid categorieën analysemodel

In de nu volgende paragrafen zal de beleefdheid van de invulling van de vier categorieën door Pauw en Tan besproken worden. De verschillende elementen waaruit herstelwerk en preferentieorganisatie kan bestaan (zie respectievelijk paragraaf 2.3.1 en 2.3.2) worden in deze sectie meegenomen.

4.3.2 Andergeïnitieerd zelfherstel

Pauw:

- Vervolg vraag stellen
- Vervolg vraag met antwoordsuggestie
- 'U zegt X'-parafrasering
- Nuancerende introductie met vervolgvraag

De eerste techniek die Pauw hanteert binnen andergeïnitieerd zelfherstel kan gezien worden als een positieve beleefdheidsstrategie: er wordt aandacht besteed aan en interesse getoond in wat de gesprekspartner te zeggen heeft. Toch is een vervolgvraag stellen niet beleefd op zichzelf: een vervolgvraag geeft meestal aan dat er herstelwerk plaats moet vinden. Pauw herhaalt in zijn vervolgvragen regelmatig het onderdeel dat onduidelijk is en dus herstel

behoeft. Hiermee beschermt hij tevens het negatieve gezicht van de hoorder: die persoon hoeft minder moeite te doen om te begrijpen waar het herstel plaats moet vinden.

De tweede techniek is gericht op het negatieve gezicht van de hoorder: de inbreuk die de interviewer maakt door een onderbreking te doen, wordt geminimaliseerd door het suggereren van een antwoord. Hierdoor hoeft de onderbrokene minder tijd en moeite te investeren in een antwoord, en is de inbreuk voor hem dus kleiner. Pauw geeft in feite een korte toelichting voor zijn niet-geprefereerde uiting. Zie het volgende voorbeeld: 'snap jij dat eh laten we zeggen als jij dit had gekregen had je dan ook het boek gemaakt?' (Fragment 1, onderbreking 5). Pauw lijkt in eerste instantie van plan te zijn geweest een vrij directe vraag te stellen, maar herstelt zichzelf met 'eh laten we zeggen', en formuleert de vraag dan eenvoudiger, als een ja/nee-vraag. Hiermee verkleint hij de inbreuk van de handeling.

De 'u zegt X'-constructie is minder makkelijk te typeren als positieve danwel negatieve beleefdheidsstrategie. Er lijkt niet direct rekening gehouden te worden met het gezicht van de hoorder: de onderbrokene wordt woorden in de mond gelegd, waarbij het gevaar bestaat dat de onderbrokene de parafrasering van de interviewer niet gepast vindt. In dat geval wordt het negatieve gezicht van de onderbrokene geschaad: er is door de interviewer ten onrechte aangenomen dat hij zich het standpunt van de onderbrokene kon indenken. Hierin is in enige mate sprake in het volgende voorbeeld: Pauw: 'u zegt ik zie spoken eigenlijk'. Samson: 'nou nee eh maar ik zie die dat verband niet zo' (fragment 4, onderbreking 8).

De laatste techniek (nuancerende introductie met vervolgvraag) heeft betrekking op het positieve gezicht van de hoorder: de spreker probeert er door de introductie voor te zorgen dat beide gesprekspartners op één lijn zitten en de interviewer geen dingen zegt die de ontvanger in het verkeerde keelgat kunnen schieten.

Tan:

- Vervolgvraag stellen
- Situatieschets met vervolgvraag
- Vervolgvraag met verklaring

De eerste techniek die Tan hanteert binnen andergeïnitieerd zelfherstel kan, net als bij Pauw, gezien worden als een positieve beleefdheidsstrategie: er wordt aandacht besteed aan en interesse getoond in wat de gesprekspartner te zeggen heeft. Ook bij Tan dient opgemerkt te worden dat een vervolgvraag doorgaans een vraag om herstel inhoudt, en daarmee gezichtsbedreigender wordt.

De tweede techniek is erop gericht de onderbrokene duidelijk te maken waarom hij wordt onderbroken. Niet-geprefereerde responsen zijn vaak langer (zie paragraaf 2.3.2), en dat is bij Tan in deze gevallen goed te zien. Dit type uiting is gericht op zowel het negatieve als het positieve gezicht van de hoorder: de situatieschets zorgt ervoor dat voor de gesprekspartner duidelijk is waar Tan heen wil met zijn vraag en waarom hij onderbreekt: negatief gezichtswerk. Daarbij wekt Tan het gevoel op dat hij echt meepraat met de spreker, omdat hij ook vaak zijn eigen mening in deze schets verwerkt. Tan focust daarmee weer op het positieve gezicht van de gast, voor wie het prettig is een amicaal gesprek te voeren.

De laatste techniek van Tan is één-op-één te koppelen aan een positieve beleefdheidsstrategie van Brown en Levinson: geef redenen, of vraag daarom²⁹. Toch wordt door te verklaren waarom Tan zijn vervolgvraag stelt, ook het *negatieve* gezicht van de hoorder in acht genomen. Hij maakt de inbreuk van de handeling namelijk kleiner doordat de onderbrokene minder moeite hoeft te doen de uiting te begrijpen. Zie het volgende voorbeeld: ‘maar hoe hachelijk is dit voor hem persoonlijk want ik bedoel dit is niet alleen een belang dat ie misschien strafvermindering of iets dergelijks’ (fragment 1, onderbreking 4). Tan geeft aan dat hij de meest voor de hand liggende verklaring, een strafvermindering, niet bedoelt. Hiermee voorkomt hij tevens dat zijn gesprekspartner begint over iets wat hij niet aan wil kaarten, dus het verklaren van de vervolgvraag is in dit geval ook een strategische keus.

4.3.3 Andergeïnitieerd anderherstel

Pauw:

- Onduidelijkheid zelf aanvullen
- Onduidelijkheid uitleggen voor publiek
- Onduidelijkheid uitleggen aan onderbrokene
- Woorden in de mond leggen

In de eerste techniek vult Pauw zijn gast aan, voordat deze de kans heeft gekregen zelf zijn of haar zin af te maken. Naast het feit dat dit getuigt van een zeker enthousiasme, laat de interviewer tevens betrokkenheid bij en kennis over het onderwerp zien. In dat opzicht is deze techniek voornamelijk positief voor het positieve gezicht van de spreker. Toch is deze techniek ook enigszins gezichtsbedreigend te noemen. Pauw lijkt de techniek namelijk ook vaak te gebruiken om zijn of haar gesprekspartner een antwoord te ontlokken: een inbreuk op het negatieve gezicht. Zie het volgende voorbeeld, waarin Pauw in gesprek met Anna Kortering

²⁹ Zie bijlage I, positieve beleefdheidsstrategie 13.

namen van verdachten begint te noemen terwijl dat eigenlijk niet helemaal de bedoeling is, zoals blijkt uit Kortterinks antwoord, waarop Pauw vervolgens weer inhaakt: Pauw : 'ja na namelijk Dino Sourrel en Ali Ali Udge plan of hoe heet ie' Kortterink: 'ja ik weet niet of ik de naam zou mogen noemen. Pauw: ja?' (Fragment 1, onderbreking 7).

De tweede techniek van Pauw heeft niet zozeer direct betrekking op het gezicht van de gesprekspartner, maar op dat van het publiek. Deze techniek is dan ook zeer specifiek voor de setting van het televisie-interview. Er wordt rekening gehouden met het positieve gezicht van het publiek als eenheid: door een onduidelijkheid nader te specificeren wordt het publiek meer betrokken bij het gesprek, en wordt de waarde van het publiek bevestigd.

In een onderbreking een onduidelijkheid uitleggen, is een inbreuk op het positieve gezicht van de hoorder: deze heeft 'gefaald' in het juist analyseren van de boodschap. Je zou daarom verwachten dat dergelijke onderbrekingen deze niet-geprefereerde uiting anders wordt vormgeven, door de uiting bijvoorbeeld af te zwakken. Toch lijkt Pauw zich in het volgende voorbeeld niet erg in te dekken: 'Ja maar voor jou bedoel ik dan kan je beter naar een koppensneller gaan da's da's safer dan naar zo'n slang' (fragment 5, onderbreking 4). Wat hij wel doet, is een uitleg geven waarom hij het anders bedoelde (voor jou, met nadruk), waarmee hij tevens zijn eigen gezicht beschermt en zijn niet-geprefereerde uiting toelicht.

De laatste techniek van Pauw is als vrij onbeleefd te typeren: de gesprekspartner wordt aangetast in zijn negatieve gezicht: hij wordt belet in het gevoel van autonomie, en krijgt geen zelf een antwoord te formuleren. Dit gebeurt bijvoorbeeld in gesprek met Anna Kortterink: 'Ja dat vragen wij ons ook af waarom het verboden is natuurlijk ehm ja Pauw: maargoed dat weet de advocaat dan' (fragment 1, onderbreking 1). Na deze onderbreking houdt Kortterink ook inderdaad haar mond, en krijgt haar advocaat de beurt. Bovendien worden deze uitingen vrijwel niet ingekleed met verzachtende formuleringen, zie het volgende voorbeeld: 'U zegt nee u heeft het niet het geld is op!' (fragment 6, onderbreking 9).

Tan:

- Onduidelijkheid zelf aanvullen
- Samenvatten/parafraseren

Tans eerste techniek is net als bij Pauw het doen van een eigen aanvulling op de onderbroken uiting. Ook bij hem blijkt uit deze categorie vaak de interesse en het enthousiasme voor het onderwerp uit de aanvulling die gedaan wordt. Hiermee wordt het positieve gezicht van de gesprekspartner in acht genomen. Toch is het niet altijd duidelijk in hoeverre de

gesprekspartner een dergelijke uiting als al dan niet beleefd ervaart, zoals in het volgende voorbeeld, waar acteur Jonker niet echt ingaat op de uiting van Tan: Tan: 'Nou en met name deze vrouw ook' Jonker: 'Nouja als je dat wat je ervoor zag dat als je dat zo ziet een vinexwijk een een planbord waar je alles moet het leven gaat een beetje aan je voorbij ja dan kom je in Portugal en dan vind je jezelf een beetje' (fragment 9, onderbreking 1).

De tweede techniek die Tan hanteert, is eveneens gericht op het positieve gezicht van de onderbrokene. Door de uiting samen te vatten of te parafraseren, laat Tan blijken dat heeft begrepen wat de boodschap van de voorgaande uiting was, en zoekt daarmee overeenstemming.³⁰ Tan gebruikt deze techniek echter ook om zijn gesprekspartner wat subtieler de mond te snoeren, zoals in volgende voorbeeld bij Theo Hiddema: Hiddema: 'dat staat niet in mijn boek' Tan: 'staat niet in uw boek in uw boek staan hele andere verhalen.' (Fragment 3, onderbreking 1).

4.3.4 Bezwaar opwerpen

Pauw:

- Onjuist punt aankaarten
- Mond snoeren/punt gemaakt
- Terug naar het relevante punt
- Verwijt maken

Het aankaarten van iets waarin je gesprekspartner ongelijk heeft, is niet erg beleefd. Dit soort uitingen worden door Pauw soms iets 'vriendelijker' geformuleerd: 'Maar in dit geval heeft ie een vraag gesteld over iets waarin u ook niet helemaal goed zit want want het hoort natuurlijk ja het is vervelend misschien en en ehh u had daar op moeten letten' (fragment 7, onderbreking 3). In plaats van te zeggen dat Jan Slagter, de ontvanger van deze boodschap, *fout* zat, spreekt Pauw van 'niet helemaal goed'. Pauw zwakt zijn niet-geprefereerde uiting dus af. Ook is duidelijk de aarzeling in zijn uiting op te merken ('want, want'). Pauw probeert daarnaast tegemoet te komen aan het positieve gezicht van zijn gesprekspartner door overeenstemming te zoeken ('het hoort natuurlijk'). Uit de reactie van Slagter blijkt met name uit zijn gezichtsuitdrukking dat hij de uiting niet erg prettig vindt, en in zijn uiting geeft hij blijk van zijn twijfel over de waarheid ervan: 'Nouja dat is de vraag.'

Iemand de mond snoeren is een aanslag op het negatieve gezicht van de spreker, omdat deze abrupt in zijn vrijheid van spreken belet wordt. Wel kan het bevestigen van het

³⁰ Vergelijk positieve beleefdheidsstrategie 5 in bijlage I.

feit dat de gesprekspartner zijn of haar 'punt heeft gemaakt' getuigen van begrip. Tan geeft hiermee namelijk aan dat hij de onderbrokene begrepen heeft, en besteedt daarmee aandacht aan het positieve gezicht van de onderbrokene. Wanneer dit begrepen 'punt' vervolgens nog geparafraseerd wordt, wordt dit effect versterkt. Daarnaast is het mogelijk deze gezichtsbedreigende handeling te verzachten met een respectvolle beleefdheidsstrategie. In het volgende voorbeeld gebeurt het allebei: 'duidelijk punt. 't is een- Ja, ik pak dit even op. Danku, daarvoor. Eh het is een satiricus en die moet eigenlijk alles kunnen zeggen, net als een cabaretier alles moet kunnen zeggen en een columnist ook' (fragment 3, onderbreking 2).

De setting van het televisie-interview staat makkelijker toe dat de interviewer het gesprek stuurt dan een normaal één-op-ééngesprek waarin beide gesprekspartners gelijkwaardig zijn (bijvoorbeeld twee vrienden onder elkaar). Daarom is het in mindere mate een inbreuk op het gezicht van de spreker als de interviewer aangeeft dat er afgedwaald wordt van het relevante onderwerp. Toch laat Pauw af en toe wel blijken dat hij rekening houdt met de gesprekspartner: 'ja ja dit gezegd hebbende sta je daar toch maar met dat zwempak in je handen dus eh dus eh wordt er nou nog gezwommen of eh wordt er ja' (fragment 5, onderbreking 1). De aarzelingen in Pauws reactie verraden dat hij deze niet-geprefereerde uiting toch enigszins probeert uit te stellen.

Het maken van een verwijt is, zeker in combinatie met een onderbreking, een grote bedreiging voor het positieve gezicht van de ontvanger ervan. Wel kan een dergelijke uiting indirect worden ingekleed, bijvoorbeeld zoals in: 'ja er verdrinken daar mensen he elke dag' (fragment 6, onderbreking 6). Pauws 'he' lijkt een soort overeenstemming te benadrukken. Pauw zegt niet direct dat minister Hennis (degene aan wie dit verwijt gericht is) verantwoordelijk is voor het feit dat er mensen dagelijks verdrinken als gevolg van de massale vluchtelingenovertocht, maar het is ondanks dat duidelijk voor Hennis dat Pauw het haar wel op enigerlei wijze kwalijk neemt. Dit blijkt ook wel uit het feit dat ze geprikkeld reageert op deze onderbreking: 'ja met een bepaalde hoeveel- ja in Somalië zijn er ook grote drama's aan de hand'.

Tan:

- Direct bezwaar afzwakken
- Bezwaar extern uitleggen
- Bezwaar als bekend veronderstellen

Het afzwakken van een bezwaar door een verklaring te geven of het bezwaar iets in te dekken, kan gezien worden als een directe strategie met respectvolle franje. Zie het volgende

voorbeeld: 'nee nee nee ik dacht ik ben benieuwd naar wat voor verhalen deze meneer Hiddema te vertellen heeft ik kijk naar een aantal verhalen dan lees ik die ook keurig' (fragment 3, onderbreking 2). Hiermee doet Tan een concessie aan Hiddema, door naast het maken van een bezwaar ook een verpakt compliment te geven. Het niet-geprefereerde antwoord wordt hiermee wat ingedekt.

Ook het bezwaar extern uitleggen is een beleefdheidsstrategie, ditmaal gericht op het negatieve gezicht van de hoorder. Hiermee distantieert de spreker zich van het bezwaar dat hijzelf oppert, en maakt de aanval daarmee minder persoonlijk: 'maar dat wil dat dat is nou juist het dat is nou juist het probleem en dat daar wijzen ook de oppositiepartijen op er is <eigenlijk> in <wezen> kan je je afvragen wat is er echt principieel veranderd want een beperkt aantal weken dan mogen ze inderdaad blijven in de opvang en daarna is het gewoon weer op straat [..]' (fragment 4, onderbreking 7).

Het bezwaar als bekend veronderstellen kan gezien worden als een beleefdheidsstrategie die het positieve gezicht van de spreker in acht neemt (positieve strategie): je veronderstelt een gemeenschappelijk perspectief, en het bezwaar komt daarmee minder over als een aanval.³¹ Bijvoorbeeld in: 'maarja ja in de praktijk heeft de rechter natuurlijk niks te maken met wat Justitie wil' (fragment 1, onderbreking 4).

4.3.5 Alternatief voorstellen

Pauw:

- Andere zienswijze opperen
- Beeld schetsen
- Fragment introduceren

Het opperen van een andere zienswijze is lastig te koppelen aan een beleefdheidsstrategie. Afhankelijk van de formulering van de uiting wordt de onderbrokene een bepaalde richting in geduwd; een formulering waarbij de onderbrokene meer de ruimte krijgt om de zienswijze af te wijzen, kan als beleefder gezien worden. Pauw vormt dit alternatief op een manier waarbij hij de onderbrokene de ruimte laat om het oneens te zijn met het alternatief (en rekening houdend met zijn of haar negatieve gezicht): 'EN als als iemand u dan een louche advocaat noemt dan kunt u dat misschien vervelend vinden maar zou u het daar niet bij kunnen laten?' (fragment 3, onderbreking 4). In dit voorbeeld komt Pauw tevens tegemoet aan het positieve gezicht van de hoorder, door een zeker gemeenschappelijk perspectief voor te stellen. Aan de

³¹ Vergelijk positieve beleefdheidsstrategie 7, bijlage I.

andere kant kiest Pauw er af en toe voor die ruimte juist niet te geven: ‘oke dus u kunt ook zeggen dat vond ik ook en daarom doe ‘k het nu iets anders’ (fragment 4, onderbreking 5).

Het schetsen van een beeld zou gezien kunnen worden als tegemoetkomend aan het positieve gezicht van de gesprekspartner, omdat er interesse getoond wordt in zijn of haar mening over een bepaalde situatie. Toch is de formulering ervan niet altijd even beleefd te noemen, getuige het volgende voorbeeld waarin Pauw enig ongeduld toont: ‘maar maar geef mij nou eens beeld van Erica Terpstra die aankomt bij de koppensnellers. Die die hebben natuurlijk A geen idee wie Erica Terpstra is’ (fragment 5, onderbreking 3).

Het tonen van een fragment is op zichzelf niet als beleefdheidsstrategie te zien, maar de manier waarop een dergelijk fragment wordt ingeleid vertoont wel een aantal strategieën die gericht zijn op het negatieve gezicht van de gesprekspartner: ‘zullen we een stukje zien even om even een beetje eh in de sfeer te komen?’ (fragment 2, onderbreking 2). De inbreuk wordt kleiner voorgesteld (‘stukje’, ‘even een beetje’), en de gesprekspartner wordt bij het voorstel betrokken, als ware het een idee van beide personen (‘inclusief we’). Daarin wordt de niet-geprefereerdheid van deze uiting afgezwakt.

Tan:

- Fragment introduceren

Net als bij Pauw is het introduceren van een fragment op zichzelf geen inbreuk op het gezicht van de onderbrokenen, maar kan als al dan niet beleefd getypeerd worden door de manier waarop het geformuleerd is. Tan maakt twee keer gebruik van deze techniek, maar doet dat beide keren ook door een bruggetje te maken met het voorgaande, zoals in gesprek met Erica Terpstra: ‘u oke. Nou is het wel zo je een dd-bbedoel andere geneugte zoek, misschien meer immateriële geneugten ook die je niet kan eten of kan kopen en onder anderen over geluk een gesprek tussen Erica en de Dalai Lama over geluk’ (fragment 6, onderbreking 2). Hiermee komt hij het positieve gezicht van de spreker tegemoet, en geeft de niet-geprefereerde uiting op zo’n manier vorm, dat het minder ongeprefereerd oogt.

4.4 De beleefdheid van de onderbrekingen van Pauw en Tan

Uit de vorige paragraaf is duidelijk geworden dat de technieken die Tan en Pauw voor hun onderbrekingen gebruiken, vaak verschillen in termen van beleefdheid. In de volgende paragrafen wordt per categorie van het model bekeken in hoeverre de onderbrekingen in termen van Brown en Levinson als beleefd getypeerd kunnen worden, en welke toevoeging inzichten uit de conversatieanalyse daar eventueel aan toe kunnen voegen. In tabel 4 is een

overzicht te vinden van de technieken die Pauw en Tan gebruiken, geduid in termen van beleefdheidsstrategieën van Brown en Levinson en de eventuele toevoeging van de conversatieanalyse. In de volgende paragrafen wordt de inhoud van deze tabel verklaard.

Tabel 4. Onderbrekingstechnieken Pauw en Tan in termen van Brown en Levinson (B&L) en de conversatieanalyse (C.A.). De conversatieanalytische elementen zijn dikgedrukt.

	Pauw	Techniek B&L en/of toevoeging C.A.	Tan	Techniek B&L en/of toevoeging C.A.
Andergeïnitieerd zelfherstel	<i>Vervolg vraag stellen</i>	Positieve beleefdheidsstrategie – aandacht besteden aan gesprekspartner + Herstelwerk: probleemkwalificerende anderinitiëring	<i>Vervolg vraag stellen</i>	Positieve beleefdheidsstrategie – aandacht besteden aan gesprekspartner + Herstelwerk: probleemkwalificerende anderinitiëring
	<i>Vraag met antwoordsuggestie</i>	Negatieve beleefdheidsstrategie + Preferentieorganisatie: toelichten niet-geprefereerde uiting	<i>Situatieschets met vervolgvraag</i>	Positieve en negatieve beleefdheidsstrategie + Preferentieorganisatie: toelichten en uitstellen niet-geprefereerde uiting
	<i>'U zegt X'-parafrasering</i>	Geen beleefdheidsstrategie + Herstelwerk: begripsverificaties	<i>Vervolg vraag met verklaring</i>	Negatieve en positieve beleefdheidsstrategie – geef redenen + Herstelwerk: begripsverificaties + Preferentieorganisatie: vormgeving niet-geprefereerde uiting
	<i>Nuancerende introductie met vervolgvraag</i>	Positieve beleefdheidsstrategie + Preferentieorganisatie: afzwakken en uitstellen niet-geprefereerde uiting	-	-
Andergeïnitieerd	<i>Onduidelijkheid zelf aanvullen</i>	Gericht op positief gezicht maar ook inbreuk negatief gezicht + Herstelwerk: begripsverificaties	<i>Onduidelijkheid zelf aanvullen</i>	Gericht op positief gezicht + Herstelwerk: begripsverificaties

anderherstel	<i>Onduidelijkheid uitleggen voor publiek</i>	Positieve beleefdheidsstrategie + Preferentie-organisatie: toelichten niet-geprefereerde uiting	<i>Samenvatten/parafraseren</i>	Gericht op positief gezicht
	<i>Onduidelijkheid uitleggen aan onderbrokenen</i>	Inbreuk positieve gezicht + Herstelwerk: Probleemkwalificerende anderinitiëring + Preferentie-organisatie: toelichten niet-geprefereerde uiting	-	-
	<i>Woorden in mond leggen</i>	Aantasting negatieve gezicht	-	-
Bezwaar opwerpen	<i>Onjuist punt aankaarten</i>	Aantasting negatieve gezicht + Preferentie-organisatie: afzwakken niet-geprefereerde uiting	<i>Direct bezwaar afzwakken</i>	Directe strategie met respectvolle franje + Preferentie-organisatie: afzwakken niet-geprefereerde uiting
	<i>Mond snoeren/punt gemaakt</i>	Inbreuk negatieve gezicht, aandacht aan positieve gezicht en respectvolle franje	<i>Bezwaar extern uitleggen</i>	Positieve beleefdheidsstrategie + Preferentie-organisatie: afzwakken niet-geprefereerde uiting
	<i>Terug naar het relevante punt</i>	Geen beleefdheidsstrategie + Preferentie-organisatie: uitstellen niet-geprefereerde uiting	<i>Bezwaar als bekend veronderstellen</i>	Positieve beleefdheidsstrategie
	<i>Verwijt maken</i>	Bedreiging positieve gezicht + Preferentie-organisatie: afzwakken niet-geprefereerde uiting	-	
	<i>Andere zienswijze opperen</i>	Geen beleefdheidsstrategie	-	
	<i>Beeld schetsen</i>	Positieve	-	

Alternatief voorstellen		beleefdheidsstrategie		
	<i>Fragment introduceren</i>	Geen beleefdheidsstrategie + Preferentieorganisatie: afzwakken niet-geprefereerde uiting	<i>Fragment introduceren</i>	Geen beleefdheidsstrategie + Preferentieorganisatie: vormgeving niet-geprefereerde uiting

4.4.1 Andergeïnitieerd zelfherstel

De categorie andergeïnitieerd zelfherstel wordt door Pauw en Tan deels met dezelfde techniek (vervolgvraag stellen), en deels met andere technieken ingevuld. Deze technieken kunnen veelal geduid worden in termen van positieve (aandacht voor en interesse in de onderbroken) en negatieve (inbreuk minimaliseren door uitleg of reden van de onderbreking te geven) beleefdheidsstrategieën. Tan maakt bijna altijd gebruik van een combinatie van deze twee strategieën; Pauw meestal van één van de twee. Wanneer we het type herstelwerk dat binnen deze categorie wordt gehanteerd nader bekijken, blijken zowel Tan als Pauw bij hun vervolgvragen voornamelijk vormen van herstelaanleiding lokaliserende initiëringen te gebruiken. Dat wil zeggen dat ze aangeven waar het probleem in de uiting ligt (vaak in de vorm van een vraagwoord plus een gedeeltelijke herhaling, bijvoorbeeld: 'waarom vroeg u dat?'). In de andere technieken die Pauw toepast, worden veelal begripsverificaties gebruikt. Hierin worden al suggesties voor een antwoord gegeven. Ook geeft Pauw een toelichting of afzwakking van de niet-geprefereerde respons. Tan maakt gebruik van probleemkwalificerende initiëringen, waarbij heel concreet het probleem aangeduid wordt. Volgens Schegloff (1977) is deze initiatie het meest geprefereerd, omdat het voor de ontvanger de minste moeite kost de initiatie te begrijpen. Dit maakt deze initiatie tevens het meest beleefd in termen van gezichtswerk: de hoorder hoeft weinig moeite te doen. Daarnaast geeft Tan zijn niet-geprefereerde uitingen voornamelijk vorm door ze uit te stellen en langer te maken.

Kortom: op basis van een analyse volgens Brown en Levinson zijn Pauw en Tan is het lastig om in deze categorie een verschil in beleefdheid te ontdekken. Inzichten uit het herstelwerk en de preferentieorganisatie leveren echter meer nuance op: Tan maakt (naast de gezamenlijke herstelaanleidende vervolgvragen) gebruik van de 'meest beleefde' vorm van herstelwerk: probleemkwalificeerders, en is daarmee beleefder dan Pauw die vooral begripsverificaties uit. Ook de 'u zegt X'-parafrazering kan in termen van begripsverificaties

geduid worden. Qua preferentieorganisatie is er voornamelijk verschil in de manier waarop Pauw en Tan hun niet-geprefereerde uitingen vormgeven, c.q. of er sprake is van bijvoorbeeld uitstel van de uiting of afzwakking ervan (zie paragraaf 2.3.2). Deze verschillende typen preferentieorganisatie zijn echter niet gemakkelijk eenduidig te interpreteren in termen van beleefdheid.³²

4.4.2 Andergeïnitieerd anderherstel

In de categorie andergeïnitieerd anderherstel hebben Pauw en Tan wederom eenzelfde techniek, namelijk het zelf aanvullen van de uiting van de onderbrokenen. Beide vullen deze techniek in met een strategie gericht op het positieve gezicht van de hoorder, maar bij Pauw is er soms eveneens sprake van een bedreiging van het negatieve gezicht van de hoorder. Beide gebruiken begripsverificaties voor de invulling van deze techniek. De invulling hiervan is bij Tan daarom beleefder te noemen, al is niet altijd duidelijk hoe dit door de onderbroken partij ervaren wordt. De tweede techniek van Pauw (onduidelijkheid uitleggen voor publiek) is gericht op het positieve gezicht van het publiek, en is daarmee niet zozeer onbeleefd ten opzichte van zijn gesprekspartner. De laatste twee technieken van Pauw zijn in termen van Brown en Levinson niet te koppelen aan beleefdheidsstrategieën: beide maken inbreuk op ofwel het negatieve, ofwel het positieve gezicht van de hoorder. In de techniek ‘onderbreking uitleggen aan de hoorder’ maakt Pauw wel veel gebruik van probleemkwalificeerders. Daarmee geeft hij toelichting op zijn niet-geprefereerde uiting, al doet hij dit soms ook in het geheel niet. Tan is in zijn tweede techniek (samenvatten/parafraseren) in deze categorie vooral gericht op het positieve gezicht van de hoorder. Dit is vrij direct aan een beleefdheidsstrategie van Brown en Levinson te koppelen. Daarbij dient opgemerkt te worden dat deze techniek niet enkel ingezet is om het positieve gezicht te beschermen, maar ook om de gesprekspartner subtiel de mond te snoeren. In het licht van preferentieorganisatie wordt daarmee de niet-geprefereerde uiting afgezwakt door het niet expliciteren van deze ‘afwijzing’.

Op basis van Brown en Levinson lijkt Pauw in deze categorie een stuk onbeleefder dan Tan: hij gebruikt wel positieve beleefdheidsstrategieën, maar twee van de vier technieken zijn enkel bedreigers van het gezicht van de onderbrokenen. Tan daarentegen gebruikt alleen maar positieve strategieën. Wanneer tevens wordt gekeken naar conversatieanalytische aspecten, blijkt Pauw wel degelijk zijn niet-geprefereerde uitingen toe te lichten. Tan aan de andere kant

³² De vermeende beleefdheid van anders vormgegeven niet-geprefereerde uitingen zal grotendeels afhankelijk zijn van de ontvanger ervan: sommige personen zullen het prettiger vinden een ongewenste uiting in de vorm van een afzwakking te horen te krijgen, anderen zien wellicht liever een toelichting op de uiting. Er lijkt geen natuurlijke voorkeur te bestaan voor een bepaald type preferentieorganisatie zoals bij herstelwerk wel het geval is (zie paragraaf 2.3.1.)

blijkt in zijn positieve beleefdheidsstrategie ook wel eens een niet-geprefereerdheid af te zwakken. Daarmee lijkt Pauw minder onbeleefd dan een analyse op basis van enkel Brown en Levinson doet vermoeden. Voor Tan maakt de toevoeging van een conversatieanalytische focus minder verschil: ook op basis van Brown en Levinson komt hij – met meerdere positieve beleefdheidsstrategieën – als vrij beleefd uit de bus.

4.4.3 Bezwaar opwerpen

De derde categorie, bezwaar opwerpen, wordt door beide heren volledig anders ingevuld. Twee technieken van Pauw zijn een aantasting van het negatieve gezicht van de hoorder, waarbij er in de techniek mond snoeren/punt gemaakt tevens sprake is van respectvolle franje. De derde techniek is gericht op het positieve gezicht; de laatste techniek kan in het geheel niet getypeerd worden als gezichtswerk. In termen van Brown en Levinson zijn de uitingen van Pauw, in deze al vrij onbeleefde categorie, veelal onbeleefd te noemen. In termen van preferentieorganisatie valt daar echter nog enige nuancering te plaatsen. In drie van de vier technieken is namelijk sprake van toelichting op of afzwakking van de niet-geprefereerde uiting. Hieruit blijkt dat Pauw wel degelijk aandacht besteedt aan de manier waarop zijn uiting overkomt. Tan gebruikt in al zijn drie technieken beleefdheidsstrategieën: twee keer een positieve strategie, en één keer een directe omkleed met respectvolle franje. Een benadering vanuit conversatieanalytisch perspectief wijst uit dat hij daarbij in twee van de drie patronen zijn niet-geprefereerde uiting afzwakt. Deze technieken zijn echter al ‘voorzien’ van een beleefdheidsstrategie, en daarmee brengt de conversatieanalyse minder nieuwe inzichten aan het licht dan bij Pauw.

4.4.4 Alternatief voorstellen

De categorie alternatief voorstellen wordt door Pauw vaak niet voorzien van een beleefdheidsstrategie, behalve bij de techniek beeld schetsen, dat gericht is op het positieve gezicht van de hoorder. Bij het introduceren van een fragment is geen beleefdheidsstrategie te ontdekken, maar Pauw zwakt in deze onderbrekingen zijn niet-geprefereerdheid duidelijk af. Bij Tan is eenzelfde soort patroon te ontdekken: er is geen beleefdheidsstrategie te koppelen aan de fragmentintroductions, maar er is wel duidelijk sprake van een andere vormgeving van de niet-geprefereerde uiting.

4.5 Brown en Levinson en de conversatieanalyse

De analyse op basis van Brown en Levinson lijkt verschillende inzichten te geven in de mate waarin Pauw en Tan in hun onderbrekingen rekening houden met het (positieve en negatieve) gezicht van de gesprekspartner. Pauw lijkt iets minder gebruik te maken van dergelijke

beleefdheidsstrategieën: in zes technieken houdt hij rekening met het positieve gezicht; in twee gevallen met het negatieve gezicht. Tan lijkt iets meer gebruik te maken van gezichtswerk: zeven keer gebruikt hij een positieve strategie, en drie keer een negatieve strategie. Over het aantal technieken genomen (vijftien bij Pauw, negen bij Tan), houdt Tan aanzienlijk vaker rekening met andermans gezicht dan Pauw, met name het positieve. In de categorie die als het meest onbeleefd gezien kan worden - bezwaar opwerpen – gebruikt Tan bovendien vaker strategieën gericht op het positieve gezicht van de hoorder dan Pauw: in alle drie de technieken van Tan valt een beleefdheidsstrategie te ontdekken, terwijl dat bij Pauw in slechts één van de vier technieken opgaat. Wel wordt in drie van de vier technieken door Pauw gebruik gemaakt van een afzwakking van de niet-geprefereerde respons, tegenover twee van de drie technieken bij Tan. Ook bij de grootste categorie, andergeïniteerd zelfherstel, gebruikt Tan in alle technieken (drie stuks) een positieve en/of negatieve beleefdheidsstrategie. Pauw doet dit in drie van de vier gevallen.

Bij het duiden van de beleefdheid van deze onderbrekingen blijft het ambigu wanneer daadwerkelijk van een beleefdheidsstrategie gesproken kan worden: rekening houden met iemands positieve gezicht wil niet altijd zeggen dat achter deze inachtneming een beleefde intentie zit. De discussie over de verenigbaarheid van gezichtswerk en beleefdheid (zie paragraaf 4.2) komt hierin duidelijk naar voren. De technieken die op basis van Brown en Levinsons model aan het licht komen, laten namelijk soms onverlet dat er in de context iets anders aan de hand kan zijn: bijvoorbeeld dat iemand subtiel de mond gesnoerd wordt. Daarbij blijft het ervaren van een uiting als al dan niet gezichtsbedreigend een subjectieve aangelegenheid, die ook niet altijd uit de reactie van de hoorder gedestilleerd kan worden.

In veel gevallen kunnen technieken die in termen van gezichtswerk getypeerd kunnen worden, aangevuld worden door inzichten uit de conversatieanalytische begrippen herstelwerk en preferentieorganisatie. Hiermee kan duidelijk worden dat beleefdheid uit meerdere componenten kan bestaan: er kan rekening gehouden worden met iemands positieve gezicht, maar tegelijkertijd kan er, bijvoorbeeld door te expliciteren welk onderdeel van de problematische uiting herstel behoeft, in feite ook sprake zijn van een negatieve beleefdheidsstrategie. Door zeer duidelijk te zijn over waar de onduidelijkheid van de uiting precies zit, wordt de hoorder namelijk tijd en moeite bespaard. Daarnaast levert een analyse op basis van Brown en Levinson voor sommige technieken geen concrete beleefdheidsstrategie op, terwijl de niet-geprefereerde uiting wel degelijk wordt toegelicht of afgezwakt. In acht van de vijftien technieken gebruikt Pauw een vorm van preferentieorganisatie (53,3%), Tan doet dit in vijf van de negen gevallen (55,6%). Beide presentatoren gebruiken dus in de helft van de geobserveerde technieken een beleefdere

formulering van de niet-geprefereerde onderbreking die ze doen. Hoewel Tan ook op basis van deze toevoeging als beleefder presentator gezien kan worden door de vele strategieën die hij toepast, nuanceert een lezing in termen van preferentieorganisatie het beeld enigszins.

De conversatieanalyse blijkt uit deze analyse dus een vruchtbare toevoeging voor het kijken naar beleefdheid. Dit is grotendeels te danken aan de wijze van analyseren: vanuit het materiaal wordt gekeken naar de opvallende patronen die in de uitingen opspelen. Dit levert andere patronen of strategieën op dan een analyse waarbij het materiaal met een bestaande lijst wordt vergeleken, zoals in de traditionele methode volgens Brown en Levinson gebeurt. Bovendien brengt de context van de uiting soms informatie aan het licht over de reactie van de hoorder. Een analyse op basis van gezichtswerk biedt al veel verklaringen over de beleefdheid van uitingen, waarbij vormen van herstelwerk en preferentieorganisatie voornamelijk aanvullingen kunnen zijn voor het typeren en verklaren van deze beleefdheid.

4.6 Conclusie

In dit hoofdstuk zijn verschillende technieken die Pauw en Tan hanteren voor het doen van onderbrekingen in de verschillende categorieën, getypeerd in termen van beleefdheidsstrategieën zoals door Brown en Levinson geformuleerd. Het type onderbreking waarbij een onduidelijkheid wordt aangekaart, kan als beleefder type worden aangemerkt. Zowel Pauw als Tan maken in meer dan de helft van de gevallen gebruik van deze categorie, maar Tan net iets meer.

In sommige gevallen blijken de specifieke technieken van Pauw en Tan één-op-één te koppelen aan een beleefdheidsstrategie van Brown en Levinson (bijvoorbeeld vervolgvraag met verklaring bij Tan). In andere gevallen is er geen direct verband met een strategie van Brown en Levinson, maar is de manier waarop de uiting geformuleerd is wel degelijk te zien in het licht van gezichtswerk aan het positieve of negatieve gezicht (bijvoorbeeld het samenvatten of parafraseren van de uiting). Zowel Pauw als Tan houden in veel van hun technieken rekening met voornamelijk het positieve gezicht van de hoorder, maar Tan blijkt toch vaker gezichtswerk toe te passen dan Pauw. Daarmee lijkt Tan beleefder te zijn dan Pauw in de onderbrekingen die hij verricht.

Aan de beleefdheid van de verschillende technieken lijkt een lezing via conversatieanalytische termen enige toevoeging te bieden. In veel technieken wordt de onderbreking namelijk voorzien van een andere vormgeving van de niet-geprefereerde uiting. Hiermee kan het beeld van de relatieve beleefdheid van Pauw en Tan iets genuanceerd worden: zowel Pauw als Tan voorzien hun niet-geprefereerde uiting van vormen van preferentieorganisatie. Hieruit lijkt geconcludeerd te kunnen worden dat Pauw minder

onbeleefd is dan hij op basis van een Brown en Leviaanse analyse doet vermoeden. Op basis van deze indicatieve en exploratieve analyse, lijkt de conversatieanalyse een vruchtbaar instrument om een aanvulling te bieden op het onderzoek naar beleefdheid. De inzichten uit herstelwerk en preferentieorganisatie kunnen handvatten bieden voor het typeren en verklaren van gezichtswerk, en daarnaast een ander licht werpen op uitingen die niet direct in termen van gezichtswerk te duiden zijn.

Hoofdstuk 5 Conclusie

In dit onderzoek stond de vraag centraal: *Hoe beleefd zijn de onderbrekingen van Jeroen Pauw en Humberto Tan?* Deze vraag is beantwoord aan de hand van twee deelvragen. De eerste deelvraag luidde: *Hoeveel en wat voor soort onderbrekingen gebruiken Pauw en Tan en hoe geven zij deze vorm?* De verwachting hierbij was dat Tan minder vaak onderbreekt dan Pauw, en dat Tan zijn onderbrekingen beleefder vormgeeft dan Pauw.

Om antwoord te geven op de eerste deelvraag, is ten eerste op basis van de literatuur over de conversatieanalyse en onderbrekingen een model opgesteld, waarin de verschillende typen onderbrekingen ingedeeld konden worden. Vervolgens is een corpusanalyse uitgevoerd over een tiental interviews van zowel Tan als Pauw, waarbij alle onderbrekingen ingedeeld zijn in het eerder genoemde analysemodel. Tot slot is voor elk van de verschillende typen onderbrekingen geëxploreerd welke patronen er te ontdekken vielen in de opbouw en formulering van de onderbreking.

Uit deze patronen is ten eerste gebleken dat Pauw significant meer onderbreekt dan Tan: in de tien fragmenten onderbreekt hij 77 keer, tegenover 39 keer door Tan. Beide presentatoren maken het meest gebruik van het type onderbrekingen *er is iets onduidelijk aan de inhoud* (ten opzichte van het tweede type *onderbreker is het niet eens met de inhoud*): Pauw in 53,2% en Tan in 61,5% van de gevallen. Ten tweede blijkt dat er bij Pauw geen duidelijk patroon te vinden is in de gebruiksfrequentie van de vier categorieën uit het analysemodel. Bij Tan is dit wel het geval: hij gebruikt significant vaker categorie A, andergeïnitieerd zelfherstel, dan categorie B, andergeïnitieerd anderherstel, en D, alternatief opwerpen. Tussen de overige categorieën zijn geen significante verschillen gevonden. Ten derde blijken de twee presentatoren ten opzichte van elkaar niet significant meer of minder gebruik te maken van een specifieke categorie. Ten vierde lijkt de invulling van de vier categorieën door Pauw en Tan soms te overlappen, maar meestal te verschillen in de technieken die ze gebruiken. Verder valt te concluderen dat Tan met significant meer woorden onderbreekt dan Pauw.

Beide interviewers onderbreken voornamelijk met vormen van andergeïnitieerd zelfherstel, en beide gebruiken voor deze categorie het meest een vervolgvraag. Andere technieken in deze categorie zijn bij zowel Pauw als Tan een aanvulling op of introductie van deze vervolgvragen.

De tweede categorie die zowel Pauw als Tan relatief veel gebruiken, is het uiten van

bezwaren. De invulling van deze categorie lijkt redelijk te verschillen. Waar Pauw voornamelijk een onjuist punt aanklaagt of zijn gast vrij abrupt de mond snoert door te zeggen dat het punt gemaakt is, terug naar het relevante punt gaat of een verwijt maakt, uit Tan voornamelijk afgezwakte directe bezwaren, legt het bezwaar extern uit of veronderstelt het bezwaar als bekend.

In de overige twee categorieën zit wederom enige overlap: de categorie *andergeïnitieerd anderherstel* wordt door zowel Pauw als Tan het meest ingevuld door de onduidelijkheid zelf aan te vullen. Pauw legt daarnaast de onduidelijkheid nog uit voor het publiek of aan de onderbrokenen of legt de onderbrokenen woorden in de mond, terwijl Tan naast het aanvullen van de onduidelijkheid alleen nog onderbreekt met een samenvatting of parafrazering van de onderbroken uiting. De laatste categorie, *alternatief voorstellen*, wordt door beide heren het minst gebruikt. Allebei gebruiken ze onderbrekingen in deze categorie een aantal keer om een fragment te introduceren. Verder gebruikt Pauw deze categorie voornamelijk om een andere zienswijze te opperen of een beeld te schetsen. Bij Tan zijn in deze categorie, naast het introduceren van een fragment, geen andere patronen gevonden die meer dan één keer voorkwamen en dus als 'patroon' getypeerd konden worden.

De tweede deelvraag van dit onderzoek luidde: *Hoe kunnen de onderbrekingen van Pauw en Tan geduid worden in termen van beleefdheid?* Uit de analyse in het voorgaande hoofdstuk lijken de onderbrekingen van Pauw en Tan veelal redelijk goed in te delen in termen van positief en negatief gezichtswerk. Een kanttekening die hier direct bij geplaatst kan worden, is dat een één op één-duiding van dit gezichtswerk met positieve en negatieve beleefdheidsstrategieën niet altijd even goed recht lijkt te doen aan de werkelijke mate van beleefdheid. In veel gevallen kan namelijk wel gesproken worden van gezichtswerk, maar lijkt de intentie van de uiting niet zozeer beleefd te zijn, bijvoorbeeld wanneer een verwijt wordt gemaakt aan het adres van de onderbrokenen. Een dergelijke persoonlijke aanval is intrinsiek gezichtsbedreigend en onbeleefd, zelfs al wordt daar zekere aandacht besteed aan het positieve gezicht van de geadresseerde.

Wanneer het analysemodel op zichzelf bekeken wordt in termen van beleefdheid, kan gesteld worden dat het tweede hoofdtype (zie ook het analysemodel in paragraaf 2.4), een onderbreking doen omdat de onderbreker het niet eens is met de inhoud van de vorige uiting, onbeleefder is dan het eerste. De vier categorieën van het model kunnen daarbij geplaatst worden op een schaal van relatieve beleefdheid: *bezwaar opwerpen* is daarin het meest onbeleefd, gevolgd door *alternatief voorstellen*, *andergeïnitieerd anderherstel* en *andergeïnitieerd zelfherstel*. Beide presentatoren maken iets meer gebruik van het eerste,

beleefdere, type onderbreking in het model (er is iets onduidelijk aan de inhoud).

Vanuit het perspectief van Brown en Levinson bekeken, lijkt Tan meer gebruik te maken van met name beleefdheidsstrategieën die gericht zijn op het positieve gezicht van de hoorder dan Pauw. Dit is voornamelijk te zien aan het aantal strategieën ten opzichte van het aantal gevonden technieken dat hij gebruikt: van de negen technieken (over de vier categorieën) gebruikt Tan tien keer een beleefdheidsstrategie, tegenover acht strategieën in vijftien technieken bij Pauw. Voornamelijk in de meest gezichtsbedreigende categorie (bezwaar opwerpen) gebruikt Tan bij alle technieken beleefdheidsstrategieën, terwijl Pauw dit slechts in één van de vier technieken doet. Hieruit lijkt geconcludeerd te kunnen worden dat Tan beleefder is in zijn onderbrekingen.

De conversatieanalyse lijkt in zekere mate bij te kunnen dragen aan het typeren van beleefdheid. Veelal kunnen technieken die in termen van gezichtswerk en positieve of negatieve beleefdheidsstrategieën getypeerd kunnen worden, aangevuld worden door begrippen uit de conversatieanalyse: herstelwerk en met name preferentieorganisatie. De verschillende begrippen overlappen in zekere zin: gezichtswerk gaat vaak gepaard met het afzwakken van een niet-geprefereerde uiting ten behoeve van iemands gezicht. Wel lijkt soms de beleefdheid van een uiting beter te duiden wanneer er vanuit een conversatieanalytisch oogpunt naar het materiaal wordt gekeken: wanneer er in termen van Brown en Levinson geen label 'beleefdheidsstrategie' op de uiting te plakken valt, is er soms wel sprake van een toelichting of afzwakking van de niet-geprefereerde uiting. Daarmee is voornamelijk de contextuele bottom-upaanpak een toevoeging van de conversatieanalytische benadering. Op inductieve wijze vanuit het materiaal bepaalde patronen ontdekken en deze duiden in termen van beleefdheid, levert andere relevante observaties op dan het bekijken van materiaal vanuit een lijst met beleefdheidsstrategieën.

Uit het voorgaande kan tot slot het antwoord op de hoofdvraag geformuleerd worden: *Hoe beleefd zijn de onderbrekingen van Pauw en Tan?* Uit deze bevindingen zou de voorzichtige conclusie getrokken kunnen worden dat Tan op een beleefdere manier zijn onderbrekingen vormgeeft, en bovendien minder frequent onderbreekt dan Pauw. Hierbij dient benadrukt te worden dat in dit onderzoek een indicatieve analyse is verricht, waarbij de eventuele rol van de conversatieanalyse exploratief is bekeken. Tan gebruikt relatief meer (voornamelijk) positieve beleefdheidsstrategieën, en geeft met 55,6% van de gevallen tegenover 53,3% bij Pauw, zijn niet-geprefereerde uitingen net iets vaker anders vorm dan Pauw dit doet. Daarmee wordt het beeld dat in de media geschetst lijkt te worden enerzijds bevestigd: Tan is een

beleefder interviewer dan Pauw, waarschijnlijk omdat hij meer gebruik maakt van technieken waarbij nuancerende beleefdheidsstrategieën en gezichtswerk worden gecombineerd. Anderzijds blijkt Pauw relatief vaak, in meer dan de helft van de technieken die hij hanteert, zijn niet-geprefereerde uiting af te zwakken, uit te stellen of toe te lichten. Deze preferentieorganisatie geeft aan dat Pauw en Tan minder lijken te verschillen qua beleefdheid dan in het licht van Brown en Levinson alleen zou kunnen worden geconcludeerd. Dit is een inzicht dat door de conversatieanalyse boven tafel is gekomen.

Toch blijft de vraag waarom Pauw in de media desondanks als minder onbeleefd overkomt dan Tan. Op basis van talige aspecten alleen, blijkt niet het gehele effect van uitingen te kunnen worden verklaard. Dit kan te maken hebben met andere factoren die meespelen in de beleving die een interviewer bij mensen opwekt: het spreektempo, de intonatie, toonhoogte en mimiek zijn verschillende aspecten die bij kunnen dragen aan de oordeelsvorming over de beleefdheid van een persoon. Vervolgonderzoek zou dit kunnen uitwijzen.

Uiteraard zijn er verschillende factoren die een beperkend effect hebben gehad op dit onderzoek. Ten eerste kan een nadere focus op aspecten als het spreektempo, de intonatie en de toonhoogte van interviewers die bij kunnen dragen aan de ervaren beleefdheid van (televisie)interviewers, ander licht werpen op de beleefdheid van deze personen. Ten tweede is er vanwege het bestek van dit onderzoek slechts door één analist gekeken naar het materiaal, waardoor de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid niet gewaarborgd is. Daarmee is het scala aan gevonden patronen niet uitputtend: een of meerdere extra analisten hadden de resultaten mogelijk anders geduid of geïnterpreteerd, en daarnaast andere patronen kunnen ontdekken of de onderbrekingen anders verdeeld in de verschillende categorieën van het model. Een derde beperking aan het onderzoek is het relatief kleine corpus dat is gebruikt. Mogelijk worden er bij een groter aantal fragmenten andere patronen en resultaten ontdekt. Vervolgonderzoek waarbij een groter aantal fragmenten wordt bekeken door een grotere groep onderzoekers, zou daarvoor uitsluitsel kunnen bieden. Ook zou in vervolgonderzoek het type onderbrekingen meegenomen kunnen worden waarin een nieuw topic aangesneden wordt. Daarnaast is het nuttig om niet alleen voor onderbrekingen, maar ook andere elementen te onderzoeken in hoeverre een conversatieanalytische focus een toevoeging kan zijn op het onderzoek naar beleefdheid. Een laatste aspect dat nader onderzoek behoeft, is de rol die sociale factoren hebben in de beleefdheid. Het is denkbaar dat het (emotionele) gewicht van een onderwerp van invloed is op de beleefdheid van interviews. Hetzelfde geldt voor het geslacht van de verschillende gasten. Dergelijke aspecten zouden een ander licht

kunnen werpen op het onderzoek naar beleefdheid. Daarmee hangt samen dat de verschillende gasten in de geanalyseerde fragmenten niet altijd voor precies hetzelfde onderwerp in beide programma's aanwezig waren. Wellicht zijn er daarom verschillen opgetreden in de benadering van de presentatoren ten opzichte van deze gasten of het gedrag van de gasten zelf.

Literatuur

Breugel, F.C.J. van (2012): *Respect tonen vs. onthullen. Beleefdheid in tv-interviews*. Leiden, masterscriptie.

Brown, P., Levinson, S. (1987). *Politeness: some universals in language usage*. Cambridge: Cambridge University Press.

Dingemanse, M., Blythe, J., Dirksmeyer, T. (2014). 'Other-initiations of repair across languages'. *Studies in Language* 38 (1), 5-43.

Duncan, S. (1972). 'Some signals and rules for taking speaking turns in conversations'. *Journal of Personality and Social Psychology* 23, 283-292.

Eelen, G. (2001). *A Critique of Politeness Theories*. Manchester: St Jerome Publishing.

Goffman, E. (1955). 'On face-work: an analysis of ritual elements in social interaction'. In: J. Laver en S. Hutcheson (red.), 1972, *Communication in Face to Face Interaction*, pp. 319-347. Harmondsworth: Penguin.

Grice, H.P. (1975). 'Logic and conversation'. In: P. Cole en J.L. Morgan (red.), *Syntax and Semantics. Vol. 3, Speech Acts*, pp. 41-58. New York: Academic Press.

Haugh, M. (2013). 'Disentangling face, facework and im/politeness.' *Soprag* 1, 1, 46-73.

Haverkate, H. (2006). *Zou ik misschien toch nog eventjes een klein vraagje mogen stellen? Nederlandse omgangsvormen in intercultureel perspectief. De rol van beleefdheid in onze taal en cultuur*. Amsterdam: Rozenberg Publishers.

Hendriks, B. (2002). *More on Dutch English... please? A study of request performance by Dutch native speakers, English native speakers and Dutch learners of English*. Nijmegen: Nijmegen University Press.

Hendriks, B., Le Pair, R.G. (2004). 'Conventionaliteit en beleefdheid in Nederlandse verzoeken'. *Tijdschrift voor Taalbeheersing*, 26, nr. 1, 21-43.

- Howell (2014). *Statistical Methods for Psychology*. Leiden edition: Cengage Learning, Inc.
- Huls, E. (1999). 'Beleefdheid in grotere hoeveelheden gespreksmateriaal'. In: *Sociolinguïstische conferentie. Artikelen bijeengebracht door Erica Huls & Bert Weltens*, pp. 205-217. Delft: Uitgeverij Eburon.
- Huls, E. (2001). *Dilemma's in menselijke interactie. Een inleiding in de strategische mogelijkheden van taalgebruik*. Utrecht: Lemma.
- Huls, E. (2002). 'Beleefdheid als communicatief principe'. In: T. Janssen (red.), *Taal in gebruik*, pp. 143-161. Den Haag: Sde Uitgevers.
- Jefferson, G. (1973). 'A case of precision timing in ordinary conversation: Overlapped tag-positioned address terms in closing sequences'. *Semiotica*, 9, 1, 47-96.
- Jefferson, G. (1983a). 'On a Failed Hypothesis: Conjunctionals as Overlap-vulnerable.' *Tilburg papers in language and literature*, 28.
- Jefferson, G. (1983b). 'Notes on a Possible Metric which Provides for a Standard Maximum Silence of Approximately one Second in Conversation.' *Tilburg papers in language and literature*, 42.
- Leeuwen, M. van (2015). *Stijl en politiek. Een taalkundig-stilistische benadering van Nederlandse parlementaire toespraken (Phd-thesis)*. Utrecht: LOT.
- Leijder Havenstroom, M. (2013). *Beleefdheid vanuit het perspectief van de taalgebruiker. De beleefdheidstheorie van Watts toegepast in de praktijk*. Leiden, masterscriptie.
- Ochs, E., Schegloff, E., & Thompson, S. (1996) (eds.). 'Interaction and grammar'. Cambridge: Cambridge University Press.
- O'Driscoll, J. (2007). 'Brown & Levinson's face - how it can and can't help us to understand interaction across cultures'. *Intercultural Pragmatics*, 4, 4, 463-492.
- Okamoto, D.G., Slattery Rashotte, L. and Smith-Lovin, L., (2002). 'Measuring Interruption: Syntactic and Contextual Methods of Coding Conversation'. *Social psychology quarterly*, 65, 1, 38-55.
- Mazeland, H. (1994). 'Argumentatie in gesprekken. Een conversatie-analytische aanzet.'

Tijdschrift voor Taalbeheersing, 16, nr. 4, 273-295.

Mazeland, H. (1995). 'Conversatie-analyse van communicatie in institutionele settings: te veel micro, te weinig macro?' In: Harrie Mazeland & Christoph Sauer (eds), pp. 65-92.

Mazeland, H. (2003). *Inleiding in de conversatieanalyse*. Bussum: Uitgeverij Coetinho.

Mills, S. (2003). *Gender and politeness*. Cambridge (UK): Cambridge University Press.

Robinson, J. D. (2006). Managing trouble responsibility and relationships during conversational repair. *Communication Monographs* 73, 137-161.

Roger, D., Bull P. & Smith, S. (1988). 'The development of a comprehensive system for classifying interruptions'. *Journal of Language and Social Psychology*, 7, 1, 27-34.

Sacks, H. (1963). 'Sociological Description'. *Berkeley Journal of Sociology*, 8, 1-16.

Sacks, H. (2004). 'An initial characterization of the organization of speaker turn-taking in conversation'. In: lerner, gene H. (ed.) *Conversation Analysis. Studies from the first generation*. Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins publishing company, pp. 35-42.

Sacks, H., Schegloff, E. & Jefferson, G. (1974). 'A simplest systematics for the organization of turn-taking for conversation'. *Language*, 50, 696-735.

Schegloff, E. (1988). 'Goffman and the analysis of conversation'. In: P. Drew. And A. Wootton (eds.) *Erving Goffman. Exploring the Interaction Order*. Cambridge: Polity Press, pp. 99-135.

Schegloff, E. (1995). *Sequence Organization*. Department of Sociology, UCLA.

Schegloff, E. (2000). 'Overlapping talk and the organization of turn-taking for conversation'. *Language in Society*, 29, 1-63.

Schegloff, E., Jefferson, G. & Sacks, H. (1977). 'The preference for self-correction in the organization of repair in conversation'. *Language*, 53, 2, 361-382.

Stets, J.E., & Burke, P.J. (1996). Gender, Control, and Interaction. *Social Psychology Quarterly*. 59, 3, 193-220.

Terkourafi, M. (2005). Beyond the micro-level in politeness research. In: *Journal of Politeness Research. Language, Behavior, Culture* 1, 2, 237 -262.

Ulijn, J. and X. L. Li (1995). 'Is interrupting impolite? Some temporal aspects of turn switches in Chinese-Western and other intercultural business encounters'. *TEXT*, 15, 4, 589-627.

Verhoef, J. & Sauer, C. (2015). Nieuwsfilmfragmenten in politieke televisieinterviews in talkshows - Een conversatie-analytisch onderzoek naar de effecten van een filmvertoning op de eerste vraag-antwoordsequentie. *Tijdschrift voor Taalbeheersing*, 37, 3, pp. 243-283.

Watts, R. (1992). 'Linguistic politeness and politic verbal behavior: reconsidering claims for universality'. In: Watts, R., Ide, S. And Ehlich, K. (eds.), *Politeness in language: Studies in its History, Theory and Practice*. Berlin: Mouton de Gruyter, pp. 43-69.

Watts, R. (2003). *Politeness – key topics in sociolinguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.

Watts, R. & Locher, M.A. (2005). Politeness and relational work. *Journal of politeness research*. 1,1, 9-33.

Zimmerman, D.H. & West, C. (2005). Sex roles, interruptions and silences in conversation. *Language and Sex: Difference and Dominance*. 105-129.

Bijlage I Overzicht beleefdheidsstrategieën Brown en Levinson

In deze bijlage is een overzicht te vinden van de vier categorieën beleefdheidsstrategieën van Brown en Levinson.

Categorie 1: De meest direct vorm wordt bv gebruikt voor situaties waarin optimale efficiëntie belangrijk is, bijvoorbeeld in noodkreten als 'help!' Deze noodzaak kan ook voorgesteld worden, bijvoorbeeld zoals in 'Luister, ik heb een idee'. Brown en Levinson (1987, 96) noemen dit 'metaforische urgentie'. Er zijn twee soorten bald on record:

- gevallen waarin een minimalisatie van de FTA niet het geval is
- gevallen waarin de FTA wel wordt geminimaliseerd

Categorie 2: Positieve beleefdheidsstrategieën:

Veronderstel een gezamenlijk perspectief

1. Besteed aandacht aan de gesprekspartner
2. Overdrijf je sympathie voor de gesprekspartner
3. Versterk het belang van je gespreksbijdrage voor de gesprekspartner
4. Gebruik groepsspecifieke identiteitsaanduidingen en maak daarmee een 'onderonsje' (aanspreekvormen, ingrouptaal, jargon, ellipsen en samentrekkingen)
5. Zoek overeenstemming (veilige onderwerpen, herhaling)
6. Vermijd verschil van mening (token-overeenstemming: ja, maar...; pseudo-overeenstemming: ik zie je daar, **dus?**; leugentjes om bestwil; afgedekte meningen (hedges))
7. Veronderstel/opper/bevestig gezamenlijk perspectief (roddelen, *small talk*, perspectiefveranderingen (zie p. 118), manipulaties van vooronderstellingen)
8. Maak een grap

Laat blijken dat spreker en hoorder samenwerken/naar hetzelfde doel streven

9. Bevestig en veronderstel je kennis van en zorg voor de behoeften van de hoorder
10. Bied iets aan of beloof iets
11. Wees optimistisch (je vindt het vast niet erg dat ik..)
12. Sluit zowel jezelf als je gesprekspartner bij de activiteit in
13. Geef redenen, of vraag daarom
14. Neem wederkerigheid aan of bevestig die

Vervul de behoeften van je gesprekspartner

15. Geef giften (goederen, sympathie, begrip, samenwerking)

Categorie 3: Negatieve beleefdheidsstrategieën:

1. Wees onconventioneel indirect (indirecte taalhandelingen)

Neem geen dingen aan en doe geen veronderstelling over de hoorder

2. Vraag, verbloem

Dwing de hoorder niet

3. Wees pessimistisch (over de medewerking van de hoorder)
4. Minimaliseer de inbreuk, stel deze kleiner voor
5. Toon eerbied/achting

Laat blijken dat je de hoorder niet tot last wil zijn

6. Excuseer de inbreuk (geef de inbreuk toe, toon weerzin voor het doen van de inbreuk, geef overweldigende verklaringen, vraag/smeek om vergeving)
7. Maak de spreker en hoorder onpersoonlijk (dmv performatieven, imperatieven, onpersoonlijke werkwoorden, passieven, infinitieven, meervouden etc)
8. Stel de FTA voor als algemene regel
9. Nominaliseer

Compenseer andere behoefte van de hoorder

10. Wees direct en laat blijken dat je de hoorder iets verschuldigd bent

Categorie 4: Indirecte strategieën:

Gebruik conversationele implicaturen (overtreed maximes)

1. Geef hints
2. Roep een associatie op
3. Veronderstel (ik was *alweer* de auto)
4. Zeg minder, maak een understatement
5. Maak een overstatement
6. Gebruik tautologieën, zeg dingen dubbel
7. Druk je tegenstrijdig uit
8. Wees ironisch
9. Gebruik metaforen
10. Stel retorische vragen

Wees vaag of ambigu

11. Wees ambigu/dubbelzinnig
12. Wees vaag

13. Overgeneraliseer
14. Vervang de hoorder (vraag het iemand anders in de hoop dat H het doet)
15. Wees onvolledig, gebruik ellipsen

Bijlage II Transcriptieconventies

In deze bijlage is een overzicht te vinden van de in dit onderzoek gebruikte conventies die bij het transcriberen van de verschillende interviews zijn gebruikt.

[gelijktijdige spraak]

=beurt volgt direct op voorgaande

beurt wordt extra hard uitgesproken

(1.5) – stilte van een bepaalde duur

(uiting is niet goed verstaanbaar)

uiting wordt zacht uitgesproken

>tekst wordt relatief snel uitgesproken<

<tekst wordt relatief langzaam uitgesproken>

Bijlage III Overzicht fragmenten en gasten

In deze bijlage is een overzicht te vinden van alle gasten die bij de getranscribeerde fragmenten bij respectievelijk Pauw en Tan aan tafel zaten. Bij de afleveringen van RTL Late Night was het niet altijd meer mogelijk om de volledige aflevering (al dan niet betaald) terug te halen. In die gevallen is er een youtube-link ingevoegd. Dit is ook bij Pauw twee keer het geval.

	Pauw			Tan		
	Datum	Gast	Fragment	Datum	Gast	Fragment
1	22-10-14	Peter R de Vries + Anna Kortterink en advocaat over Rostapes	2:38 – 17:27	15-09-14	Peter R de Vries en Peter Plasman Over Rostapes	2:20-15:00
2	22-10-14	Enzo Knol	29:07 – 38:33	19-09-14	Enzo Knol	20:06-29:33
3	22-10-14	Theo Hiddema	38:32 – 50:40	25-09-14	Theo Hiddema	42:42-52:50
4	09-04-15	Diederik Samson	17:20 – 34:30	23-04-15	Diederik Samson	04:02-18:15
5	04-12-14	Erika Terpstra	43:02-53:20	07-05-14	Erika Terpstra	https://www.youtube.com/watch?v=KscNePvim5A
6	15-05-15	Janine Hennis	27:04 – 40:06	25-09-14	Janine Hennis met theo Hiddema	3:11-17:50

7	02-04-15	Jan Slagter Evt ook een stuk Joop vd E	13:01-20:06	31-01-14	Jan Slagter en Joop van den Enden	https://www.youtube.com/watch?v=1krGc7HdoKI
8	21-11-14	Lodewijk Asscher over spanning onder bevolkingsgroepen	http://pauw.vara.nl/nieuws/asscher-veroordeelt-tweetkamerlid-rog	13-05-14	Lodewijk Asscher Over werkstress	https://www.youtube.com/watch?v=GNwggvuBTBc
9	31-10-2014	Isa Hoes	http://pauw.vara.nl/media/323576	17-04-2015	Isa Hoes	https://www.youtube.com/watch?v=G8-cSzdJ2v8
10	4-12-15	Sylvana Simons		18 febr 15	Sylvana Simons	38:08 – 51:08

Bijlage IV Transcripties Pauw

In deze bijlage zijn alle transcripties van de afleveringen van Pauw te vinden. Het geel gearceerde gedeelte betreft de onderbreking.

Transcriptie fragment 1 Pauw, 22-10-2014

Gasten: Peter R de Vries, Anna Korterink, Jehudi Moszkowicz

Publicatieverbod boek Rostapes

Anna Korterink heeft samen met haar vader een boek geschreven over de verklaringen van kroongetuige Ros. Het boek is verboden, omdat het passageproces hierdoor verstoord zou worden. Voor Peter R de Vries ligt de zaak enigszins gevoelig: zijn vriend Cor van Hout is mogelijk door Ros vermoord.

12 onderbrekingen/15:09 min - 27 seconden filmpje = 14.42 min

Onderbreking 1 (3:13):

Vrijwel direct bij de start van het fragment, na een korte introductie, vraagt Pauw naar het boek.

1 Pauw:	Eerst eventjes over dat boek.
2 Pauw:	Waarom is dat verboden?
3 Pauw:	Want dat mag dus niet verkocht worden? Sinds
4	vandaag.
5 Korterink:	Ja dat vragen wij ons ook af waarom het verboden is
6	natuurlijk eh[m] =ja
7 Pauw:	[maargoed dat weet de advocaat dan=

((wijst naar de advocaat van Kortterink, Kortterink zelf kijkt eerst naar haar advocaat met een kleine glimlach en slaat dan haar ogen neer))

8 Moszkowicz: Nou de rechter heeft het als volgt uitgelegd:
9 volgens deze specifieke rechter zal publicatie van dit
10 boek en dat houdt dus in het op straat leggen van de
11 de nieuwe verklaringen van de heer Ros eh het
12 passageproces dat wel kan worden beschouwd als
12 het grootste strafproces in Nederland tot nu toe eh
13 eh ja hoe moet ik dat uitleggen te veel zou worden
14 verstoord

Onderbreking 2 (3:54):

In navolging op de uitleg die Moszkowitz net heeft gegeven vraagt Pauw:

1 Pauw: In principe is het wel zo dat de getuigenissen
2 die zijn afgelegd door Fred Ros
3 allemaal gedurende dat proces openbaar zullen
worden hè

4 Moszkowicz: Ja dat eh zek[er dat ehm]

5 Pauw: **[sterker nog] dat is de bedoeling**

6 Moszkowicz: Ehm begin november, vier en zes november

7 zal hij op een openbare zitting hier

8

zelf een boekje over open gaan doen.

Onderbreking 3 (4:12):

Pauw stelt dat er al het een en ander is uitgelekt aan informatie, NRC heeft er een vierdelige serie aan gewijd. Vervolgens vraagt Pauw hoe Kortterink aan de informatie gekomen is.

1 Pauw: Hoe ben je eigenlijk aan die informatie gekomen?

2 Kortterink: ja ((lacht)) je bedoelt eh de verklaringen eh =

3 Pauw: =ja

4 Kortterink: van eh Ros ja dat kan ik niet eh *ver[tellen* ja]

5 Pauw: [maar hoe gaat]

6 dat in z'n algemeenheid zijn dat toch meneer

7 Moszkowitz weet dat en meneer Hiddema weet

8 dat ook zijn dat advocaten die lekken toch of niet?

9 Kortterink: ((grinnikt))

10 Moszkowitz: Dat zegt men altijd maar wie zegt dat het niet het

11 openbaar ministerie is =

12 Pauw: = ja zegt u dat? Dat het het

13 openbaar ministerie is?

14 Moszkowitz: Ik sluit het niet uit

15 Pauw:

Nee. U sluit het niet uit.

Onderbreking 4 (4:43):

Direct volgend op het voorgaande.

1 Korterink: Nou ja deze verklaringen van Ros zijn in handen van

2 heel veel verschillende mensen zowel advocaten als

3 verdachten, en inmiddels ook mensen die ooit een

4 keer bijvoorbeeld zijn voor gekomen in het proces.

5 (schud hoofd) Iedereen heeft ze eigenlijk al dus ja

6 Pauw: [iedereen heeft ze eigenlijk al] ja.

7 Korterink: [je hoeft niet zo veel moeite te] doen om eraan te komen.

8 Pauw: Had jij het ook al, Peter?

De Vries gaat hierna inhoudelijk in op de vraag en Korterink wordt buiten beschouwing gelaten/gaat niet meer inhoudelijk in op de onderbreking.

Onderbreking 5 (5:53):

Het gesprek met Peter is verdergegaan, inhoudelijk over de zaak. Daarna maakt Pauw een bruggetje naar Peters ideeën over de uitgave van het boek.

1 Pauw: Hoe vaak heb jij in jouw eh in jouw lange carrière

2 eigenlijk opeens iets in een brievenbus gekregen

3 ofzo dat je dacht van hee dit is interessant.

4 De Vries: Nou ontelbare keren [na]tuurlijk (lacht) enne=

5 Pauw: dat [ja] =snap

((De Vries' gezicht betreft weer enigszins))

6 jij eh laten we zeggen als jij dit had gekregen

7 had je dan ook het boek gemaakt?

8 De Vries: Nou ik weet niet of ik het boek gemaakt zou hebben

9 eehmm want het is in feite een bundeling van die

10 verklaringen waarbij soms wat toelichting wordt

11 gegeven, dat is wat anders dan een boek schrijven

12 vind ik.

Onderbreking 6 (8:35):

Peter R noemt de bezwaren van het publiceren van het boek voordat het alle getuigen gehoord zijn. In onderstaand fragment geeft De Vries aan wat volgens hem nog meer consequenties zijn van het publiceren van dit boek, namelijk dat een publiek er al een mening over vormt voordat de zaak daadwerkelijk voor de rechter is verschenen.

1 De Vries: Als je dat leest dan weten we natuurlijk hoe dat

2 werkt dan zegt de oppervlakkige lezer wat een tuig

3 nou ga die moeten ze gauw levenslang opsluiten=

4 Pauw: =oke

5 De Vries: is dat zeg en er is nog geen echt proces dan over

6 geweest

(Korterink trekt wenkbrauw op)

7 Pauw: [punt

ge]maakt=

8 Korterink: =punt gemaakt[punt is duidelijk]

9 Pauw: [de de lezer denkt] wat een tuig is dat

10 ze moeten ze gauw opsluiten en d'r is geen ruimte

11 voor wederhoor in die zin. Wat vind je van dat

12 argument?

13 Korterink: Nou wat je zegt over wederhoor dat klopt niet

14 helemaal want de reacties van ehh twee van de

15 hoofdverdachten

Onderbreking 7 (8:56):

Direct volgend op voorgaande.

13 van de hoofdverdachten of van de mensen die Ros

14 voornamelijk beschuldigt van het opdracht geven

15 van [eh liquidaties] [en Ali A]
(kijkt veelbetekenend)

16 Pauw: [ja na namelijk] Dino Sourrel [en Ali A]li (Udge)

17 plan of [hoe heet ie]

18 Korterink: [ja ik weet ni]et of ik de naam zou mogen

noemen=

19 Pauw: =ja?

20 Moszkowitz: =ja daar zijn richtlijnen over Ali A.=

21 Pauw: =Ali A= [goed]

**Onderbreking 8 (9:05):
direct volgend op voorgaande**

22 Korterink: =Ali A.

23 Maar[goed die eh is]

24 Pauw: [Ali B. Is veel b]ekender maar Ali A. Timmert

25 ook aardig aan de weg begrijp ik. Juist.

(Korterink en Moszkowicz lachen beiden een beetje)

26 Moszkowicz: Precies

27 Korterink: Hun reacties op de verklaringen van Ros staan

28 gewoon in het boek dat zijn de eerste reacties die ze

29 gegeven hebben tijdens de rechtszaak.

Onderbreking 9 (10:24):

Moszkowicz gaat in op Korterink, en geeft aan dat openbaar ministerie degene is geweest die deze man schuldig heeft verklaard aan moord, en heeft gesteld dat deze man een crimineel is. Dan gaat hij door met:

1 Moszkowicz: Vervolgens gaat datzelfde ministerie een afspraak

2 met [de]ze man maken=

3 Pauw: [Ja] = ja dat punt is

- 4 ik weet niet hoe lang dit verhaal gaat worden
- 5 want dit punt [is dat hebben we toevallig al]een
- 6 Moszkowicz: [nou ik ik ik ga het u uitleggen]=
- 7 Pauw: aantal keer besproken =ja
- 8 Moszkowicz: Nu is het zo dat het openbaar gezag dus
- 9 het openbaar ministerie euhmm dat nota bene met
- 10 een crimineel een deal sluit, vervolgens gaat vragen
- 11 dat een journalist die dat uiterst controversiële eheh
- 12 Pauw: Die uiterst controversiële deal.

Onderbreking 10 (12:34):

Pauw praat nog over de zaak zelf met De Vries. De betrokkenheid bij de moord op Cor van Hout zal een groot punt zijn in deze zaak.

- 1 De Vries: Ik ben bij die zittingen ook en ja dan praat je in de
- 2 wandelgangen ook met de advocaten en die
- 3 kondigen ook wel aan dat ze op dat punt eh met met
- 4 zwaar geschut gaan kom[en]((neemt hap lucht))
- 5 Pauw: [wat] is zwaar geschut?
- 6 De Vries: Nouja (kort lachje) dat ze eh gaan aantonen
- 7 claimen ze dat dat hij liegt. En op het moment dat hij

8

liegt ja dan is er een enorm probleem.

Onderbreking 11 (15:25):

Er is net een filmpje getoond van de zus van de vermoorde Cor van Hout, die vooral de opdrachtgever wil weten. Ze hoopt dat Holleeder alsnog voor deze zaak wordt opgepakt.

1 De Vries: Dat vind ik minstens zo belangrijk:

2 iemand die bereid is voor=

3 Pauw: ja ja =maar zij wil de

4 opdrachtgever weten he= [daar gaat het natuurlijk

5 hier om]

6 De Vries: [ja dat is natuurlijk ook belangrijk]maar als je

7 bereid bent als schutter om iemand hier om zeep te
(Kijkt boos)

8 helpen echt letterlijk eh omver te knallen eh alleen

9 maar voor geld Terwijl je zelf helemaal niets met

10 die man heb nouja dan nou dan moet ie ehh schutter

11 is dan zeker zo belangrijk in mijn ogen.

Afsluiting (onderbreking 12 17:22):

Moskowicz vroeg voorafgaand aan deze passage of De Vries ook daadwerkelijk gelooft dat in de zitting die zal volgen nu ook echt de waarheid gesproken zal worden. De Vries geeft aan dat ie heel veel verhalen hoort en daarom ook wel veel twijfelt, maar dat hij wel benieuwd is of er veel gaten geschoten gaan worden in het verhaal dat Ros gaat doen.

1 De Vries: Ik lees in het boek ook wel een aantal dingen in zijn

- 2 verklaring waarvan ik denk: nou dat dat ehhf dat
- 3 BETWIJFEL ik. En ehh dus dus dat wordt heel
- 4 spannend.
- 5 Pauw: Anna, wanneer ligt het boek in de winkel?
- 6 Korterink: Ja wel volgende [week eh bijvoorbeeld]=
- 7 Pauw: [doe eens een voors]pelling
- 8 =volgende week ja?
- 9 Korterink: [Ik ga ervan uit.]
- 10 Moskowicz: [Ik ga m'n best] ervoor doen, volgende
- 11 week dan gaan we ook in hoger beroep=
- 12 Pauw: = goed. Oké
- 13 dankjewel.

Transcriptie fragment 2 Pauw, 22-10-2014

Gast: Enzo Knol

Enzo Knol, een zeer populaire 'vlogger', heeft een fandag gehad. Hij werd door de politie afgevoerd omdat het een gekkenhuis was.

33.12-34.04 = 8.20 min - 52 sec = 7.28 min

4 onderbrekingen

Onderbreking 1 (30:52):

Pauw vraagt naar hoe de fandag is verlopen.

- 1 Knol: Ik was er een halfuur, het werd too much
- 2 afgevoerd door de politie en weer naar huis.
- 3 Meteen een video gemaakt van eh wow [dit i]s wel heel veel=
- 4 Pauw: [had]
- 5 =wat heb je ervan geleerd? Dat je misschien de volgende keer met
- 6 beveiligers moet gaan of wat?
- 7 Knol: Jaa (lacht) het is het is niet echt te
- 8 beseffen voor mezelf denk ik eehhhh dat dat je gewoon naar zoiets
- 9 moet met beveiligers.

Onderbreking 2 (32:56):

Pauw vraagt naar de manier waarop Enzo is begonnen met het vloggen. Enzo vertelt dat hij eigenlijk weinig deed, en zichzelf afvroeg (en zijn moeder idem dito) wat hij eigenlijk met zijn leven aan het doen was.

- 1 Knol: En het was zo van Enzo wat ben je eigenlijk allemaal aan het doen
- 2 m'n moeder dacht hetzelfde: wat ben je allemaal aan het doen.
- 3 Je zit maar op je kamer op je zolderkamer
- 4 en je zit maar een beetje te gamen, waar wil je heen?
- 5 Pauw: ja
- 6 Knol: Ik zat [toen die tijd]
- 7 Pauw: [je had geen] idee waar je heen wilde? =

8 Knol: =Nee,

9 echt geen flauw idee.

Onderbreking 3 (33:08):

Knol vertelt hoe hij precies in het wereldje gerold is.

1 Knol: En zo ben ik er een beetje ingerold via m'n broer

2 en eerder weleens gezegd nee: dat ga ik niet doen

3 dat is niks voor mij maar toch af en toe meegespeeld met m'n

4 broer z'n video's, uit[eindelijk iets zelf

5 Pauw: [zullen we een stukje zien even om even een

6 beetje eh in de sfeer te komen?

7 Erachter te komen wat het allemaal is.

Onderbreking 4 (37:59):

1 Pauw: Ben je rijk geworden hiervan?

2 Knol: Nee ik ben hier niet rijk van geworden=

3 Pauw: = maar kan je er

4 goed van leven?

5 Knol: Eh ik kan gewoon mijn boodschappen doen ja

6 Pauw: Ja maar hoeveel boodschappen doe je?

- 7 Dat is dan even de vraag natuurlijk
- 8 Knol: (lacht hard) en waar ik boodschappen doe
- 9 [Nee ik ehh]
- 10 Pauw: Ja ja. [Maar maar] is dit een leven? Is dit nu wat je nu doet en voor
- 11 de komende voor zover je het kunt overzien vijf of tien jaar ook
- 12 gaat doen? Ja?
- 13 Knol: ja ja dit is wel echt iets ehh ik ik ben er nog
- 14 steeds echt zo enthousiast over en ehh ik ik ben nu helemaal
- 15 aan het trillen en niet van de zenuwen maar meer van
- 15 yes

Transcriptie Pauw fragment 3, 22-10-2014

Gast: Theo Hiddema

39:11- 50: 40 - filmpje van 48 seconden = 10.41 min

10 onderbrekingen

Beschrijving:

De zaak Hiddema-Oppenheimer speelde op de dag van deze aflevering. Cartoonist Oppenheimer heeft Hiddema geportretteerd als een 'louche advocaat': deze tweede keer is de maat vol voor Hiddema. Peter R de Vries zit nog aan tafel als vorige gast.

Onderbreking 1 (40:16):

Oppenheimer heeft Hiddema al eens eerder louche genoemd, maar daar is Hiddema toentertijd niet op ingegaan. Pauw stelt: 'je mag het één keer zeggen, maar niet twee keer?'

1 Hiddema: Als je het doet op een manier waarop enige feitelijke context
2 aanwezig is. En eh het publiek begrijpt dat het woord *louche*
3 ironiserend he gebruikt moet worden ter verheving van het
4 humorvolle aspect, want dat dat is wat een cartoonist
5 natuurlijk doet. Maar dit is zonder enige feitelijke grondslag.
6 De eerste keer heeft 'ie het ook geflikt en toen had Bram Moscowitz
7 problem[en en:]

8 Pauw: [ja. Lat]en we maar even kijken dan zie we die meteen
9 even. Dan hebben we die gewo-ge-genoeg louche op tv.

Hierna leest Pauw de cartoon voor, en gaat daar met Hiddema dieper op in. Hiddema reageert niet meer inhoudelijk op de onderbreking.

Onderbreking 2 (43:09):

Oppenheimer is aan de telefoon, maar erg slecht verstaanbaar. Hij stelt dat hij voor zover hij weet op een satirische manier zijn vak uitoefent.

1 Oppenheimer: ((onduidelijk [onduidelijk]))

2 Pauw: [duidelijk punt. 'T is een Ja, ik pak dit even op]

3 Danku, daarvoor. Eh het is een satiricus en die moet eigenlijk

4 alles kunnen zeggen, net als een cabaretier alles moet kunnen

5 zeggen en een [columnist ook.

6 Hiddema: [Ja hij vindt dat 'ie in mijn geval alles moet

7 kunnen zeggen omdat ik de stand van de advocatuur in gevaar

8 breng heb ik begrepen. Dan moet je van goeden huize komen.

Onderbreking 3 (44:02):

Hiddema grijpt terug naar een eerdere aflevering van Pauw & Witteman waar hij ook te gast was om te praten over een bepaalde uiting die hij had gedaan, namelijk het typeren van een van zijn ex-cliënten als 'adderengebroid'.

1 Hiddema: Weet u nog, dat ik hier bij u zat, een poosje geleden, dat ging over..

2 Weet u het nog dat woord?

3 Pauw: Ik ik heb geen idee welk woord u hebt wan[t u we heb]ben elkaar

4 De Vries: [adderengebroid]

5 Pauw: wel vaker ontmoet adderegebroid? [Ja?

6 Hiddema: [ik mag het niet helemaal

7 zeggen maar het wordt weer uitgesproken en toen [was ik net wa]

8 Pauw: ja [laten we

9 even]kijken want ik geloof als u het niet mag ze[ggen dan hebben

10 we nog

11 Hiddema: [jaa: ik zag de bui

12 Pauw: wel beelden waarin u het wel zegt]

13 Hiddema: wederom al hangen jaa::]

Filmpje wordt afgespeeld.

Onderbreking 4 (45:56):

Pauw pakt het onderwerp weer op na een vrij uitgebreide uitweiding van Hiddema.

1 Pauw: Maar nu gaat het over een man die tekent en eh eh een cartoonist is

2 het kan ook een columnist zijn. Die hebben een zekere mate van

3 vrijheid. Dat hoort ook bij hun werk, [denk ik.

4 Hiddema: [ja zeker dat hebben ze zeker

5 een mate [van vrijheid]

6 Pauw: [EN als] als iemand u dan een louche advocaat

7 noemt dan kunt u dat misschien vervelend vinden maar zou u het

8 daar niet bij kunnen laten?

9 Hiddema: Als ik nou zomaar 'ns een rondstrooi

10 dat ik u maar een louche journalist vind

11 dan is dan is er met u niet zoveel aan de hand hè

12 het verheviget misschien de belangstelling richting u

13 maar ik wil mijn klandizie dat niet aandoen dat ze zich moeten

14 afvragen of ik het ben of niet ben

Onderbreking 5 (46:40):

Hiddema vindt het vervelend dat hij door dit stigma in een positie gedwongen wordt om zich te verantwoorden.

1 Hiddema: Ik moet nou tegen de mensen vanwege deze krabbelende meneer

- 2 gaan vertellen dat ik geen louche man ben.
- 3 Nou, in die verdedigende rol wil ik helemaal niet gedrongen
- 4 worden. En zeker niet door deze meneer.
- 5 Ik heb een blanco strafblad, ik [ik ben een keer geschorst ten]
- 6 Pauw: [hoe luister jij daarnaar Peter]
- 7 Hiddema: onrechte.
- 8 De Vries: Ja ik vind het een beetje amusante discussie
- 9 want ik ben ervan overtuigd dat het grootste gedeelte van de
- 10 Nederlandse bevolking het begrip louche advocaat als een
- 11 pleonasme ziet. Als witte sneeuw en groen gras.=
- 12 Hiddema: = Daar heb je lang
- 13 over nagedacht om daar [hier die dat hier van te vinden]
- 14 De Vries: [nou u was lang aan het woord]dus ik had
- 15 de tijd du]sse
- 16 Hiddema: Kom zeg]

Onderbreking 6 (47:28):

Min of meer direct volgend op voorgaande.

1 Pauw: Wat ik een beetje merkwaardig aan aan u vind is dat u ervan houdt

2 om uit te delen. Dat dat maakt u ook een a-aantrekkelijk mens

- 3 in veel op[zichten]
- 4 Hiddema: [meneer Pauw] het is weer zo'n zoals nu ook weer:
- 5 zij beginnen altijd [het]is een klant geweest waardoor
- 6 Pauw: zij Beginn[en]
- 7 Hiddema: ik nou al die [he op google (die is helemaal)]
- 8 Pauw: [ja sk-(spon) noemt u een politi]ek pornograaf
- 9 Hiddema: Wie?
- 10 Pauw: eh Spong. Politiek pornograaf. Eh de president van de
- 11 rechtbank in Den Bosch en de Officier van Justitie de zaak is zo
- 12 simpel dat zelfs de Officier van Justitie hem kan begrijpen.
- Pauw noemt na deze eerste quote over de Officier van Justitie nog een aantal 'sappige' uitspraken van Hiddema, die hier vrij rustig naar luistert.*

Onderbreking 7 (48:14):

Pauw somt een aantal quotes op van Hiddema (zoals in voorgaande onderbreking) ter illustratie van zijn eigen soms vrij harde opmerkingen over anderen. Hiddema gaat ondertussen nog steeds in op zijn problemen met het woord *louche*.

- 1 Hiddema: Ik vind het woord louche zo onguur
- 2 dat ik niet wil dat dat op mij wordt toegepast snapt u
- 3 daar heb ik geen zin [in]
- 4 De Vries: [ma]ar is dat erger dan addergebroed
- 5 bijvoorbeeld?=-

6 Hiddema: =Ja tuurlijk addergebroed is een zeer archaïsch

7 begrip dat dat vond iedereen heel [grappig dat woord]

8 Pauw: ja [nog eentje Over] een

9 journalist: deze zich journalist noemende persoon is een halve gare

10 een hysterisch mens. Ik had haar graag een grafkrans gestuurd.

11 Hiddema: Weet u wie dat was?

12 Pauw: Dat is Valérie Lempereur

Onderbreking 8 (48:33):

Direct volgend op voorgaande.

1 Hiddema: Ja, nou dat zou de

2 wethouder en de burgemeester van Amsterdam ook wel willen

3 toen ze zijn opgelicht door deze mevrouw met de op[(ruiming) van

4 Pauw: [ja het gaat

5 Hiddema: de Wallen weet u nog?]

6 Pauw: erom u gebrui]kt nogal eens een uitspraak en dan ja dan

7 krijg je d'r ook weleens eentje terug.

8 Hiddema: Nee dat zeg ik u weer zij

9 beginnen.

Onderbreking 9 (48:43):

Direct volgend op voorgaande.

- 1 Hiddema: Die mevrouw heeft mij vreselijk bij de neus genomen
- 2 maar dat leest u in mijn prachtboek. Waarom ligt dat niet
- 3 op [tafel dat eh ((mompelt)) iedereen zit hier maar te zeuren]
- 4 Pauw: [NEEE omdat ik u net vroeg is het ter promotie van uw boek]
- 5 toen zei u nee dus ik dacht [eh ik dacht dan moet u het oo]k
- 6 Hiddema: [Heeft u het al gelezen?]
- 7 niet wat zei u?
- 8 Hiddema: Heeft u het al gelezen?
- 9 Pauw: Nou voor een gedeelte =
- 10 Hiddema: = kijk je wil de mensen toch
- 11 vooruit helpen dan tref ik u u bent al jaren in me geïnteresseerd
- 11 en dan heeft u het boek niet gelez[en ik wil niet dat u achter]loopt
- 12 Pauw: [ja ja precies nee nee]
- 13 Hiddema: meneer Tan had het wel gelezen.
- 14 Pauw: Maar dit is dus een
- 15 dit is dus eigenlijk ter promotie ja maar goed die had u ook om die
- 16 reden uitgenodigd.
- 17 Hiddema: Ik leg het een beetje dicht bij u u mag het

18 houwen.

Onderbreking 10 (49:27):

Vrijwel direct volgend op voorgaande.

1 Pauw: Is dit gewoon een spel ter promotie van uw boek? [We hebben het

2 Hiddema: [nee dat is het

3 Pauw: hier over een se]rieuze zaak want het is voor die Ruben

4 Hiddema: helemaal niet ik] Waarom?

5 Pauw: Oppenheimer natuurlijk wel een serieuze zaak.

6 Nou[ja omdat het gaat over zijn werk!]

7 Hiddema: [Hij zegt net dat het helemaal niet serieus bedoeld is] Pardon?

8 Pauw: Het gaat over z'n werk!

9 Hiddema: Ja nou ffff ja. Maar [dat dat dan hij maar hij

10 Pauw: [ja wat wou u fff met die

11 ff zeggen?]

12 Hiddema: ja hij hij vin]dt dat ik dat werk niet serieus hoeft te nemen.

13 Pauw: U vindt dat u dat werk niet serieus hoeft te nemen

14 Hiddema: Nee hij vindt

15 dat ik het niet serieus moet nemen.

16 Pauw: Ja. Maar u neemt het

Transcriptie fragment 4 Pauw, 9-4-2015**Gasten: Diederik Samson en Violieke van Eijk**

18:08 – 34:30 = 16.22 minuten – filmpje 37 sec = 15.45 min

9 onderbrekingen

Beschrijving:

Dementerende ouderen in Spijkenisse worden sinds kort geholpen door PvdA-leider Diederik Samsom. Terwijl coalitiepartner VVD zich profileerde met het dichtgooien van Europese grenzen, loopt Samsom eens per week stage in de thuiszorg. Hij ziet er verplegers rennen met waslijsten aan gegevens. De marktwerking in de zorg noemt hij pervers en funest. Vanavond in Pauw schuiven Diederik Samsom en wijkverpleegkundige Violieke van Eijk aan. Wat moet er veranderen in de zorg én wat gaat Diederik Samsom eraan doen?

Onderbreking 1 (21:10):

1 Van Eijk: Het grootste probleem vind ik de druk die is ontstaan wegens de

2 herindicaties=

3 Pauw: = herindicatie is dat je voor 1 mei bij iedereen die je

4 die je verpleegt ehh in gesprek moet en en een nieuwe diagnose

5 Van Eijk: ja

6 Pauw: moet stellen

7 Van Eijk: exact. De AWBZ-diagnose eigenlijk opnieuw bekijken

8 van tot wanneer en is de zorg die destijds geïnitieerd is nog nodig.

Onderbreking 2 (24:46):

Volgens Samson moeten zorgverzekeraars vertrouwen op de deskundigheid van de wijkverplegers: zij kunnen zelf heel goed inschatten wat mensen wel en niet meer kunnen en zo juiste herindicaties maken.

1 Samson: Ik ken Violieke en ik heb ook weleens met haar inderdaad dat soort

2 gesprekken gevoerd en die kan ook gewoon, laat ik zeggen, best
streng

3 zijn en tegen mensen zeggen van hoor 'ns: u kunt een aantal dingen

4 echt zelf, sterker nog het is goed voor u als u dat zelf doet

5 een beetje bewegen is helemaal niet verkeerd en wij helpen u bij

6 datgene wat niet k[an dat is]

7 Pauw: [maar u]zegt laat die termijn laat die termijn van

8 1 mei los?=- Maak daar 1 augustus van of eh?

9 Samson: =Bijvoorbeeld. Nee, ((trekt

10 ietwat geïrriteerd gezicht))

Onderbreking 3 (direct volgend op voorgaande, 24:51):

10 laten we kijken of hoe ver we kom[en ((beweegt mond geluidloos,
kijkt wat verstoord))

11 Pauw: [als ze-ze moeten een handgreep heb[ben

12 Samson:]ja

13 Pauw: [natuurlijk]

14 nee] maar op t op – die indicaties die komen wel. Ehh langzaam

15 maar zeker komen die allemaal wel binnen. Elke nieuwe klant heeft

16 sowieso een nieuwe diagnose nodig.

Onderbreking 4 (27:52):

Het verschilt per instelling hoe de wijkverpleegkundigen gesteund worden: ook in zorginstellingen is er sprake van marktwerking. Pauw gaat dieper in op dit onderwerp.

1 Pauw: U zegt perversum er zijn toch perverse marktprikkels en en toen

2 dacht ik ja dat dat moet u eh toch hebben zien aankomen ik bedoel

3 ik ik refereer nu naar het stuk dat u geschreven heeft in NRC

4 Samson: ja ja maar ik zeg ze zijn=

6 Pauw: =Wat is die perverse

7 marktprikkel die u tegenkomt?

8 Samson: het is nog steeds wat we zien is eh ehm in een wijk waar ik dan

9 werk in Spijkenisse daar werke:n ik denk wel zeven

10 thuiszorgorganisaties. Door elkaar heen. En dat is een gevolg van

11 marktwerking die is jarenlang geleden begonnen, en ik zou eigenlijk

12 willen dat we die gaan matigen.

Onderbreking 5 (29:57):

Pauw snijdt een nieuw onderwerp aan: Gerard Bosman en Dick Kalkman, tevens PvdA'ers, die kritiek hebben op Diederik Samson. Zijn eerste opmerking is:

1 Pauw: Ze zeggen: de dualistische opstelling is mislukt. (1,5)

2 Bent u het daarmee eens? Ja?

3 Samson: Een beetje vroege conclusie.

4 Nouja e[h ik eh volgens mij ja vol]gens mij was m t eh vandaag

5 Pauw: [zijn toch zeker al een tijdje bezig]

6 Samson: nou net een van de dagen dat het mij juist werd verweten dat t

7 iets te dualistisch de eigen staatssecretaris aan [te spreken du-]

8 Pauw: [oke dus] u kunt

9 ook zeggen dat vond ik ook en daarom doe 'k het nu iets anders.

10 Samson: Ja ja ja dan wordt het wel een hele toevalligheid want ik

11 in augustus ben ik hiermee begonnen dus eh en dat is eerder dan

12 dit manifest verscheen.

Onderbreking 6 (direct volgend op voorgaande, 30:32):

1 Pauw: Mooipraten en ontkennen van problemen. Je zou kunnen zeggen

2 dat was het vorige antwoord maar eh hh maar herkent u dat?

3 Samson: ((lacht))

4 Ha ha ha nou ik herken wel dat we dat eh h:

5 Laten we zeggen waar anderen vaak de nadruk willen leggen op

6 wat er mis gaat en dat is ook hun beroep he oppositiepartijen

7 bijvoorbeeld [ben ik ook weleens bezig met datge]ne wat wel goed

- 8 Pauw: ja [maar we hebben het hier over]
- 9 Samson: gaat he=
- 10 Pauw: =ja maar we hebben het hier over dat de partij zelf vindt he
- 11 dit zijn Partij van de Arbeidleden dus geen oppositiepartijen
- 12 Samson: ja ja klopt
- 13 Pauw: Geloofwaardig[heid]
- 14 Samson: ja [maar] ze koppelden dat overigens aan het feit dat de
- 15 economie niet groeit en dat heb ik toch ja de economie groeit
- 16 gewoonwel, sorry. Dat is geen mooipraterij dat is ook een feit.

Onderbreking 7 (33:41):

De VVD komt telkens met nieuwe plannen en, zo stelt Pauw, ze worden er niet linkser op, en de PvdA juist wel. Hij vraagt zich af of de VVD en de PvdA langzaam uit elkaar gaan lopen omdat eind van het jaar er weer verkiezingen zijn.

- 1 Samson: Kijk ik vind het helemaal niet erg als de VVD een plan lanceert eh ik
- 2 zeker niet als het een plan is wat gewoon vervolgens niet meer
- 3 doorgaat -niet doorgaat [dan vind ik heb ik er geen problemen] mee
- 4 Pauw: [dan vindt u het eh helemaal goed]
- 5 Samson: nee [ja dat H]hvind ik de aantrekkelijke
- 6 Pauw: Dat vindt u de beste p[lanen]
- 7 Samson: plannen misschien de VVD ook wel ehm maar nee

8 we zijn samen met deze aan deze klus begonnen ehh en we willen
9 'm ook afmaken.

Onderbreking 8 (33:15):

Pauw heeft het gevoel dat de partijen elkaar wat minder steunen 'in voor en tegenspoed'
en vooral iets losser daarin worden, met het oog op een nieuw kabinet.

1 Samson: Ik heb al eens eerder eh oproepen gedaan aan het kabinet die
werden

2 gezien als een grote eh eh draai naar links eh=

3 Pauw: =u zegt ik zie spoken

4 eigenlijk

5 Samson: nou nee eh maar ik zie die dat verband niet zo.

6 Ik zit hier omdat we omdat ik in augustus ben begonnen met iets

7 waarvan we wisten dat het lang zou duren dat het moeilijk zou

8 zijn om te laten slagen.

Onderbreking 9 (34:22):

Na een kort vervolg van het gesprek, vraagt Pauw tot slot nog naar het vervolg van
Samsoms actie.

1 Pauw: En eh hoe lang hoe lang gaat u ermee door?

2 Samson: Ja dat eh ik weet niet ik hou dat heel vaag dat dat eh ook

3 Careyn werd er ook een beetje zenuwachtig van maar

4 voorlopig vind ik het nog heel leuk voorlopig leer ik ook nog erg

5 heel erg veel eh ook dingen die ik politiek kan gebruiken maar ook

- 6 [hoe vee-]
- 7 Pauw: [ja ik v-] ik wil gewoon even een kort antwoord van hoe lang ga ik
- 8 ermee door nog een halfjaar een m[aand]
- 9 Samson: [ja i-in] ieder geval tot de zomer
- 10 Pauw: Mooi. Kijk. Ja ik weet niet of jij nou perse heel gelukkig kijkt haha
(naar van Eijk)
iedereen aan tafel lacht en Pauw kondigt zijn volgende gast aan

Transcriptie fragment 5 Pauw, 07-05-2014

Gast: Erica Terpstra over haar tv-programma 'Erica op reis'.

44:27-52:30 = 8.03 minuten - 30 sec = 7.33 min

4 onderbrekingen

Onderbreking 1 (45:24):

Pauw heeft Erica net gevraagd wat ze altijd meeneemt in haar koffer. Haar antwoord: mijn zwempak. Vervolgens wijdt ze verder uit over haar team:

- 1 Terpstra: Kijk. Het is het is hard werken het is machtig om te doen
- 2 tis prachtig om om met een een en ik noem het een dreamteam
- 3 van een regisseur, een producer en en alles mee [te doen]
- 4 Pauw: ja ja [dit gezegd]
- 5 hebbende [(gemompel) st]a je daar toch maar met dat
- 6 Terpstra: [Dit gezegd hebbende]

7 Pauw: zwempak in je handen dus eh dus eh wordt er nou nog gezwommen

8 of eh wordt er [ja]

9 Terpstra: [nou] ja als er geen tijd is dan eh dan moet je alleen

10 maar werken, en dat is ook logisch.

Onderbreking 2 (45:53):

Erica vertelt dat zij altijd iets eerder naar de plaats van bestemming gaat om te acclimatiseren. De rest van haar team is een stuk jonger dan zij is, en die pakken dat iets anders aan:

1 Terpstra: Dat zijn allemaal van die jonge mensen man, die gaan een nacht

2 door in het vliegtuig en stappen uit en beginnen meteen te draaien

3 nou dat trek ik [niet]

4 Pauw: [nee? Jij gaattt jij gaat die nacht dan wel door maar

5 je gaat dan niet de volgende dag meer draaien of of wat is het?

6 Terpstra: (lacht hard) Nou ik ben weet je ik neem er een paar dagen voor
(lacht)

7 Pauw: ja?

8 Terpstra: Hoe vind je dat?

9 Pauw: (glimlacht) ja ja dat kan.

Onderbreking 3 (46:34):

Terpstra geeft een update van de plaatsen waar ze nog naar toegaat in de afleveringen die nog volgen.

1 Terpstra: We hebben nog nog in petto want er zijn er na Marokko morgen

2 zijn er nog twee: eentje naar euhm de Kalimantan dat is het eh

3 Indonesische Borneo naar de koppensnellers

4 nou da's een mooi verhaal man!

5 En eh en daarna gaan we ook nog naar Panama= naar India

6 Pauw: = maar maar geef

7 mij nou eens beeld van Erica Terpstra die aankomt bij de

8 koppensnellers. Die die hebben natuurlijk A geen idee wie Erica

9 Terpstra: Ja

10 Pauw: Terpstra is nee [maar die als]

11 Terpstra: Nee absoluut niet [STERKER nog] we we kunnen

12 elkaar nie verstaan ook en we hebben een lol met elkaar.

Onderbreking 4 (49:32):

Pauw liet een filmpje zien waarin Erica een slang vastheeft: iets dat ze eigenlijk helemaal niets vond om te doen. Ze vertelt dat deze slang zelfs de week ervoor iemand had doodgebeten. Pauw vraagt erover door.

1 Pauw: Maar als je het nou over proportionaliteit hebt dan zou je denken

2 nou ja dat is nou ook weer niet nodig om nou in een

3 levensgevaarlijke truc met zo'n slang uit te halen.

4 Terpstra: Nee maar het

5 is wel hun traditi[e je komt daar] nee moe je horen ja

6 Pauw: [Ja maar voor jou] bedoel ik

7 Terpstra: kijk

8 Pauw: dan kan je beter naar een koppensneller gaan da's da's safer dan

9 naar zo'n slang.=

10 Terpstra: = Nou dat mag je hopen van te voren. Nee kijk wat

11 voor mij de de passie is van reizen dat is dat je kennis maakt met

12 de totale cultuur.

Transcriptie fragment 6 Pauw, 15-05-2015

Gast: Janine Hennis

26:22- 40:06=13.02- 43 seconden = 12.19 minuten /10 onderbrekingen

filmpje: 31.17-32.00= 43 sec

Beschrijving:

Nederland gaat de militaire missie in Irak verlengen. Tenminste, als het aan minister Jeanine Hennis-Plasschaert van Defensie ligt. Ze noemt het aannemelijk dat de strijd tegen Islamitische Staat nog niet voorbij is in oktober, wanneer de Nederlanders terug zouden keren. Ook noemt ze het cruciaal dat IS in Syrië wordt bestreden. Eerder zei het kabinet niet mee te willen doen met bombardementen in het land. Hoe moeten we omgaan met de dreiging van Islamitische Staat? En wat kan Defensie doen tegen de groeiende vluchtelingenstroom? Minister Hennis-Plasschaert geeft antwoord in Pauw.

Onderbreking 1 (27:45):

De introductie van het onderwerp begint direct met het feit dat er gekeken gaat worden

naar een verlenging van de Nederlandse missie in Irak. Het mandaat van een jaar is bijna voorbij.

1 Hennis: En dat betekent dat je ook gaat kijken als dat mandaat in zicht komt

2 van willen we verlengen, moeten we verlengen ehm wat vraagt

3 de situatie nu van ons en in dat proces zitten we nu=

4 Pauw: ja =ja wat vraagt

5 de situatie?

6 Hennis: Nouja kijk ik heb ik zag vandaag eh ineens allemaal mensen

7 reageren op eh een interview met mij in de Volkskrant maar

8 ik heb duidelijk gezegd: de strijd tegen ISIS is nog niet gestreden

9 als het Nederlands mandaat afloopt.

Onderbreking 2 en 3 (28:04, snel daarachteraan weer):

Direct volgend op het voorgaande:

1 Hennis: Dat betekent dat de coalitie kijkt wat hebben we nodig en dan weer

2 ook aan de coalitiegenoten vraagt zou je eventueel bereid zijn om je

3 bijdrage te willen continueren= (neemt hap adem)

4 Pauw: =En die vraag van wie komt die?

5 Hennis: Nee dat is een nee dat is een vraag die binnen de coalitie wordt

6 opgebracht [ehm]

7 Pauw: [maar] en wacht u op die vraag ook in die zin?

Onderbreking 4 (28:27):

Direct volgend op voorgaande:

1 Hennis: (kijkt moeilijk) eh we zijn deel van die coalitie=

2 Pauw: =ja maar is het

3 iemand die stel nou dat Amerika zegt van ehh Nederland

4 zouden jullie niet nog een jaartje willen doen?

5 Hennis: Ja maar het is aan Nederland om dat te besluiten het is een

6 Zorgvuldig proces want één je moet het willen maar twee het moet

7 Ook [mogelijk zijn je moet de middelen en beschikbare financiën]

8 Pauw: [maar u wilt het u wilt het in ieder geval]

9 Hennis: En dat is een proces wat nu in kaart wordt gebracht hè.

10 of nu, maar de komende maanden en waarover deze zomer

11 door het kabinet door de minister van Buitenlandse Zaken en

12 mijzelf voorop een besluit zal worden genomen.

Onderbreking 5 (35:25):

Pauw kaart de bijkomende problematiek van de bootvluchtingen aan, en de rol die Nederland daar volgens Hennis in dient te spelen.

1 Hennis: Het is niet zo dat ik een voorraad eh schepen heb wat ik naar

2 willekeur kan gaan inzetten dus als ik nu een schip in de

3 Middellandse Zee inzet, dan gaat het ten koste van andere

4 verplichtingen.

5 Dus het heeft mijn voorkeur dat andere landen die wel
6 op dit moment een schip eh eh beschikbaar hebben
7 die eventueel eh inzett[en dat zij ook kijken met

8 Pauw: [het heeft niet uw voorkeur

9 Hennis: elkaar *hoe je dat eh oplost*]

10 Pauw: ja het heeft dus niet]bijvoorbeeld uw voorkeur ook

11 een schip langs de kust van Somalië even tijdelijk weg te halen

12 en te zeggen te ga- die brengen we naar de Middellandse Zee?

Onderbreking 6 (35:38):

Direct volgend op voorgaande

1 Hennis: Ja ik heb ook niet zo'n zin om de piraterij weer fors te laten

2 terugkomen dus het is we hebben met ee[n beperkte

3 Pauw: [ja er verdrinken daar

4 mensen he elke dag

5 Hennis: ja met een beperkte hoeveel- ja in Somalië

6 zijn er ook grote drama's aan de hand kijk we zijn met 28 EU-

7 lidstaten met alle respect

8 De Nederlandse krijgsmacht doet veel kan niet alles dus moet je

9 goed kijken naar wie wat op dat moment beschikbaar heeft.

Onderbreking 8 (34:56):

Bovenstaande kwestie over de vluchtelingenproblematiek wordt een week na de uitzending besproken in een bijeenkomst van alle EU-minister van Defensie en Buitenlandse Zaken.

1 Hennis: Nederland hoeft zich niet bepaald te schamen voor de inzet die

2 wordt geleverd [eh op dit moment]

(Pauw gaat iets zachter/intiem spreken)

3 Pauw: [Nee he maar als] je met elkaar

4 bent en je zit daar met elkaar straks, maandag of dinsdag dan kan

5 je toch denken jongens al die mensen die daar verdrinken

6 hebben wij daar niet een soort hebben we niet een soort morele

7 plicht om dat op de een of andere manier daar de helpende hand te

8 te bied[en wij hebben] met z'n allen die schepen we kunnen wat doen

9 Hennis: [hee maar luister]

Onderbreking 8 (35:25):

Direct volgend op voorgaande

1 Hennis: Met alle respect natuurlijk hebben we die verantwoordelijkheid

2 als we daar aanwezig zijn in de Middellandse Zee. Maar we hebben

3 een nog veel grotere verantwoordelijkheid, en dat is ervoor zorgen

4 dat de mensen niet op de bootjes stappen en dat betekent ook de

5 oorzaken van het probleem [aanpakken]

- 6 Pauw: *jaa* jowel [maar mevrouw Hennis met alle
- 7 respect u zegt nu al ik kan nog niet eens een beslissing nemen of we
- 8 boven Syrië gaan vliegen, ik kan nog niet eens een beslissing nemen
- 9 of we doorgaan met onze inzet boven Irak. Dat zijn allemaal
- 10 redenen waarom die vluchtelingenstromen nog steeds op gang
- 11 blijven hè. Omdat die mensen ook daar vandaan vluchten
- 12 vluchten uit oorlogsgebieden even los van alle [alle andere mensen
- 13 Hennis: [beste meneer
- 14 Pauw Nederland levert een forse bijdrage in de strijd tegen ISIS
- 15 Nederland zit ehhhhhmmm ehmm eh in Mali is actief in de Sahoe-
- 16 regio op verschillende manieren.

Onderbreking 9 (35:59):

Direct volgend op voorgaande

Hennis wordt na bovenstaande onderbreking duidelijk iets opgefokter, getuige haar 'beste meneer Pauw'.

- 1 Hennis: Nederland levert z'n bijdrage. Wat ik aangeef is natuurlijk moet
- 2 Europa z'n verantwoordelijkheid nemen, de vraag is of Nederland
- 3 op dit moment het schip moet lever[en dat kan ook]een ander land
- 4 Pauw: [en u zegt nee]
- 5 Hennis: zijn= = ik heb op dit moment geen land of eh geen schepen

6 Pauw: =u zegt nee

7 Hennis: beschik[baar [nee] maar er zijn andere landen

8 Pauw: [u heeft het niet het geld is [op!]

9 Hennis: die wel een schi-het i-het is beschermen van de buitengrenzen is

10 een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van 28 EU-lidstaten.

11 Dat betekent dat je op diverse momenten ook een bijdrage kunt

12 leveren.

Hierna geeft Hennis een vergelijking van wat Nederland allemaal levert en wat andere landen doen, om tot de conclusie te komen dat je met elkaar tot een alomvattende bijdrage komt.

Onderbreking 10 (39:12):

Pauw vraagt als laatste topic nog over het zakelijk ambitieniveau van de minister. Hij vraagt expliciet hoeveel geld Hennis vindt dat erbij moet komen voor Defensie.

1 Hennis: Voor mij is het van belang er komt geld bij voor de krijgsmacht

2 dat is het uitgangspunt en dat moet ook de komende jaren het geval

3 zijn dus een meerjarig perspectief

4 koersvast dat dat is waar ik op uit ben[eh]

5 Pauw: [want]sinds de val van de

6 muur is het eigenlijk alleen maar zo gegaan he

(maak neergaande beweging)

7 Hennis: Twintig jaar lang is

8 er bezuinigd eh en er heerst binnen de krijgsmacht een enorme
9 soort van can do-mentaliteit hè linksom of rechtsom we gaan het
10 doen ook al zijn de middelen te beperkt en dat wreekt zich nu
11 er wordt een hoge prijs voor betaald.

Transcriptie fragment 7 Pauw 02-04-2015

Gast: Jan Slagter over de boete die omroep Max heeft gekregen van het Commissariaat voor de Media. Max zou Ahold in de gelegenheid hebben gesteld geld te verdienen met producten van omroep van Heel Holland Bakt.

13:01 - 20:06 = 7.05 minuten

12 onderbrekingen

Onderbreking 1 (13:36):

Slagter legt uit waarom ze de boete krijgen volgens het Commissariaat.

1 Slagter: De licentie om dit te kunnen doen die had de BBC
2 In tegenstelling tot wat het commissariaat vandaag zei eh dat wij
3 het woord- en het beeldmerk weg hebben gegeven aan het com-
4 aan de BBC dat is niet zo= het was van de BBC!
5 Pauw: = het was van de BBC
6 Slagter: het logo, de hele kadering, de lettertype de leader 't was allemaal
7 van de BBC wat je nu ziet: dat was van de BBC.

Onderbreking 2 (14:15):

Slagter geeft aan dat de deal puur gesloten is tussen de BBC en Albert Heijn.

1 Slagter: Ik wist daar wel van ik wist niet wanneer dat precies op de markt
2 zou komen, ik werd daardoor verrast omdat een kamerlid
3 daar vragen over had gesteld en en daar is de Telegraaf toen
4 heeft er ehh de maandagmorgen mee uit[gepakt]

5 Pauw: [was dat niet] Ton Elias

6 die dat gedaan [heeft?

7 Slagter: [jaa maar Ton Elias is niet bepaald een vriend
8 van de publieke omroep en inderdaad hij hij heeft heel vragen
9 inmiddels al gesteld=

Onderbreking 3 (14:26):

Direct volgend op voorgaande

1 Pauw: =Maar in dit geval heeft ie een vraag gesteld

2 over iets waarin u ook niet helemaal goed zit want want het hoort

3 natuurlijk ja het is vervelend misschien en en ehh u had daar op

4 moeten letten.

5 Slagter: Nouja dat is de vraag.

Onderbreking 4 (15:54):

Direct volgend op voorgaande.

Pauw stelt dat het eigenlijk een beetje Slagters 'eigen schuld' is, omdat hij dit had kunnen weten. Slagter betwijfelt dat.

1 Slagter: Kijk als wij voor alle programma's die wij uitzenden bij de

2 publieke omroep de licentie moeten verwerven om de
3 merchandiserechten he, dat je dus producten in de markt mag
4 zetten dat betekent dat dat prijsopdrijvend is
5 dat dat dat dat gaat dat kost geen duizend euro dat zijn tien
6 duizenden die je dan extra moet betalen ook al doe je d'r niks mee
7 je moet ze toch betalen [en]

8 Pauw: [en] moet u dat of niet? Kunt u ook zeggen

9 van luister eens eh we hebben we het programma maar we hebben

10 we zijn niet verantwoordelijk voor wat er verder allemaal met die

11 titel gebeurt en dat meld je bij het Commissariaat en dan=

12 Slagter: = we

13 hebben we hebben het Commissariaat daarvan wel op de hoogte

14 gebracht, gezegd dit zit er aan te komen, wees gewaarschuwd

15 daar hebben ze voor de rest helemaal niks mee gedaan.

Onderbreking 5 (15:32):

Slagter geeft aan dat ze ook aan Albert Heijn hebben aangegeven dat ze geen aanhakende reclame mogen maken.

1 Slagter: Dus ja we hebben gedaan wat we konden doen

2 maar honderd tweeënzestigduizend euro dat is 'n belachelijk

3 hoog bedrag [dat] Die gaan wij niet betalen

4 Pauw: [die] gaat u niet betalen?

5 Slagter: Ehh we gaan nu eerst naar de bestuursrechter en vervolgens

6 gaan wij als dat daar niet lukt naar de Raad van State.

Onderbreking 6 (16:04):

Slagter trekt de vergelijking met Sesamstraat, waarvan wel alle figuren verkocht mogen worden en waar de regering ook geen licenties voor heeft.

1 Slagter: Dat mag allemaal wel, en dan zegt het Commissariaat: ja maar dat

2 zijn oude figuurtjes en die waren in meerdere winkels te koop

3 daarom mag dat wel [nouja (haalt schouders op)]

4 Pauw: [dat is toch een beetje het bestaansrecht van

5 Max oude figuurtjes ja

6 Slagter: Dat wou 'k net zeggen (lacht)

7 Nee maar dus 't is echt t is echt dubieus. Het is het

Onderbreking 7 (16:25):

Direct volgend op voorgaande

1 Slagter: En ik voel ook wel een beetje dit als omdat de politiek iets vindt

2 hier iets van heeft gevonden dan schiet het Commissariaat voor

3 de Media in de kramp en dan wordt er gelijk gereageerd en krijg

4 je gelijk de volgende dag brieven moe je alles ophoesten=

5 Pauw: = maar

6 is het om- zegt u van het is eigenlijk gewoon omroepje pesten?

7 Slagter: Ik voel dit vanuit wat Ton Elias doet, met name de VVD, die is

8 heel langzaam bezig eh de publiek omroep eehh ja te bashen.

Onderbreking 8 en 9 (16:55):

Slagter zegt dat hem ter oren is gekomen dat bij het wetsvoorstel dat er ligt, verstrooiing bij de publieke omroep geschrapt is.

1 Slagter: En er is geen land in Europa waar het woord verstrooiing

2 bij de publieke omroep is geschrapt.

3 Ja één land, of een eiland eigenlijk, Malta. [Dus wij zijn] dan het

4 Pauw: [Oke, maar]

5 tweede land, in Europa, waar je dus geen amusement meer mag

6 brengen bij de publieke om[roep.]

7 Pauw: [want] want amusement heet bij de

8 publieke omroep verstrooiing. (lacht)

9 Slagter: Ja dat is nog een oud woord vanuit

10 ehh de oude mediawet en die hebben ze er altijd[in laten staan]

11 Pauw: [ja goed maar]

12 het is niet zo dat ze het woord verstrooiing schrappen om daar

13 amusement voor in de plaats te[zetten]

14 Slagter: [nee nee]het gaat er echt uit.

Onderbreking 10 (17:29):

1 Slagter: De VVD heeft een bepaalde tactiek smal, dan kan er een net af

2 minder STER-inkomsten en u moet allemaal naar de commerciëlen

3 kijken en u mag niet meer lachen bij de publieke omroep=

4 Pauw: =heel even

5 [de minister] want de minister zit hier

6 Slagter: [terwijl de mensen] daar wel voor betalen

7 Pauw: ook voor een heel_ander onderwerp maar zij kijkt mij al de hele tijd

8 niet aan. Dat is meestal een geval dat je denkt ik hoop niet dat ie me

9 een vraag hierover gaat stellen.

10 Bussemaker: oh nee hoor ik luister!

Onderbreking 11 (19:27):

Slagter benoemt nogmaals het feit dat de VVD volgens hem systematisch de publieke omroep aan het uitkleden is.

1 Slagter: En ik hoop een beetje op steun van de Partij van de Arbeid

2 die eh die is altijd een goede bondgenoot geweest voor de publieke

3 omroep en ook gezegd heeft van na die stelselwijziging van de

4 fusieomroepen dat het niets meer zou veranderen bij de publieke

5 omroep= en

6 Pauw: =maar nu ze- we zijn nu op een heel ander hoofdstuk

7 terecht gekomen.

8 Slagter: Ja maar ik wil dat de minister nu toevallig

9 hier is = [ga ik zeker doen]

10 Pauw: = luister praat straks nog even met [de minister na afloop]

11 Bussemaker: Gaan we doen.

Onderbreking 12 (19:50):

Pauw vraagt als afsluiting nogmaals of ze de boete gaan betalen, en Slagter reageert daarop ontkennend. Maar, zo zegt hij:

1 Slagter: De BBC vindt het ook heel vervelend wat er is gebeurd en we

2 zijn nu met hen aan het praten over het contract hoe we dat

3 dat toch Commissa[riaat van de Media]

4 Pauw: juist [en wat zegt Albert] Heijn dan? Zeggen die niet

5 van nou we hebben geld zat wij betalen w[el?]

6 Slagter: [ja ik]heb begrepen dat

7 de de de Heel Holland Bakt-lijn bij van bij Albert Heijn niet erg

8 succesvol was ehh dat er veertig procent is verkocht en dat zestig

9 procent naar de voedselbank is gegaan dus wat dat betreft is

10 het toch nog heel goed terecht gekomen allemaal.

Transcriptie fragment 8 Pauw 21-11-2014

Gast: Lodewijk Asscher

Beschrijving:

Asscher heeft ridderzaalgesprekken georganiseerd met jongeren uit allerlei religieuze groepen om te praten over de spanningen tussen bevolkingsgroepen.

24:25 min, muv 3.05 - 8.09 = 5.04 + filmpje intro 1.05 = 6.09 sec

19.21 min – 7 onderbrekingen

18.16 min

Onderbreking 1 (11:50):

Men komt de te spreken over de twee PvdA-fractieleden die uit de partij gezet zijn (*nog iets uitbreiden*).

1 Asscher: Ik vind bij integratie gaan een aantal dingen niet goed

2 die gaan niet vanzelf beter die mag je best benoemen als je maar eh

3 de bereidheid hebt om het samen op te lossen eh

4 ik had [eh]

5 Pauw: [U]zegt die bereidheid hadden zij niet en u wel?

6 Asscher: Ik heb het helemaal niet over [hun ik heb het over]integratie.

7 Pauw: [nee over wie heeft u het dan?] Ja

8 [nou we hadden het over]

9 Asscher: [ik heb het over de ouders] die ik deze week sprak, de ouders van

10 kinderen op een moskee-internaat.

Asscher vertelt dat hij een meningsverschil had met ouders van kinderen op een moskee-internaat, en dat hij daarom met deze mensen in gesprek is gegaan in plaats van te accepteren dat zijn bemoeienis niet gewenst was. Hij claimt dat dát de kern is van integratie.

Onderbreking 2 (13:31):

Naar aanleiding van de moskee-internaten vraagt Pauw of Asscher het niet eigenlijk beter zou vinden als dat soort internaten en bijzonder onderwijs er helemaal niet waren, en iedereen op een zelfde school zou zitten. Asscher stelt dat onzin is en te simpel. Daarop stelt Pauw:

- 1 Pauw: Dus het bijzonder onderwijs bevordert de integratie zegt u
- 2 Asscher: Nee dat is het andere uiterste ik denk dat het een groot goed is dat
- 3 Pauw: jaa jaa ik denk dat het
- 4 Asscher: mensen zelf kunnen bepalen hoe ze hun kind opvoeden en wat voor
- 5 school, wat voor godsdienst wat voor identiteit=
- 6 Pauw: maar wat voor =je zou kunnen
- 7 zeggen dat doe je lekker thuis. Gods- geloven doe je thuis en en en
- 8 Asscher: dat doe je ook thuis
- 9 op school probeer je al die mensen bij elkaar te krijgen want dat is
- 10 toch de essentie van wat u hier zegt, als je elkaar leert kennen moet
- 11 Asscher: [maar al die scholen]
- 12 Pauw: [je ook op een bepaald moment bij elkaar ZIJN.

Onderbreking 3 (13:53):

direct volgend op voorgaande.

- 1 Asscher: Al die scholen die hebben de plicht die kinderen ook onderricht te
- 2 geven in wat voor land dit is, om burgerschap uit te leggen, om uit
- 3 te leggen dat jouw vrijheid eh niet alleen voor jouw groep geldt

4 ander [geldt maar net zo goed voor een]

5 Pauw: [maar u weet dat dat niet functio]neert want anders had u

6 geen minister van integratie hoeven zijn want u – uiteindelijk zijn

7 we de afgelopen tien jaar niet veel beter geworden.

Onderbreking 4 (14:07):

Direct volgend op voorgaande

8 Asscher: hmm ik [denk dat het] ik denk dat het geen reden is om te

9 Pauw: [feitelijk gespr]oken dan he

10 Asscher: om te zeggen laat dan maar zitten het [betekent dat scholen]

11 Pauw: [dat je iets anders]moet

12 **doen!** Ja

13 Asscher: Dat scholen het beter moeten gaan doen

14 Dat burgerschap soms een moeilijk onderwerp is en ongemakkelijk

15 dan gaan we het maar over de gouden koets en prinsjesdag hebben

16 terwijl het gaat natuurlijk over botsende grondrechten over de

17 vrijheid van over het feit dat je wel jezelf mag zijn maar ook moet

18 accepteren dat iemand anders dat ook is.

Onderbreking 5 (15:58):

Pauw pikt een specifiek geval eruit: namelijk een bericht van voetballer Leroy Fer waar ongelooflijk veel racistische opmerkingen op kwamen. Vervolgens komt men te spreken over een opmerking over Quincy Gario, voorvechter van de afschaffing van Zwarte Piet.

- 1 Asscher: De vraag is waarom denken zoveel mensen dat het grappig is,
2 onschuldig is, leuk is [om dit soort (commentaren te leggen)]
- 3 Pauw: [nou misschien wel ja nou]
- 4 ik denk dat ik dat wel ik zeg niet dat zoveel mensen dat denken om
5 dat maar als je dan ziet dat een Tweede Kamerlid eigenlijk precies
6 hetzelfde doet, ik kijk dan naar een tweet van Michel Rog, CDA'er,
7 keurige partij, die over Quincy Gario zegt: graai piet.
- 8 Ja daar sta je dan als minister van Integratie wat zegt u daarvan?
- 9 Asscher: (1,5) Ja ik hoor niet over Kamerleden te oordelen maar dit is
10 gewoon echt helemaal fout he want die Quincy Gario die voert
11 actie tegen zwarte piet, daar hebben veel mensen moeite mee
12 hij zegt dat wordt als een stereotypering gebruikt. Wat doet deze
13 Michel Rog? Die gaat 'm piet noemen, een zwarte man.
14 daarmee bevestigt hij helemaal dat ie zelf ook niet snapt waar die
15 discussie over gaat.

Onderbreking 6 (18:17):

Asscher stelt dat het van belang is om kinderen weerbaar te maken tegen de dreigingen en radicalisering die tegenwoordig spelen. Ze moeten niet trappen in de verhalen van deze radicalen die zeggen dat zij het 'ware geloof' vertegenwoordigen.

- 1 Pauw: En hoe kun je dat tegen houden? Want tot nu toe lukt dat dus niet

2 om dat tegen te houden.

3 Asscher: Je kunt het tegenhouden door daaromheen te

4 zorgen dat mensen zich realiseren ehh dat mensen waakzaam zijn

5 zich realiseren kinderen opvoeden in de rechtsstaat, opvoeden in

6 democratie, opvoeden in zelf nadenken, kritisch zijn

7 en je moet ze leren om met elkaar in gesprek te komen.

8 Dat klinkt ook vreselijk soft dat weet ik wel [maar als je niet een

9 Pauw: [nouja het is niet alleen

10 Asscher: gesprek aangaat]

11 Pauw: soft maar] het werkt zo zo niet want want

12 of het nou het aantal antisemitische incidenten neemt toe

13 het meldpunt discriminatie komt met meer d'r worden bij

14 moskeeën worden worden pogingen tot brandstichting gedaan of

15 er worden varkenskoppen neergelegd of wat dan ook het gaat aan

16 alle kanten is het polariserend GROF. En u bent – ik zeg niet dat u

17 Asscher: Ja

18 Pauw: daarvoor verantwoordelijk bent, maar u bent als minister van

19 integratie ligt het wel op uw bord.

Onderbreking 7 (18:49):

Direct volgend op voorgaande.

- 1 Asscher: Ik denk dat je dan twee dingen moet doen:
- 2 Heel duidelijk de grenzen stellen ehh dat betekent ook veel
- 3 strenger zijn tegen discriminatie op de arbeidsmarkt [duidelijk-
- 4 Pauw: maar [maar die zijn
- 5 er natuurlijk al al die grenzen zijn natuurlijk al al gesteld al zo lang
- 6 Asscher: ja maar ze liggen
- 7 soms in de wet maar ze worden niet gebruikt dus een aangifte die
- 8 serieus wordt aangepakt he want als iets strafbaar is moet het ook
- 9 consequenties hebben. Mensen moeten ook voelen dat de overheid
- 10 achter ze staat.

Onderbreking 8 (20:40):

Er zit een groepje jongeren dat in gesprek is gegaan met Asscher over hun verschillende culturen, en een meisje vertelt over een project dat zij, als moslim, doet samen met een Joodse jongen. Ze staan samen voor de klas en leggen uit wat hun beider geloven inhouden. Ze zegt daarbij ook dat ze uitlegt wat er in de tweedewereldoorlog is gebeurd.

- 1 meisje Doordat ik daar sta met m'n Joodse collega, kan ik dus laten zien
- 2 we kunnen er het wel heel anders eh ehh vinden wat bepaalde
- 3 onderwerpen eh betreft, maar ehm dat hoeft niet te zeggen dat wij
- 4 dan niet met elkaar normaal kunnen omgaan
- 5 Pauw: [maar het is toch eigenlijk

6 merkwaardig met alle waardering voor wat je zegt dat jij nog uit

7 moet leggen aan kinderen van de middelbare school wat er in de

8 tweedewereldoorlog is gebeurd?

8 meisje: ja want dat is gewoon soms nodig dat zijn gevoelige onderwerpen

9 waarbij docenten ook soms niet echt de diepte kunnen raken.

Transcriptie Pauw fragment 9, 31-10-2014

Gast: Isa Hoes

Isa Hoes komt praten over haar rol in een nieuw seizoen van de serie 'celblok H'.

Daarnaast is ze aanwezig om haar boek 'Toen ik je zag' te bespreken, het boek dat ze schreef over haar man Antonie Kamerling die zelfmoord pleegde, dat genomineerd is voor de NS Publieksprijs.

39.03 – 51.00 = 11.57 – 52 sec = 11.05 min

5 onderbrekingen

Filmpje 47:57 – 48:49 = 52 sec

Onderbreking 1 (42:06):

Pauw vraagt of er ook een groep lezers is die zelf kampen met een depressie. Hoes beaamt dit, en zegt dat ze daar pas achter kwam tijdens lezingen die ze gaf in boekwinkels. Die mensen zeggen dat ze het boek aan hun familie geven

1 blijkbaar heb ik toch eh ook heel goed het

2 verhaal van Antonie zodanig kunnen vertellen waardoor

3 mensen zeggen ja ik geef het aan m'n familie

4 omdat ik zelf niet kan uitleggen wat ik voel en denk en dit geeft

5 best wel een inkijkje in wat er in mij omgaat

- 6 Pauw: Ja. Hoe ver gaat dat?
- 7 want want als je iemand zegt ik ik heb eigenlijk hetzelfde of ik
- 8 herken mijzelf erin daar zou ik ook wel van schrikken omdat je
- 9 weet hoe slecht het met jouw man is afgelopen
- 10 Hoes: Ja ja dat is ook
- 11 schrikken (neemt hoorbaar een hap lucht) euhmm[mmm]
- 12 Pauw: [is het] zo
- 13 eeh jaa misschien is het een slecht geformuleerde vraag hoor
- 14 maar is het zo dat dat het mensen er van zou kunnen weerhouden
- 15 door het te lezen?
- 16 Hoes: (3) Pfff moeilijk is dat he ja dat weet ik [niet
- 17 Pauw: [is het
- 18 zo dat [het dat het mensen op een]
- 19 Hoes: [dat hoop je! Tuurlijk hoop] je dat maar ik heb altijd gezegd
- 20 dat ik nog steeds niet weet wat beter is en dat vinden mensen
- 21 heftig misschien en elke keer zeg ik het weer : ik weet het niet of
- 22 het beter was geweest als Antonie er nog was geweest.

Onderbreking 2 (45:36):

Pauw vraagt of dit boek Isa's leven erg heeft veranderd. Zij zegt dat het haar veel goed heeft gebracht, onder anderen dat ze het schrijven weer heeft herondekt.

1 Pauw: Heeft het je leven heel erg veranderd?

2 Hoes: Nou ja eh los van dat dit me heel veel heeft ge- ook mij heel veel

3 heeft gebracht en heel veel andere mensen ehhm heb ik toch wel

4 weer het schrijven ook ontdekt enne ik word heel gelukkig van

5 iets opschrijven=

6 Pauw: =schreef je al?

7 Hoes: Nou ik schreef dagboeken vroeger

8 Pauw: [maar voor jezelf of niet]?

9 Hoes: [maar dat doen zo veel mensen] Ja en het gekke is dat ik

10 daar niet zo heel lang geleden bedacht ik me ik las weleens wat

11 voor aan Antonie en toen zei die daar moet je wat mee doen.

Onderbreking 3 (46:57):

Pauw vraagt nog naar de rest van haar schrijfplannen, en vraagt naar aanleiding daarvan of het zo is dat er lef bij is gekomen. Isa beaamt dat en zegt dat vroeger Antonie degene was die vooral veel deed, terwijl zij in de luwte stond. Nu doet ze veel meer, en heeft daardoor ook een portie durf extra. Pauw vraagt vervolgens:

1 Pauw: Lijdt de actrice daaronder of niet? Ja?

2 Hoes: 'k heb meer werk dan ooit dus

3 ik weet het niet [t is eh

4 Pauw: [nouja 't zou kunnen zijn dat je zelf denkt dat

5 acteren is leuk maar ik vind dit leuker

6 Hoes: Nee nee nee nee neeee

7 ik vind op de set staan met z'n allen vin – nee want dit (wijst op

8 boek) is wel heel alleen he schrijven pfoeee (schud hoofd) dat is

9 niet echt van ik word er gelukkig van maar ik moet wel ook die

10 andere kant hebben.

Onderbreking 4 (47.21):

Kort na het voorgaande begint Isa zelf over celblok H., de serie waarin ze de hoofdrol speelt.

1 Hoes: Celblok H. Dat is echt weer te [gek met z'n allen op de set]

2 Pauw: [celblok H. Is een eh hh is]een eh serie

3 die nu het tweede seizoen ingaat ik geloof dat het maandag begint

4 Hoes: Ja

5 Pauw: he is op SBS te zien gaat over een vrouwengevangenis waar jij eh

6 waar jij inzit eh ik geloof ook dat je nog niet de lekkerste positie

7 Hoes: ja

8 Pauw: hebt in die gevangenis 't is 't is nog niet dat jij precies weet wie

9 eh[waar je je bij]moet aansluiten [he

10 Hoes: [zeker nee] [nee seizoen 1 was dat zeker niet

11 en seizoen 2 komt er een grote verandering een verschuiving

12 waardoor Suus, zo heet ik eh, eh hh echt wel d'r plek gaat vinden.

Onderbreking 5 (49:00):

Nadat een voorproefje is vertoond van een scene uit celblok H. Vraagt Pauw:

1 Pauw: Ben je d'r geweest eigenlijk? In in de gevangenis?

2 Hoes: Wij draaien in een echte ge[vangenis in]

3 Pauw: [ja ja maar ik] bedoel waar ook

4 echt mensen echte gevangenen zitten

5 Hoes: eh nee nee nee nee

Fragment 10 Pauw 4-12-2015

Gast: Sylvana Simons

Na twee jaar Pietendiscussie lijkt Nederland in Pieten-verwarring. Sylvana Simons vindt dat er een landelijk beleid moet komen voor het Sinterklaasfeest. Vanavond is ze gast. Ook Hulsinterklaas Rob Grutter en zijn pieten komen langs. Grutter vindt dat er niks aan Zwarte Piet moet veranderen.

3 onderbrekingen

6:39 – 25:25 = 19.06 – 49 sec = 18.17 minuten

Onderbreking 1 (13:51):

Simons reageert op hulsinterklaas Grutter, die als argument geeft dat Zwarte Pieten traditie zijn. Zij stelt dat dit argument ook direct het makkelijkst te weerleggen argument is. Want, zo zegt Simons, er zijn zoveel tradities geweest in onze geschiedenis waarvan we heel blij zijn dat ze er niet meer zijn. Vervolgens gaat ze in op het feit dat ondanks dat het een kinderfeest is, de volwassenen toch vooral alles organiseren en de commercie steunen.

1 Simons: Het is commercie, gesubsidieerd als je kijkt naar de nationale

- 2 intocht, als je kijkt naar het Sinterklaasjournaal daar betalen wij
- 3 allemaal aan mee ik ook
- 4 Grutter: Daar krijgen wij geen geld van hoor
- 5 Simons: Het feest an sich, het feest dat wij met z'n allen vieren, dat dat is wat
- 6 mij betreft ge[subsidieerde commercie]
- 7 Pauw: [maargoed dat Sinterklaa]sjournaal het woord het
- 8 woord is nu gevallen dat dat is met name voor de mensen die zich
- 9 daarmee bezig houden eh een soort komPAS. Wat gebeurt er in
- 10 Simons: Ja (knikt)
- 11 Pauw: het Sinterklaarjournaal.
Hierna wordt er met Dolf Jansen die ook aan tafel zit even kort gesproken over een moment waarop zij samen naar het Sinterklaasjournaal hebben gekeken, en daarna wordt een filmpje getoond van het Sinterklaasjournaal. Simons is daarna pas weer aan het woord, en reageert verder niet meer op de onderbreking.

Onderbreking 2 (19:04):

Simons is blij dat men het er de afgelopen 2 jaar tenminste over heeft, omdat alle donkere Nederlanders altijd al met racistische opmerkingen worden geconfronteerd rondom Sinterklaas. Ze hoopt dat we eens durven te praten over die ongelooflijk racistische reacties die zichzelf bijvoorbeeld over zich heen heeft gekregen naar aanleiding van de discussie.

- 1 Simons: En straks als het symbool eenmaal is verdwenen en sommige
- 2 mensen geen keus meer zullen hebben dan een gekleurde piet in te
- 3 zetten omdat ik denk dat we die kant wel opgaan dan hebben we

5 Pauw:

[oke] het punt is

6

gemaakt. Dank daarvoor

7 Simons:

Dankjewel

hierna wordt het volgende item aangekondigd

Bijlage V Transcripties *RTL Late Night*

In deze bijlage zijn alle transcripties van de afleveringen van RTL Late Night te vinden. Het geel gearceerde gedeelte betreft de onderbreking.

Transcriptie fragment 1 RTL Late Night 15-09-14

Gast: Peter R de Vries en Peter Plasman

12.08- 0.53 sec filmpje = 11.15 min

5 onderbrekingen

Beschrijving:

Justitie start een nieuw onderzoek naar Neerlands meest beruchte crimineel Willem Holleeder. De nieuwste kroongetuige van justitie, Fred Ros, zou Holleeder hebben genoemd als de opdrachtgever van drie moorden. Volgens Peter R. is Fred wel geloofwaardig.

Onderbreking 1 (5:19):

De Vries geeft aan dat hij zelf Ros ook al eens als kroongetuige had genoemd: hij noemt hem geloofwaardig omdat hij als een spin in het web zat en een aantal liquidaties zelf heeft georganiseerd.

1 De Vries: Dus hij is heel geloofwaardig op dat punt

2 En eh ik ben heel benieuwd naar de gedetailleerde verklaringen

3 maarja=

4 Tan: = en als hij zo geloofwaardig is,

5 en hij wijst inderdaad drie vermoorde mannen aan

6 die zijn die in opdracht van Holleeder zouden zijn vermoord

7 waarom is Holleeder nog niet opgepakt?

8 De Vries: Na ik denk dat dat ermee
9 te maken heeft dat nu een gerechtelijk vooronderzoek is eh
10 geopend naar zijn verklaringen eh ik heb het nog niet gelezen
11 Ik denk dat je je moet realiseren dat dat gedeeltelijk verklaringen
12 zijn van horen zeggen. Enne nou dan kan je iemand niet meteen
13 daarvoor achterover trekken dan moet je eerst onderzoek doen.

Onderbreking 2 (9:21):

Men spreekt over de mate waarin kroongetuigen een sterke positie hebben in dit soort processen; De Vries zegt dat het waarschijnlijk een spannend proces gaat worden, bijvoorbeeld omdat Nico Meijering (advocaat van een van de verdachten) heeft aangekondigd in de volgende zitting met een verklaring te gaan komen.

1 De Vries: Donderdag aanstaande is er een zitting en die zegt nou let maar op
2 mijn client eh Dino Sourrel eh die gaat met een verklaring komen
3 en eh die zal een heleboel VRAGEN stellen en een heleboel dingen
4 weerleggen en Nouja eh Nico Meijering die eh die kondigde een
5 hete herfst aan dus[se

6 Tan: [nouja wat het lastige is bij kroongetuigen
7 algemeen, en bij deze kroongetuige in het bijzonder
8 je zegt zelf: hij heeft er ook al een aantal zaken zijn bewezen
9 verklaard. En ik bedoel als advocaat, denk ik, is een van de dingen

10 die je aanvoelt van ja, maar ja zijn belang is zo groot

11 om strafvermindering of van z'n eigen straf te ontkomen

12 dat ie van alles kan roepen over iedereen of heeft dat wel echt

13 diepere betekenis in de Nederlandse onderwereld? Wat hij nu zegt

14 allema[al?

15 De Vries: [Daarvoor doet men aanvullend onderzoek en daarvoor zal

16 moeten blijken dat wat hij zegt of dat onderbouwd kan worden

17 maargoed het is evident dat hij er middenin zit hij is veroordeeld

18 tot dertig jaar dan moet je echt wat gedaan hebben in Nederland.

19 Dus ik denk dat zijn verhaal wel heel serieus genomen moet

20 worden.

Onderbreking 3 (10:58):

De Vries vindt dat Ros een geloofwaardig kroongetuige is, maar hij voelt op z'n klompen aan dat de advocaten waarschijnlijk alles op alles gaan zetten om hem op een leugen of fouten te betrappen. Justitie heeft namelijk contractueel vastgelegd dat hij 'de waarheid en niets dan de waarheid' moet spreken, en dan bij één leugen de hele deal onderuit kan gaan.

1 De Vries: Dus de advocaten die gaan nu alles op alles zetten om nouja te

2 kijken te testen of hij wel de waarheid of heeft gesproken en

3 misschien zijn er in het verleden wel dingen gebeurd die hij zelf

4 half is vergeten want het is een rijk crimineel leven geweest wat ie

5 heeft geleid die dan nu boven water komen waardoor toch
6 weer hachelijk situaties kunnen ontstaan.
7 Dat [is (heel spannend)]
8 Tan: [maar hoe hachelijk is dit] voor hem persoonlijk
9 want ik bedoel dit is niet alleen een belang dat ie misschien
10 strafvermindering of iets dergelijks
11 maar het heeft ook te maken met zijn eigen persoonlijke veiligheid.
12 Plasman: Ja dat kun je dat kun je ook weer in het algemeen bij een
13 kroongetuige zeggen die sluiten een deal en de deal gaat dat is in
14 ieder geval de wettelijke regeling gaat over strafvermindering
15 tot vijftig procent overigens zijn er plannen om dat nog meer te
16 gaan maken in de toekomst om die deal te kunnen sluiten en
17 Maar het staat buiten kijf dat eh niet voor niets is daar een
18 getuigenbeschermingsprogramma aan gekoppeld.

Onderbreking 4 (12:15):

De Vries vult op bovenstaand antwoord van Plasman aan dat de rechter uiteindelijk nog moet goedkeuren dat er strafvermindering mag plaatsvinden; wat gebeurt er als de rechter levenslang geeft, wat is daar de helft van? Plasman reageert daarop:

1 Plasman: Dat dat zou een een ongelooflijke verre-vergaande stap zijn
2 omdat je dan in Nederland het hele kroongetuigenschap

3 kunt vergeten, dan sluit niemand meer een deal.

4 Terwijl Justitie alleen maar steeds over de bühne brengt

5 van wij hebben die deals echt nodig om de

6 zware crimi[naliteit *aan te pakken*]

7 Tan: [maarja ja in de praktijk] heeft de rechter natuurlijk

8 niks te maken met wat Justitie wil =

9 Plasman: = jawel

10 Er is al een rechter dat gaat altijd zo bij zo'n regeling,

11 die toetst de rechtmatigheid daar begint het mee dat is al gebeurd.

12 Dat moet al gebeurd zijn anders komt het niet naar buiten.

Onderbreking 5 en afsluiting (14:28):

De Vries heeft het over 'levens' die door Ros zijn opgeofferd voor een paar centen, en Plasman, als oud-advocaat van Ros, weerlegt dit. Hij stelt dat er slechts één leven is opgeofferd en dat verdere zaken nog veel verder uitgediept dienen te worden. De Vries reageert daar weer op:

1 De Vries: De eis van Justitie is dat alles nu op tafel moest komen aan hem

2 en dat kan zomaar betekenen dat er nog veel meer zaken zijn

3 bijgekomen dan waar Peter Plasman nu o[ver praat dan is de vis

4 Tan: [nouja sowieso zeg

5 jij aanstaa-]

6 De Vries: dus ook ve]el groter =

Tan knikt vriendelijk

- 7 Tan: = aanstaande donderdag zou
- 8 onder anderen Nico Meijering dus met berichten komen waar we
- 9 ongetwijfeld nog veel meer over horen.
- 10 Op dit moment: Justitie doet onderzoek eh dank jullie beide.

Fragment 2 RTL Late Night 19-09-14

Gast: Enzo Knol komt praten over zijn succes als vlogger.

9.17 - 51 - 44 = 7.42 min

3 onderbrekingen

Onderbreking 1 (26:24):

Moeder geeft aan dat ze er niet rouwig om is dat Enzo sinds die week niet meer bij hem in huis woont, Humberto vraagt haar waarom.

- 1 Moeder Enzo: Nou weet je, hij heeft me zo vaak voor de gek gehouden echt
- 2 één keer heb ik hem ook zelfs verboden om dat op youtube
- 3 te zetten. Ik zei als je dat doet, dan word ik zo kwaad
- 4 dan ben ik je moeder niet me[er: echt] =ja

5 Tan: [ohh_en] wat was dat dan? =

6 Enzo? [vertel] vertel! Vertel!

7 Knol: Ik wil graag vertellen [hoor]

Enzo vertelt over de gebeurtenis: hij liet zijn moeder geloven dat zijn vriendin (die toen nog 16 was) zwanger was.

Onderbreking 2 (27:30):

Moeder reageert als Enzo dit verhaal vertelt.

- 1 Moeder: Toen was Dé nog 16 en ik denk nogal in oplossingen dus ik dacht
- 2 oh jee wat moeten we doen dus ik zei Enzo, wat heb je overlegd
- 3 heb je aan abortus gedacht heb je er aan gedacht om het kind te
- 4 houden wat moet ik doen hoe kan ik je helpen
- 5 Mijn hart sloeg op hol en ik had zoiets van help
- 6 Na een paar minuten dat ik zo tekeer ging en oplossingen bedacht
- 7 of ik iets kon doen toen zei die: mam,
- 8 het is een grapje. [Nou echt]

9 Tan: [Welke ko]ekenpan heeft u gepakt toen?

- 10 Moeder: ohhh echt ik was zo kwaad ik heb de verbinding verbroken en toen
- 11 belde die weer, ik heb ook niet opgenomen.

Onderbreking 3 (29:01):

Tan snijdt een nieuw onderwerp aan, namelijk het belang van Youtube in dezen.

- 1 Tan: Je bent een naam. Een hele belangrijke
- 2 naam voor youtube ook en Luuk heeft het gezegd he Youtube gaat
- 3 miljoenen investeren om mensen zoals jij op het Youtube-kanaal
- 4 te houden want ze zijn bang dat je voortaan filmpjes gaat maken
- 5 en naar Facebook. Hebben ze jou al benaderd Enzo?

6 Knol: Nee dat dat [ik wou het zeggen maar (gehoord] van mij)

7 Tan: [ze hebben jou nog niet benaderd]

8 Knol: Nee ik ben nog niet om de tafel gegaan met Goog[le.

9 Tan: [maar zou jij

10 bereid zijn om met Google om de tafel te gaan want ze zouden ook

11 kunnen zeggen dat je dan bepaalde dingen moet maken of werkt

12 dat niet zo?

13 Knol Nee dat dat zou ik ook nooit doen ik wil echt zelf

14 bepalen wat ik maak en dat vind ik ook heel erg belangrijk.

Transcriptie fragment 3 RTL Late Night, 25-09-2014

Gast: Theo Hiddema

Het was niet meer mogelijk dit fragment voor een tweede keer te analyseren, daar de hele aflevering van het internet is afgehaald. Daarom staan er helaas niet altijd uitgebreide responsen na de onderbrekingen.

Beschrijving:

Hiddema komt spreken over zijn nieuwe boek. Een boek waarin hij vertelt over zijn jeugd, maar ook over allerlei markante zaken waarbij hij betrokken was.

8:32 min/3 onderbrekingen

Onderbreking 1 (45:20):

Hiddema vertelt over een collega met wie hij een semantisch misverstand beleefde.

1 Hiddema: Die man is helemaal geconditioneerd in het namenregister

- 2 van de huidige detentieverblijvenden, die zegt:
- 3 Achme[d? (onverstaanbaar)] acht mensen::
- 4 Tan: [in plaats van acht me]nzen
- 5 Hiddema: snapte die niet. Achmed? Nou dat ging een poosje door
(maakt handgebaar)
- 6 Tan: Nou uiteinde[lijk]
- 7 Hiddema: [dat] staat niet in mijn boek=
- 8 Tan: =staat niet in uw boek
- 9 in uw boek staan hele andere verhalen.
Tan gaat in op een aantal verhalen, Hiddema reageert niet meer inhoudelijk op de onderbreking.

Onderbreking 2 (45:51):

Hiddema neemt na een korte monoloog van Tan over het boek zelf het woord door te vragen of Tan het boek heeft gelezen.

- 1 Hiddema: Hebt u het gelezen?
- 2 Tan: Ik heb het gedeeltelijk gelezen
- 3 Ik heb niet alles gelezen=
- 4 Hiddema: = Wat vond u ervan?
- 5 Tan: Ik (.) gaat u mij nu interviewen? Ik vond nou ik zal u zeggen
- 6 ik heb één stuk bijvoorbeeld gelezen over Ros van Tonningen
- 7 en één van de dingen die u daarin schrijft 'het is een enig mens'

- 5 Hiddema: [het is a]dembenemend het is bloedstollend
- 6 [en daarmee] creëer ik natuurlijk klandizie die
- 7 Tan: [bloedstollend]
- 8 Hiddema: húnkerend uitkijkt waar het vervolg blijft.
- 9 Tan: Maar u gaat nog jarenlang door dit is dit is het vak wat u met
- 10 passie voor [gaat]
- 11 Hiddema: [ja m]aar de climax van alle successen ook
- 12 verbonden aan dit boek en de kroon op de carrière is natuurlijk
- 13 dat ik in uw programma mag verschijnen meneer Tan.
- 14 Tan: En laat [dat] [laat dat nou een mooi] slotwoord zijn.
- 15 Hiddema: [dat]moeten [we zo houden natuurlijk]
- 16 Tan: Theo Hiddema!

RTL Late Night fragment 4, 23 april 2015

Gast: Diederik Samson

Beschrijving:

Na negen dagen topperleg bereiken de regeringspartijen een akkoord over het bed, bad en brood-beleid, dat uitgeprocedeerde asielzoekers betreft. De PvdA vindt dat deze mensen recht hebben op bed, bad en brood: de VVD wil juist een streng asielbeleid, en vindt dat die opvang er niet moet zijn. Het gaat om mensen die vaak meermaals door rechters zijn gesommeerd terug te gaan, maar dit niet doen.

4:03-18:16= 14:13 minuten - 40 sec = 13.27 min

9 onderbrekingen

Onderbreking 1 (5:12):

- 1 Samson: Het blijven mensen en en je moet daar iets mee eh mee doen
- 2 het liefst iets met perspectief.
- 3 Dat proberen we al vele jaren en je ziet al vele jaren die taferelen
- 4 van mensen die in tentjes slapen
- 5 eigenlijk wil je dat niet dat moeten we oplossen en dan heb
je
- 6 ook nog eens met een andere partij die gewoon vindt dat die
- 7 opvang er helemaal niet moet zijn
- 8 Als je dan lang met elkaar daarover praat dan dan wordt de sfeer
- 9 niet beter en [dus moesten we even in betere sfeer met
- 10 Tan: en [en al d- en wat en wat
- 11 be]tekent dat, dan wordt de sfeer niet beter?
- 12 Samson: elkaar praten]
- 13 Nouja dan dan zie je hoe diep ve- en dit is niet iets al nou kijk als het
- 14 gaat over iedereen eh honderd euro erbij of tweehonderd euro erbij
- 15 of honderd euro eraf nou dan deel je dat door twee en dan he daar
- 16 kun je een compromis op sluiten wat wat vrij droog en zakelijk is.

Onderbreking 2 (5:35):

Direct volgend op voorgaande.

- 1 Samson: Dit gaat echt over over mensen en en als je daar zo anders over
- 2 voelt dan is dat minder makkelijk
- 3 daar [onderhandel] je niet zo makkelijk o[ver]
- 4 Tan: [daar daar] [nou] ik ik zou bijna
- 5 zeggen dat is zo principieel verschillend dat je daar eigenlijk
- 6 helemaal niet over onderhandelen kan
- ((Samson knikt en mompelt))
- 7 daar daar zit gewoon een eindstreep [aan
- 8 Samson: ja en t- [en toch moet je praktische eh
- 9 oplossing voor die mensen weten te vinden.
- 10 Dus je moet met elkaar praten over wat voor type opvang is er nou
- 11 wel geschikt voor iemand die hier niet mag zijn

Onderbreking 3 (6:52):

Over de Pauluskerk in Rotterdam waar deze mensen opgevangen worden maar waar na een tijdje wel het gesprek met ze wordt aangegaan over het vervolg.

- 1 Samson: Maar na een tijdje wordt er tegen die mensen wel eh
- 2 aangepraat wordt er wel een gesprek met ze gevoerd van goh
- 3 wil je nou de rest van je leven drie hoog achter in de Pauluskerk

4 zitten, of zullen we iets doen wat perspec[tief is (en in dat komt)]

5 Tan: [nou en] in de Paulu- bij

6 de Pauluskerk levert dat op dat dertig procent mensen die er zijn

7 die gaan uiteindelijk terug en bij andere opvangplaatsen is dat

8 maximaal tien procent. Maar als je dan teruggaat naar die tafel

9 waar jullie met z'n tweeën zitten Rutte en jij er is er is chagrijn

10 nog over de afgelopen week dan gebeurt kennelijk iets waar het

11 chagrijn min of meer wordt weggenomen wat gebeurt daar dan?

12 Samsom: ja

13 [Mark kwam] binnen met met honger dus ik heb eerst een

14 Tan: [waar waar]

15 Samsom: boterham voor 'm gesmeerd. Met kaas. Ehh maisbrood he voor

16 ouders die hun kinderen wel geen witbrood willen geven maar wat

17 wel lijkt op witbrood. En dat was eh nee maargoed dan zit je

18 gewoon tegenover mekaar en dan ga je ook weer even praten over

19 waarom waren we hier nou aan begonnen.

Onderbreking 4 (8:46):

De VVD heeft de vorige verkiezingen aanzienlijk beter gescoord dan de PvdA, dus de verkiezingen die voort zouden kunnen komen uit het eventuele vallen van het kabinet zou

voor de PvdA minder gunstig uit kunnen komen. Tan vraagt of die eigen positie ook een rol heeft gespeeld in de pragmatische benadering waarvoor is gekozen.

- 1 Tan: Als het kabinet valt, is het voor de VVD minder erg gezien de
- 2 afgelopen verkiezingen dan voor de Partij van de Arbeid,
- 3 dus ook de eigen positie zou in het gedrang komen.
- 4 Heeft dat nog een rol gespeeld bij de argumentatie?
- 5 Samsom: Nee ehm ik kan niet tot in *[(onverstaanbaar, trekt moeilijk gezicht)]*
- 6 Tan: **[is dat wel door je hoofd geschoten?]**
- 7 Samsom: Soms gaat het weleens door je hoofd
- 8 Bij dit onderwerp niet. Dit onderwerp gaat het meer om het
- 9 onderwerp zelf.

Onderbreking 5 (11:40):

Er is zojuist een fragment laten zien van een aantal politici die het oneens zijn met dit akkoord. Vooral gemeentes zien het in praktijk heel anders gebeuren. Samsom zegt dat het logisch is dat er nog niet veel draagvlak is omdat het net pas geïntroduceerd is, en dat er een balans gevonden moet worden tussen mensen meteen naar het buitenland sturen en ze eindelijk hier laten blijven.

- 1 Samsom: Ik zou willen dat we het kabinet want die moeten dit nu gaan
- 2 uitvoeren, samen met gemeentes om de tafel zetten om met elkaar
- 3 te gaan kijken wat is nu eh een werkende oplossing voor dit echte
- 4 probleem waar mensen mee te kampen heb[ben]
- 5 Tan: maar **[één van de**

6 cruciale beslissingen die jullie genomen hebben is dat het in vijf
7 steden gaat gebeuren die opvang en eh dan zeggen heel veel andere
8 gemeenten Arnhem Haarlem eh nou kan zelfs Zutphen kan ze
9 allemaal opnoemen die zeggen allemaal nou maar wij gaan echt
10 niet stoppen met onze opvang [want wij gaan]
11 Samsom: [dat hoeft ook n]og helemaal niet
12 want wij hebben ook met elkaar afgesproken dat we wachten op de
13 uitspraak van een rechter de hoogste rechter in eh in nou die doet
14 op elf mei zo'n zitting en ergens in die maanden daarna je moet
15 rechters nooit opjagen.

Onderbreking 6 (12:27):

De rechter waar het na de vorige onderbreking over ging, gaat een uitspraak doen over welke minimumvoorziening je moet aanbieden aan deze uitgeprocedeerde asielzoekers.

1 Samsom: Uiteraard hebben we allebei, we zijn allebei politieke partijen in
2 een rechtsstaat a eh met elkaar afgesproken we luisteren
3 uiteraard naar die uitspraak en pas dan hoeven we te beslissen
4 op welk niveau [die gemeentes hoeven te liggen]

5 Tan: [Als ik naar Als ik naar de coaliti]epartner de VVD

6 luister die leggen het heel anders uit die zeggen gewoon van ja

7 sorry als de andere gemeenten toch blijven opvangen dan gaan we

8 ze korten [zo sim]pel is [het]

9 Samsom: ja [die ho-] [die] hopen dan misschien stiekem dat

10 die rechter, de Raad van State dat is de hoogste rechter van dit land,

11 een uitspraak doet die zegt nou je hoeft nooit iets aan te bieden

12 aan aan voorzieningen eh eh ik gun ze die hoop maar ehm ik heb

13 juristen gesproken die daar anders over denken.

14 Ik ben zelf geen jurist, dus laten we nou eh eh de rechters van dit

15 land op dat punt eh een uitspraak laten doen.

Onderbreking 7 (13:09):

Samsom haalt een citaat van de burgemeester van Zutphen aan die stelde dat hij bed, bad en brood zou blijven aanbieden. Daarop legt Samsom uit dat bed, bad en brood helemaal niet zoveel inhoudt:

1 Samsom: Bed, bad en brood is 's avonds melden, een maaltijd krijgen een

2 douche een bed en 's ochtends d'r weer uit.

3 Dat is GEEN voorziening met perspec[tief]

4 Tan: mmm [maa]r dat wil dat dat is nou

5 juist het dat is nou juist het probleem en dat daar wijzen ook de

6 oppositiepartijen op er is <eigenlijk> in <wezen> kan je je

7 Samsom: precies

8 Tan: afvragen wat is er echt principieel verandert want een beperkt

- 9 aantal weken dan mogen ze inderdaad blijven in de opvang en
- 10 daarna is het gewoon weer op straat
- 11 toen moest ik denken aan een hele oude tweet van Diederik
- 12 Samsom en die schreeft OOIT dit: Leers is keihard ook in vrieskou
- 13 mogen gemeenten asielzoekers geen opvang bieden.
- 14 Benieuwd welke gemeente zich aan haar zorgplicht onttrekt.
- 15 Dat is de Samsom volgens mij en die de ACHTERBAN van de partij
- 16 Samsom: ja precies
- 17 van de arbeid het liefst ziet =
- 18 Samsom: = en die Samsom zat de afgelopen
- 19 week daar aan tafel en daarom duurde het ook negen dagen
- 20 ehh (grinnikt)
- 21 Tan: Maar kan die Samsom niet blij zijn met de uitkomst?
- 22 Samsom: Jawel want dit blijft natuurlijk gewoon mogelijk. Elke gemeente
- 23 kijk Leers zei toen in een vragenuurtje als ik me nog herinner
- 24 is lang geleden maar die zei toen in een vragenuurtje in de Tweede
- 25 Kamer snoeihard: nee hoor, gemeentes mogen dat ook niet doen.

Onderbreking 8 (14:17):

Vrij kort op voorgaande onderbreking haalt Samsom Aboutaleb aan die zei: In mijn stad, slaapt niemand onder een brug. Vervolgens zegt Samsom:

1 Samsom: En dat recht houden burgemeesters gelukkig ook. Om in individuele

2 gevallen, maar ik zeg er wel bij dat maakt niet uit of je een

3 asielzoeker of Humberto Tan bent allebei ehh word je onder de

4 brug vandaan gehaald en krijg je een slaapplek in een nood-

5 [opvang] [nee dat kan dat is ook zo maar voor

6 Tan: [Humbe]rto Tan zal nooit on[der een brug slapen maar die

7 [ASIELzoekers] jaaaaa! Die asielzoeker

8 Samsom: [deze mensen] geldt dat natuurlijk wel

9 Tan: wel en dan kan Aboutaleb dat inderdaad wel zeggen maar aan de

10 andere kant wordt er ook gezegd als door het kabinet: en ik ga

11 jullie korten gemeente We hebben aller[lei financiële]

12 Samsom: Dat is als [Dat is als we] er

13 niet in slagen om gezamenlijk met gemeentes tot een akkoord te

14 komen en ik ken mijn partij en ik ken ook veel burgemeesters en ik

15 ken het kabinet als een club die wil eruit komen.

Onderbreking 9 (15:38):

1 Samsom: Ik vind het ook soms erg om hè, gewoon als als mens en met m'n

2 hart denk ik ja god waarom zou je die niet hier ook toelaten

- 3 maar we hebben nou eenmaal met elkaar afgesproken en volgens
- 4 mij is iedereen het daar ook wel over eens
- 5 er zijn regels waaraan je moet voldoen om om hier te mogen
- 6 blijven=
- 7 Tan: =Sterker nog wat vond u van uitspraak dat Zijlstra zei:
- 8 eigenlijk die asielzoekers, Holleeder houdt zich nog meer aan de
- 9 wet dan de asielzoekers. De vergelijking tussen Holleeder en de
- 10 asielzoekers.
- 11 Samsom: *Dat maakte de sfeer in de onderhandelingen niet
- 12 beter* Nee kijk het zijn geen criminelen kom aan! Het zijn mensen
- 13 op zoek naar een beter leven dat dat doen wij allemaal.

Transcriptie fragment 5 RTL Late Night 07-05-2014

Gast: Erica Terpstra over de Dalai Lama

1.24- 11.59 = 10.35 - 2.33 = 8.02 min

3 onderbrekingen

Beschrijving:

De Dalai Lama is weer in Nederland en Erica Terpstra, die zichzelf beschouwt als zijn grootste fan, reist hem tijdens dit bezoek achterna.

Onderbreking 1 (1:43):

Susanne Dijksterhuis heeft als vorige gast verteld over haar omgang met haar borstkanker. Terpstra heeft vol bewondering zitten luisteren en grijpt het eerste moment na haar eigen introductie aan om Dijksterhuis een compliment te geven.

1 Terpstra: Nou laat ik eerst even zeggen dat ik ontzettend veel bewondering

2 heb voor jou.

3 Dijksterhuis: Oh dankjewel

4 En en dit dit is natuurlijk van een heel ander heel ander

5 kaliber=

4 Tan: =maar dat zeg jij nou wel maar ik vraag me af

5 Dijksterhuis: ja (knikt)

6 Tan: kijk tuurlijk de ziekte is heel erg en verschrikkelijk

7 maar daaruit kun je ook juist je kracht be- proberen te putten

8 denk ik

9 Terpstra: ja dat doet ze ook

10 Dijksterhuis: [mijn spiritualiteit brengt me waar ik nu ben

11 dankzij meditatie en stilteretraite kan ik dit aan.

Onderbreking 2 (3:20):

Tan vraagt of Erica een echte boeddhist is, en dat ontkent ze:

1 Terpstra: En een boeddhist zou bijvoorbeeld ja allerlei geneugten van het

2 leven ja toch een beetje laten staan dus dat eh dat

3 Tan: nou

4 Terpstra: Zo ver ben ik nog niet= [maar-]

5 Tan: =n[ou oke.] Nou is het wel zo dat je een

6 dd-bbedoel andere geneugte zoek, misschien meer immateriële

7 geneugten ook die je niet kan eten of kan kopen en

8 onder anderen over geluk

9 een gesprek tussen Erica en de Dalai Lama over geluk.

Hierna wordt er een filmpje afgespeeld.

Onderbreking 3 (8:12):

Tan vraagt aan de andere tafelgasten of zij iets met spiritualiteit hebben. Peter R De Vries zit ook aan tafel en hij zegt dat hij er niet veel mee heeft. Daarop vraagt Dijksterhuis hem of 'ie gelukkig is, en het gesprek dat daarop volgt gaat niet echt soepel.

1 Dijksterhuis: Zijn principes en zijn liefde, compassie en respect voor anderen dat

2 is eigenlijk wa[t hij leert 't is niet hij maar]

3 De Vries: [ja da's prachtig heel goed] ja nouja goed[eh mooi

4 Tan: [dit vindt

5 Peter lastig gesprekstof (lacht) hij denkt ooooooh kom maar

6 met een moordzaak maar laat me met RUST.

7 Dijksterhuis: Ik vond wel een goeie vraag

8 Tan: Ik vond het een hele goede vraag

Transcriptie fragment 6 RTL Late Night

Hiddema en Hennis 25-09-2014

Helaas was het niet meer mogelijk deze transcriptie voor een tweede keer door te nemen, door verwijdering van de aflevering online. Hierdoor zijn sommige onderbrekingen niet voorzien van een uitgebreide respons van de onderbrokene.

15:09 min/2 onderbrekingen

Beschrijving:

Hennis spreekt over de medewerking van Nederland aan de aanvallen op IS.

Onderbreking 1 (7:26):

1 Hennis: Maar we moeten wel alert zijn

2 Zoals we dat overigens [altijd moeten zijn

3 Tan: [maar het is wel een

4 maatregel die heel zichtbaar is he, op het moment dat

5 militairen hun uniform niet meer aan mogen.

Onderbreking 2 (10:59):

Theo Hiddema geeft aan dat de burgers uiteindelijk de dupe zijn van de westerlingen die 'bommetjes' gaan gooien op Irak.

1 Hiddema: en wie zijn de klos?

2 [ik op] het centraal [stati]on.

3 Hennis: [het] [weet]

4 Hiddema: U niet u zit in een kelder

5 minister Voorhoeven zat destijds ook in een kelder.

6 We horen het wel van de [nati]onale veiligheidscoördinator

7 Hennis: [Ja u]

8 Uw boodschap is duidelijk. Uhm ik [eh zeg ik her]haal wat ik

9 Hiddema: [Ik dank u zeer]

10 Hennis: wat [ik aan het begin]

11 Hiddema: [U wordt ook bed]ankt. Heeft u het gezien op het centraal

12 station? Men vermoedt dat het weleens zou kunnen zijn

13 dat het spoor heel kwetsbaar is want dat kan je niet

14 bewaken nou ik heb een NS-jaarkaart ik zit zes uur per dag

15 in de trein [FIJN (gemompel)]

12 Tan: [Laat de minister even antwoord]en alsjeblieft

13 [de minister wil]even antwoorden.

14 Hiddema: [(vinden ze dat)] (gemompel)

15 Hennis: [Ik herha]al wat ik in het begin ook zei m laat ik

17 voorop stellen dat eh dat wij een bijdrage leveren juist om

18 terroristische dreiging te verminderen. Die

19 [aantrekkingskracht van ISIS Als u mij] even laat uitpraten

20 Hiddema: [mevrouw het zijn allemaal terroristen]

- 21 Heel graag
- 22 Hennis: De aantrekkingskracht van ISIS is ENORM
- 23 de militaire opmars is gaande dat betekent ook dat je moet
- 24 ingrijpen.

Transcriptie fragment 7 RTL Late Night

Gasten: Jan Slagter en Joop van den Enden over de nieuwe musical 'Moeder, ik wil bij de Revue!'

31-01-2014

7 onderbrekingen in 8.21 minuten

1.06- 11.01 = 9.55 – filmpjes = 8.21 min

Onderbreking 1 (2:16):

Tan vraagt wat er nodig is om een goede musical te maken. Van Den Enden noemt een aantal punten, en geeft daarna aan dat hij het verhaal 'Moeder, ik wil bij de revue' erg geschikt voor omdat het zo zuiver was, een stukje geschiedenis van ons land.

- 1 Van den Enden: En ik vond dat dit verhaal geschikt was om er iets mee
- 2 te doen
- 3 want als je het alleen kopieert, ja dan is die ze [(onduidelijk)]
- 4 Tan: [je moet er iets]
- 5 anders van maken je moet één op één dat kan ook bijna niet
- 6 Van den Enden: ja
- 7 dat vin ik het is televisie het is een kunstvorm
- 8 theater is een andere kunstvorm.

Onderbreking 2 (2:57):

- 1 Van den Enden: Maar het verhaal het echte verhaal van die jongen die bij
- 2 de revue wil is ook de hoofdlijn [(want om)]
- 3 Tan: [ja want het] gaat het gaat over
- 4 een jongen die eigenlijk kansarm is en uiteindelijk dat theater
- 5 ziet. Was dat ook waarom je dacht Jan van dit is ook voor tv heel
- 6 mooi een heel mooie vorm want de vorm waarin het is gekozen
- 7 is bijna theatraal.

Hierna geeft Jan Slagter antwoord.

Onderbreking 3 (3:40):

Slagter geeft als antwoord op de vorige vraag dat het hem er vooral om ging het tijdsbeeld van de jaren vijftig neer te zetten.

- 1 Slagter: Mijn zoon zei toen die d'r ook naar keek van: ik wist niet dat het
- 2 vroeger zo ging. Jonge mensen hebben daar toch wel iets aan
- 3 gehad omdat het zo mooi was gemaakt je kon echt bijna stapte je
- 4 die wereld van de jaren vijfti[g in]

- 5 Tan: [la-lat]en we kijken naar een
- 6 fragment waarin die sfeer ook gepakt is van de jaren vijftig.

Hierna volgt filmfragment

Onderbreking 4 (7:05):

Het gaat over Egbert-Jan Weber die een hoofdrol speelt in de serie.

- 1 Van Den Enden: fantas]tisch hoofd die jongen en goed acteur die dat dat die

Onderbreking 6 (9:48):

- 1 Slagter: En ik ben ontzettend blij dat we bij de publieke omroep, dat nog
- 2 als ik één keer mag zeggen, dit soort dingen mogen
- 3 Tan: zeker
- 4 Slagter: dit soort dingen mogen maken dat er geld voor is
- 1 we hebben vandaag de media-akkoord afgesloten, de omroepen
- 6 hebben vandaag ge[zegd dat] Een media-akkoord
- 7 Tan: [een media-]akkoord?
- 8 Slagter: Heb je daar niet van gehoord? Man [dat was groot nieuws]
- 9 Tan: [wat voor media-akkoord?]
- 10 Ik was aan het schaatsen hier (*lacht*)
- 11 Slagter: Een publiek media-akkoord
- 12 waarin alle omroepen hebben gezegd: wij willen dit bestel
- 13 behouden wij willen geen BBC-model.

Onderbreking 7 (10:11):

Min of meer direct volgend op voorgaande.

- 1 Slagter: Deze acht smaakmakers van de publieke omroep die gaan de
- 2 komende tijd en een concessie daarna (0.2)[programma's maken]
- 3 Tan: [jullie gaan door]

- 4 Slagter: Wij gaan [door]
- 5 Tan: [en dan]gaan jullie ook nog door met *Moeder Ik wil bij de*
- 6 Slagter: ja ja
- 7 Tan: *teevee* Ja he komt een vervolg he. Ik vind leuk een media-
- 8 akkoord maar dat is oud nieuws. Nieuw nieuws media
- 9 Slagter: D'r komt d'r komt
- 10 een vervolg op moeder ik wil bij de revue niet dit verhaal daar zit
- 11 een kop en een staart aan dat moet je niet verder uitbouwen.

Transcriptie fragment 8 RTL Late Night, 13-05-2014

Gast: Lodewijk Asscher

Asscher heeft een campagne opgezet om werkgerelateerde stress onder de aandacht te brengen, nu uit nieuw onderzoek is gebleken dat 12 procent van de Nederlanders burn-outklachten heeft.

1:10-12:07 = 10.57 – 43 sec = 10.14 min

4 onderbrekingen

Onderbreking 1 (2:22):

Asscher geeft aan dat zijn baan als minister natuurlijk ook veel vraagt qua stresslevels. Hij zegt dat hij daarom ook wel streng is: hij heeft bijvoorbeeld nooit afspraken rond etenstijd, omdat hij die momenten altijd wil doorbrengen met zijn geliefden. Maar, zegt hij erachter aan, hij heeft natuurlijk ook veel mensen in dienst die hem helpen die stress te verminderen.

1 Asscher: Soms werk ik dag en nacht dat heb je met al onze beroepen geloof

2 ik wel eens he maar ook in het mijne maar ik kan het ook

3 relativeren. Alleen wat je ziet ik heb natuurlijk ook een hele
4 bevoorrechte positie want er is een secretaresse, en een
5 woordvoerder, een assistent en een chauffeur die eigenlijk allemaal
6 bezig zijn om mij dat werken mogelijk te maken [*en*]

7 Tan: [MAAR] neem

8 neem neem dit bezoekje hier aan RTL Late Night, dat dat kost toch

9 wel nou laten we zeggen een kleine twee uur: aankomen, de

10 uitzending vervolgens om een uur of half twaalf zijn we klaar

11 is dit nou gestolen tijd? Wat zou u nou normaal gesproken in dit dit

12 in deze tijd dossiers lezen?

13 Asscher: Vaak dossiers lezen maar dit is voor mij

14 opzich nog prettig want het is in Amsterdam en ik heb tussen werk

15 en dit wel de kinderen kunnen zien en ik bed kunnen stoppen en in

16 bad kunnen stoppen. Dus ik voel me wel opzich relaxed.

Onderbreking 2 (5:35):

Pauw doet een rondje langs de tafel en vraagt aan elke gast of hij of zij weleens te maken heeft gehad met werkstress. Louis Talpe, een Vlaamse acteur, wordt dit ook gevraagd.

1 Talpe Ja ik herken het sowieso ik bedoel iedereen heeft wel eens een

2 mindere dag maar ik vind ehm je kunt jezelf gewoon in een stress-

3 situatie werken of ook gewoon ontlopen.

4 En ehh ik doe het mezelf aan dat ik veel werk en ik vind fijn[dus

5 Tan: [En je

6 geniet ervan gewoon dus op jou heeft [het geen negatief effect

7 Talpe: [ja omdat ik het wil[doen

8 Tan: [Fedde.

Hierna bevraagt Tan Fedde Le Grand.

Onderbreking 2 (6:25):

Ook Fedde Le Grand wordt dit gevraagd, DJ die, zoals Tan zegt ,door alle tijdzones heen gaat.

1 Le Grand Ik heb ook een jaar geleden denk ik heb ik echt twee drie maanden

2 echt gewoon ik kon niks meer

3 Elk e-mailtje of smsje was te veel weet je wel dus [ehm

4 Tan: [en wat voel je

5 dan?

6 Le Grand: Ja nou gewoon eigenlijk meer dat alles te veel is maar echt

7 alles weet je wel. Gewoon ik gewoon dat misschien of tenminste

8 misschien ik gewoon wel half tegen een burn-out aanzitten.

Onderbreking 4 (8:09):

Asscher vertelt over een ziekenhuis in Amsterdam waar collega's heel erg gericht zijn op elkaar, en het vertellen van de dingen die ze meemaken zodat het ook vroeg gesignaleerd wordt als het voor iemand even niet meer gaat.

1 Asscher: Dat mensen die 's nachts moeten werken een collega meekrijgen op
2 weg naar de metro of naar de tram. Dus het zijn kleine dingen
3 waardoor je je gezien voelt waardoor het normaal wordt om te
4 zeggen van ja nu trek ik het niet meer m'n energie is op
5 wat jij zegt is wel heel herkenbaar dat mensen vaak te laat pas
6 reageren een waarschuwing nodig hebben euhm maar dan moet je
7 wel op een plek werken waarbij mensen d'r begrip voor hebben
8 en die niet zeggen je bent een softie [eh]

9 Tan: [NOUja en stel je voor ik bedoel
10 dat is nog wanneer je met collega's werkt maar je hebt heel veel
11 zzp'ers die zelfstandig werken ook economische omstandigheden
12 zijn heel zwaar en die zeggen ja ik kan niet meer maarja ik moet die
13 rekening betalen jongens k moet het dak op of ik moet echt die auto
14 maken of ik moet vul maar in

15 Asscher: Nou die crisis zorgt voor in veel
16 bedrijven en bij veel zelfstandigen voor extra werkdruk eh maar
17 één van de belangrijke dingen is dat ook je hebt er toch belang bij
18 om niet uit te vallen.

Transcriptie fragment 9 RTL Late Night 17-04-2015

Gast: Isa Hoes en Edwin Jonker

Isa Hoes komt met haar tegenspeelster Edwin Jonker praten over haar nieuwste film 'De Ontsnapping'.

20:28 – 38:53 = 18.25 min - filmpjes is 15.47 min

2 onderbrekingen

Onderbreking 1 (26:30):

Er is net een fragment getoond van de ontmoeting van Hoes en Jonker in de film: zij speelt de 'ontsnapte' vrouw, hij de gigolo in Portugal.

1 Tan: Kun je het je een beetje voorstellen dat een vrouw ontsnapt en d'r

2 genot uiteindelijk zoekt in de gigolo die jij speelt?

3 Jonker: Ja ja

4 Hoes: Vertel

5 Jonker: Dat kan ik me wel voorstellen vertel (lacht) [maar (ja he)

6 Tan: [Nou en met name

7 deze vrouw ook

8 Jonker: Nouja als je dat wat je ervoor zag dat als je

9 dat zo ziet een vinexwijk een een planbord waar je alles moet

10 plannen het leven gaat een beetje aan je voorbij ja dan kom je in

11 Portugal en dan vind je jezelf een beetje.

Onderbreking 2 (35:47):

Humberto geeft aan dat ie na het zien van de film graag het boek wil lezen, en vraagt aan Jonker of hij het boek ook heeft gelezen.

1 Tan: Had jij dat ook? Heb jij de film al helemaal[gezien?]

2 Jonker: [ik heb het]boek niet

3 gelezen

4 Tan: Nee maar heb je de film gezien al helemaal?

5 Jonker: Ik heb de film niet afgezien ik heb het zonder muziek dus ik heb het

6 heel rauw gezien maar ikke ik wil ook het boek lezen ik mocht het

7 niet lezen van ehh van Ineke =

8 Tan: =en wat waarom mag ik even die

9 microfoon bij Ineke waarom niet Ineke mocht ie het niet lezen? De

10 regisseur

11 Ineke: Ik vond het heel erg fijn als hij er heel vers ehh
inging

12 zonder dat ie allerlei informatie van tevoren ook had.

Fragment 10 RTL Late Night 18-02-2015

Gast: Sylvana Simons (en Harcourt Klinefelter, toentertijd persvoorlichter van Martin Luther King) hebben de net uitgekomen film Selma, over het leven van Martin Luther King en de drie vreedzame protestmarsen in het plaatsje Selma) gekeken, en spreken hierover.

38:08 – 51:08 = 14:00 min - 1.05 = 12.55 min

1 onderbreking, komt oa ook doordat Klinefelter, wanneer hij aan het woord was, vrij lang sprak. Maar dus wel altijd de kans kreeg om uit te spreken.

Onderbreking 1 (44:21):

Sylvana Simons wordt gevraagd wat zij van de film vond. Ze geeft aan dat het fragment dat net getoond werd haar erg aangreep, vooral dat de groep demonstranten die werd getoond vervolgens hardhandig in elkaar geslagen werd.

1 Simons: Dat is het moment dat ik ben gaan huilen en ik ben eigenlijk niet
2
3 meer gestopt tot de film was afgelopen en het waren geen het was
4 geen overdreven huilbui van boehoehoehoehoe wat verschrikkelijk
5 maar d'r zat een prop in m'n keel die gewoon niet meer wegging en
6 die eigenlijk twee dagen later pas een beetje ehh begon op te
7 lossen=

7 Tan: = **en waarom moest je huilen? Want het is niet een verhaal**
8 **wat je niet kende**

9 Simons: ja en nee. Ik kende net als de meeste mensen
10 de de de mythische proporties van Marten Luther King
11 we kennen z'n quotes we kennen z'n speech ehh z'n speeches die
12 kennen we omdat we eh dat horen of omdat het zelfs heel vaak in
13 de populaire muziek ook eh gebruikt wordt.

Bijlage VI Analyses Pauw

In dit overzicht is de zien in welke categorieën van het analysemodel de verschillende onderbrekingen van Pauw zijn onderverdeeld. In de derde kolom is te zien in welk patroon dit geval is geclassificeerd. Alle dikgedrukte onderbreking zijn twijfelgevallen: voor elk geval is beargumenteerd of ze wel of niet in een van de subcategorieën geplaatst zijn.

Onderbreking	Categorie	Subcategorie
Fragment 1		
maargoed dat weet de advocaat dan	C	Mond snoeren/punt gemaakt
sterker nog dat is de bedoeling	B	Onduidelijkheid zelf aanvullen
maar hoe gaat dat In z'n algemeenheid zijn dat toch meneer Moskowitz weet dat en meneer Hiddema weet dat ook zijn dat advocaten die lekken toch of niet?	A	Twijfelgeval. Uiteindelijk is de onderbreking getypeerd als vervolgvraag met antwoordwoordsuggestie, omdat Pauw, naast het zoeken van overeenstemming met Moskowitz en Hiddema, een – weliswaar suggestieve – antwoordsuggestie geeft.
ledereen heeft ze eigenlijk al ja Had jij het ook al Peter?	A	Vervolgvraag
snap jij dat eh laten we zeggen als jij dit had gekregen had je dan ook het boek gemaakt?	A	Vervolgvraag met antwoordsuggestie
punt gemaakt de de lezer denkt wat een tuig is dat ze moeten ze gauw opsluiten en d'r is geen ruimte voor wederhoor in die zin.	C	Mond snoeren/punt gemaakt
ja na namelijk Dino Sourrel en Ali Ali Udge of hoe heet ie	B	Onduidelijkheid zelf aanvullen
Ali B. Is veel b]ekender maar Ali A. Timmert ook aardig aan de weg begrijp ik.	B	Twijfelgeval. Deze onderbreking sluit niet expliciet aan op één van de subcategorieën, maar is meer een grap.

ja dat punt is ik weet niet hoe lang dit verhaal gaat worden want dit punt dat hebben we toevallig al een aantal keer besproken	C	Mond snoeren/punt gemaakt
wat is zwaar geschut?	A	Vervolgvraag
maar zij wil de opdrachtgever weten he daar gaat het natuurlijk hier om	C	Terug naar het relevante punt
doe eens een voorspelling volgende week ja?	A	Vervolgvraag met antwoordsuggestie
Fragment 2		
wat heb je ervan geleerd? Dat je misschien de volgende keer met beveiligers moet gaan of wat?	A	Vraag met antwoordsuggestie
je had geen idee waar je heen wilde?	A	Vervolgvraag
zullen we een stukje zien even om even een beetje eh in de sfeer te komen?	D	Fragment tonen
Maar maar is dit een leven? Is dit nu wat je nu doet en voor de komende voor zover je het kunt overzien vijf of tien jaar ook gaat doen?	A	Vraag met antwoordsuggestie
Fragment 3		
ja. Laten we maar even kijken dan zie we die meteen even. Dan hebben we die gewo-ge-genoeg louche op tv.	D	Fragment tonen
duidelijk punt. 't is een- Ja, ik pak dit even op. Danku, daarvoor. Eh het is een satiricus en die moet eigenlijk alles kunnen zeggen, net als een cabaretier alles moet kunnen zeggen en een columnist ook.	C	Mond snoeren/punt gemaakt
laten we even kijken want ik geloof als u het niet mag zeggen dan hebben we nog wel beelden waarin u het wel zegt	D	Fragment tonen
EN als als iemand u dan een louche advocaat noemt dan kunt u dat misschien vervelend vinden maar zou u het daar niet bij kunnen laten?	D	Andere zienswijze opperen
hoe luister jij daarnaar Peter	A	Vervolgvraag
ja sk-(spon) noemt u een politiek pornograaf eh Spong. Politiek pornograaf. Eh de president van de rechtbank in Den Bosch en de Officier van Justitie de zaak is zo simpel dat zelfs de Officier van Justitie hem kan begrijpen.	D	Beeld schetsen
nog eentje! Over een journalist: deze zich journalist noemende persoon is een halve gare een hysterisch mens. Ik had	D	Beeld schetsen

haar graag een grafkrans gestuurd.		
ja het gaat erom u gebruikt nogal eens een uitspraak en dan ja dan krijg je d'r ook weleens eentje terug.	B	Onduidelijkheid uitleggen aan onderbrokene
NEEE omdat ik u net vroeg is het ter promotie van uw boek toen zei u nee dus ik dacht eh ik dacht dan moet u het ook niet wat zei u?	C	Verwijt maken
ja wat wou u fff met dieff zeggen?	A	Vervolgvrage
Fragment 4		
herindicatie is dat je voor 1 mei bij iedereen die je die je verpleegt ehh in gesprek moet en en een nieuwe diagnose moet stellen	B	Onduidelijkheid uitleggen voor publiek
maar u zegt laat die termijn laat die termijn van 1 mei los? Maak daar 1 augustus van of eh?	A	Vraag met antwoordsuggestie
als ze-ze moeten een handgreep hebben natuurlijk	B	Onduidelijkheid zelf aanvullen
Wat <u>is</u> die perverse marktprikkel die u tegenkomt?	A	Vervolgvrage
oke dus u kunt ook zeggen dat vond ik ook en daarom doe 'k het nu iets anders.	D	Andere zienswijze opperen
ja maar we hebben het hier over dat de partij <u>zelf</u> vindt he dit zijn Partij van de Arbeidleden dus geen oppositiepartijen	C	Onjuist punt aankaarten
dan vindt u het eh helemaal goed Dat vindt u de beste plannen	B	Woorden in mond leggen
u zegt ik zie spoken eigenlijk	A	U zegt X
ja ik v- ik wil gewoon even een kort antwoord van hoe lang ga ik ermee door nog een halfjaar een maand ehh	C	Terug naar het relevante punt
Fragment 5		
ja ja dit gezegd hebbende sta je daar toch maar met dat zwempak in je handen dus eh dus eh wordt er nou nog gezwommen of eh wordt er ja	C	Terug naar het relevante punt
nee? Jij gaattt jij gaat die nacht dan wel door maar je gaat dan niet de volgende dag meer draaien of of wat is het?	A	Vraag met antwoordsuggestie
maar maar geef mij nou eens beeld van Erica Terpstra die aankomt bij de koppensnellers. Die die hebben natuurlijk A geen idee wie Erica Terpstra is nee maar die als	D	Beeld schetsen
Ja maar voor <u>jou</u> bedoel ik dan kan je beter naar een	B	Onduidelijkheid uitleggen aan

koppensneller gaan da's da's safer dan naar zo'n slang.		onderbrokene
Fragment 6		
ja wat vraagt de situatie?	A	Vervolgvrage
En die vraag van wie komt die?	A	Vervolgvrage
maar en wacht u op die vraag ook in die zin?	A	Vervolgvrage
ja maar is het iemand die stel nou dat Amerika zegt van ehh Nederland zouden jullie niet nog een jaartje willen doen?	D	Beeld schetsen
het heeft niet uw voorkeur ja het heeft dus niet bijvoorbeeld uw voorkeur ook een schip langs de kust van Somalië even tijdelijk weg te halen en te zeggen te ga- die brengen we naar de Middellandse Zee?	D	Andere zienswijze opperen
ja er verdrinken daar mensen he elke dag	C	Verwijt maken
Nee he maar als] je met elkaar bent en je zit daar met elkaar straks, maandag of dinsdag dan kan je toch denken jongens al die mensen die daar verdrinken hebben wij daar niet een soort hebben we niet een soort morele plicht om dat op de een of andere manier daar de helpende hand te te bied[en wij hebben] met z'n allen die schepen we kunnen wat doen	D	Beeld schetsen
jewel [maar mevrou]uw Hennis met alle respect u zegt nu al ik kan nog niet eens een beslissing nemen of we boven Syrië gaan vliegen, ik kan nog niet eens een beslissing nemen " of we doorgaan met onze inzet boven Irak. Dat zijn allemaal redenen waarom die vluchtelingenstromen nog steeds op gang blijven hè. Omdat die mensen ook daar vandaan vluchten vluchten uit oorlogsgebieden even los van alle [alle andere mensen"	C	Verwijt maken
u zegt nee u heeft het niet het geld is op!	B	Woorden in mond leggen
want sinds de val van de muur is het eigenlijk alleen maar zo gegaan he	B	Onduidelijkheid uitleggen voor publiek
Fragment 7		
het <u>was</u> van de BBC	B	Onduidelijkheid zelf aanvullen
was dat niet Ton Elias die dat gedaan heeft?	A	Vraag met antwoordsuggestie

Maar in dit geval heeft ie een vraag gesteld over iets waarin u ook niet helemaal goed zit want want het hoort natuurlijk ja het is vervelend misschien en en ehh u had daar op moeten letten	C	Onjuist punt aankaarten
en moet u dat of niet? Kunt u ook zeggen van luister eens eh we hebben we het programma maar we hebben we zijn niet verantwoordelijk voor wat er verder allemaal met die titel gebeurt en dat meld je bij het Commissariaat en dan	D	Andere zienswijze opperen
die] gaat u niet betalen?	A	Vervolgvraag
dat is toch een beetje het bestaansrecht van Max oude figuurtjes	B	Twijfelgeval. Deze onderbreking sluit niet expliciet aan op één van de subcategorieën, maar is meer een grap.
maar is het om- zegt u van het is eigenlijk gewoon omroepje pesten?	A	U zegt-constructie
want want amusement heet bij de publieke omroep verstrooiing.	B	Onduidelijkheid uitleggen voor publiek
ja goed maar het is niet zo dat ze het woord verstrooiing schrappen om daar amusement voor in de plaats te zetten	A	Vraag met antwoordsuggestie
heel even de minister want de minister zit hier ook voor een heel ander onderwerp maar zij kijkt mij al de hele tijd niet aan. Dat is meestal een geval dat je denkt ik hoop niet dat me vragen hierover gaat stellen.	D	Twijfelgeval. In deze onderbreking gebeurt iets heel anders dan in de drie patronen: de spreker wordt onderbroken om en ander persoon aan te spreken. Deze onderbreking is daarom niet ingedeeld in een van de patronen.
maar nu ze- we zijn nu op een heel ander hoofdstuk terecht gekomen.	C	Terug naar relevante punt
en wat zegt Albert Heijn dan? Zeggen die niet van nou we hebben geld zat wij betalen wel?	A	Vraag met antwoordsuggestie
Fragment 8		
U]zegt die bereidheid hadden zij niet en u wel?	A	U zegt X

<p>je zou kunnen zeggen dat doe je lekker thuis.Gods- geloven doe je thuis en en en op school probeer je al die mensen bij elkaar te krijgen want dat is toch de essentie van wat u hier zegt, als je elkaar leert kennen moet je ook op een bepaald moment bij elkaar ZIJN.</p>	C	<p>Twijfelgeval. Uiteindelijk is ervoor gekozen deze onderbreking te scharen onder verwijt maken, omdat er in Pauws intonatie een zekere verwijtende toon doorklinkt.</p>
<p>maar u weet dat dat niet functioneert want anders had u geen minister van intergratie hoeven zijn want u – uiteindelijk zijn we de afgelopen tien jaar niet veel beter geworden.</p>	C	<p>Onjuist punt aankaarten</p>
<p>dat je iets anders moet doen!</p>	B	<p>Onduidelijkheid zelf aanvullen</p>
<p>nou misschien wel ja nou ik denk dat ik dat wel ik zeg niet dat zoveel mensen dat denken om dat maar als je dan ziet dan een Tweede Kamerlid eigenlijk precies hetzelfde doet, ik kijk dan naar een tweet van Michel Rog, CDA'er, keurige partij, die over Quincy Gario zegt: graai piet. Ja daar sta je dan als minister van Integratie wat zegt u daarvan?</p>	A	<p>Nuancerende introductie met vervolgvraag</p>
<p>nouja het is niet alleen soft maar het werkt zo zo nietwant want of het nou het aantal antisemitische incidenten neemt toe het meldpunt discriminatie komt met meer d'r worden bij moskeeën worden worden pogingen tot brandstichting gedaan of er worden varkenskoppen neergelegd of wat dan ook het gaat aan alle kanten is het polariserend grof. En u bent – ik zeg niet dat u daarvoor verantwoordelijk bent, maar u bent als minister van integratie ligt het wel op uw bord.</p>	C	<p>Onjuist punt aankaarten</p>
<p>maar die zijn er natuurlijk al al die grenzen zijn natuurlijk al al gesteld al zo lang</p>	C	<p>Onjuist punt aankaarten</p>
<p>maar het is toch eigenlijk merkwaardig met alle waardering voor wat je zegt dat jij nog uit moet leggen aan kinderen van de middelbare school wat er in de tweedewereldoorlog is gebeurd?</p>	C	<p>Twijfelgeval. In deze onderbreking wordt geen verwijt geuit aan de spreker, maar meer in algemene zin. Daarmee valt deze onderbreking niet volledig in het patroon verwijt maken.</p>
<p>Fragment 9</p>		

is het zo eeh ja misschien is het een slecht geformuleerde vraag hoor maar is het zo dat dat het mensen er van zou kunnen weerhouden door het te lezen?	A	Nuancerende introductie met vervolgvraag
maar voor jezelf of niet?	A	Vervolgvraag
nouja 't zou kunnen zijn dat je <u>zelf</u> denkt dat acteren is leuk maar ik vind dit leuker	D	Andere zienswijze opperen
celblok H. Is een eh is een eh serie die nu het tweede seizoen ingaat ik geloof dat het maandag begint he is op SBS te zien gaat over een vrouwengevangenis waar jij eh waar jij inzit eh ik geloof ook dat je nog niet de lekkerste positie hebt in die gevangenis 't is 't is nog niet dat jij precies weet wie eh waar je je bij moet aansluiten he	B	Onduidelijkheid uitleggen voor publiek
ja ja maar ik bedoel waar ook echt mensen echte gevangenen zitten	C	Twijfelgeval. Uiteindelijk is ervoor gekozen deze onderbreking te typeren als onjuist punt aankaarten, omdat hier in feite het omgekeerde wordt gedaan, namelijk het juiste punt aankaarten
Fragment 10		
maargoed dat Sinterklaa]sjournaal het woord het woord is nu gevallen dat dat is met name voor de mensen die zich daarmee bezig houden eh een soort komPAS. Wat gebeurt er in het Sinterklaarjournaal.	C	Twijfelgeval. In deze onderbreking wordt aangehaakt op een punt dat nog niet eerder aan bod is geweest. Daarmee valt het niet in een van de patronen.
Het gaat <u>niet</u> over het symbool het gaat om wat er natuurlijk boven of over ligt	C	Onjuist punt aankaarten
oke het punt is gemaakt. Dank daarvoor	C	Mond snoeren/punt gemaakt

Bijlage VII Analyses Tan

In dit overzicht is de zien in welke categorieën van het analysemodel de verschillende onderbrekingen van Tan zijn onderverdeeld. In de derde kolom is te zien in welk patroon dit geval is geclassificeerd. Alle dikgedrukte onderbreking zijn twijfelgevallen: voor elk geval is beargumenteerd of ze wel of niet in een van de subcategorieën geplaatst zijn.

Onderbreking	Categorie	Subcategorie
Fragment 1		
en als hij zo geloofwaardig is, en hij wijst inderdaad drie vermoorde mannen aan die zijn die in opdracht van Holleeder zouden zijn vermoord waarom is Holleeder nog niet opgepakt?	A	Situatieschets met vervolgvraag
nouja wat het lastige is bij kroongetuigen algemeen, en bij deze kroongetuige in het bijzonder je zegt zelf: hij heeft er ook al een aantal zaken zijn bewezen verklaard. En ik bedoel als advocaat, denk ik, is een van de dingen die je aanvoelt van ja, maarja zijn belang is zo groot om strafvermindering of van z'n eigen straf te ontkomen dat ie van alles kan roepen over iedereen of heeft dat wel echt diepere betekenis in de Nederlandse onderwereld? Wat hij nu zegt allemaal?	A	Twijfelgeval. Uiteindelijk is gekozen voor de categorie situatieschets met vervolgvraag, omdat Tan een beschouwing op de situatie biedt, met daarin tevens een eigen mening verweven, maar met als doel een ruimer beeld van de situatie te krijgen, waaruit zijn vervolgvraag vervolgens weer kan voortvloeien.
maar hoe hachelijk is dit voor hem persoonlijk want ik bedoel dit is niet alleen een belang dat ie misschien strafvermindering of iets dergelijks	A	Vervolgvraag met verklaring
maarja ja in de praktijk heeft de rechter natuurlijk niks te maken met wat Justitie wil	C	Bezwaar als bekend veronderstellen

aanstaande donderdag zou onder anderen Nico Meijering dus met berichten komen waar we ongetwijfeld nog veel meer over horen. Op dit moment: Justitie doet onderzoek eh dank jullie beide.	B	Samenvatten/parafraseren
Fragment 2		
ohh en wat was dat dan?	A	Vervolg vraag
Welke koekenpan heeft u gepakt toen?	A	Vervolg vraag
maar zou jij bereid zijn om met Google om de tafel te gaan want ze zouden ook kunnen zeggen dat je dan bepaalde dingen moet maken of werkt dat niet zo?	A	Vervolg vraag met verklaring
Fragment 3		
staat niet in uw boek in uw boek staan hele andere verhalen.	B	Onderbreking zelf aanvullen
nee nee nee ik dacht ik ben benieuwd naar wat voor verhalen deze meneer Hiddema te vertellen heeft ik kijk naar een aantal verhalen dan lees ik die ook keurig.	C	Direct bezwaar afzwakken
En laat dat laat dat nou een mooi slotwoord zijn.	D	Slot gesprek aankondigen
Fragment 4		
en al d- en wat en wat betekent dat, dan wordt de sfeer niet beter?	A	Vervolg vraag
daar daar nou ik ik zou bijna zeggen dat is zo principieel verschillend dat je daar eigenlijk helemaal niet over onderhandelen kan daar daar zit gewoon een eindstreep aan	D	Alternatieve denkwijze voorstellen
nou en in de Paulu- bij de Pauluskerk levert dat op dat dertig procent mensen die er zijn die gaan uiteindelijk terug en bij andere opvangplaatsen is dat maximaal tien procent. Maar als je dan teruggaat naar die tafel waar jullie met z'n tweeën zitten Rutte en jij er is er is chagrijn nog over de afgelopen week dan gebeurt kennelijk iets waar het chagrijn min of meer wordt weggenomen wat gebeurt daar dan?	A	Situatieschets met vervolgvraag
is dat wel door je hoofd geschoten?	A	Vervolg vraag
één van de cruciale beslissingen die jullie genomen hebben is dat het in vijf steden gaat gebeuren die opvang en eh dan zeggen heel veel andere gemeenten Arnhem Haarlem eh nou kan zelfs Zutphen kan ze allemaal opnoemen die zeggen allemaal nou maar wij gaan echt niet stoppen met onze opvang want wij gaan	C	Bezwaar extern uitleggen

Als ik naar Als ik naar de coalitiepartner de VVD luister die leggen het heel anders uit die zeggen gewoon van ja sorry als de andere gemeenten toch blijven opvangen dan gaan weze korten zo simpel is het	C	Bezwaar extern uitleggen
maar dat wil dat dat is nou juist het dat is nou juist het probleem en dat daar wijzen ook de oppositiepartijen op er is <eigenlijk> in <wezen> kan je je afvragen wat is er echt principieel verandert want een beperkt aantal weken dan mogen ze inderdaad blijven in de opvang en daarna is het gewoon weer op straat toen moest ik denken aan een hele oude tweet van Diederik Samsom en die schreeft Ooit dit: Leers is keihard ook in vrieskou mogen gemeenten asielzoekers geen opvang bieden. Benieuwd welke gemeente zich aan haar zorgplicht onttrekt. Dat is de Samsom volgens mij en die de ACHTERBAN van de partij van de Arbeid het liefst ziet	C	Direct bezwaar afzwakken
Humberto Tan zal nooit onder een brug slapen maar die ASIELzoekers jaaaaa! Die asielzoeker wel en dan kan Aboutaleb dat inderdaad wel zeggen maar aan de andere kant wordt er ook gezegd als door het kabinet: en ik ga jullie korten gemeente We hebben aller[lei financiële	C	Bezwaar extern uitleggen
Sterker nog wat vond u van uitspraak dat Zijlstra zei: eigenlijk die asielzoekers, Holleeder houdt zich nog meer aan de wet dan de asielzoekers. De vergelijking tussen Holleeder en de asielzoekers.	A	Twijfelgeval: uiteindelijk is gekozen voor de categorie vervolgvraag met verklaring omdat Tan in feite eerst de vraag stelt, en vervolgens nog kort aangeeft wat hij hier precies mee bedoelt ('de vergelijking tussen..')
Fragment 6		
maar dat zeg jij nou wel maar ik vraag me af kijk tuurlijk de ziekte is heel erg en verschrikkelijk maar daaruit kun je ook juist je kracht beproberen te putten denk ik	C	Direct bezwaar afzwakken
nou oke. Nou is het wel zo je een dd-bbedoel andere geneugte zoek, misschien meer immateriële geneugten ook die je niet kan eten of kan kopen en onder anderen over geluk een gesprek tussen Erica en de Dalai Lama over geluk.	D	Fragment introduceren

<p>dit vindt Peter lastig gesprekstof (lacht) hij denkt oooooh kom maar met een moordzaak maar laat me met RUST.</p>	C	<p>Twijfelgeval. Deze onderbreking is een bezwaar dat Tan in feite voor iemand anders maakt (namelijk Peter R de Vries). Omdat deze onderbreking voornamelijk grappig bedoeld is en niet in een van de patronen te passen is, is deze onderbreking niet in een subcategorie ingedeeld.</p>
<p>Fragment 7</p>		
<p>maar het is wel een maatregel die heel zichtbaar is he, op het moment dat militairen hun uniform niet meer aan mogen.</p>	C	<p>Bezwaar als bekend veronderstellen</p>
<p>Laat de minister even antwoord]en alsjeblieft de minister wil even antwoorden.</p>	C	<p>direct bezwaar afzwakken</p>
<p>Fragment 8</p>		
<p>je moet er iets anders van maken je moet één op één dat kan ook bijna niet</p>	B	<p>Onderbreking zelf aanvullen</p>
<p>ja want het gaat het gaat over een jongen die eigenlijk kansarm is en uiteindelijk dat theater ziet was dat ook waarom je dacht Jan van dit is ook voor tv heel mooi een heel mooie vorm want de vorm waarin het is gekozen is bijna theatraal.</p>	A	<p>Twijfelgeval. Uiteindelijk is gekozen voor de categorie situatieschets met vervolgvraag, omdat Tan een beeld geeft van de sfeer van de film waaruit hij zijn vervolgvraag laat voortvloeien ('Waarom dacht je van..')</p>
<p>la-laten we kijken naar een fragment waarin die sfeer ook gepakt is van de jaren vijftig.</p>	D	<p>Fragment introduceren</p>
<p><u>Nee</u> dus hoe doe hoe doe je dat in het theater?</p>	A	<p>Vervolgvraag</p>
<p>één naam twee namen OKE drie namen</p>	A	<p>Vervolgvraag</p>
<p>een media-]akkoord? een media-]akkoord? Ik was aan het schaatsen hier (lacht)</p>	A	<p>Vervolgvraag</p>
<p>jullie gaan door en dan gaan jullie ook nog door met Moeder Ik wil bij de teevee Ja he komt een vervolg he. Ik vind leuk een media-akkoord maar dat is oud nieuws. Nieuw nieuws media</p>	B	<p>Samenvatten/parafraseren</p>
<p>Fragment 9</p>		

MAAR neem neem neem dit bezoekje hier aan RTL Late Night, dat dat kost toch wel nou laten we zeggen een kleine twee uur: aankomen, de uitzending vervolgens om een uur of half twaalf zijn we klaar is dit nou gestolen tijd? Wat zou u nou normaal gesproken in dit dit in deze tijd dossiers lezen?	A	Situatieschets met vervolgvraag
En je geniet ervan gewoon dus op jou heeft het geen negatief effect en wat voel je dan?	B	Samenvatten/parafraseren
	A	Vervolgvraag
NOUja en stel je voor ik bedoel dat nog wanneer je met collega's werkt maar je hebt heel veelzppers die zelfstandig werken ook economische omstandigheden zijn heel zwaar en die zeggen ja ik kan niet meer maarja ik moet die rekening betalen jongens k moet het dak op of ik moet echt die auto maken of ik moet vul maar in	C	Bezwaar extern uitleggen
Fragment 10		
Nou en met name deze vrouw ook	B	Onderbreking zelf aanvullen
en wat waarom mag ik even die microfoon bij Ineke waarom niet Ineke mocht ie het niet lezen? De regisseur	A	Vervolgvraag
en waarom moest je huilen? Want het is niet een verhaal wat je niet kende	A	Vervolgvraag met verklaring

Bijlage VIII Twijfelgevallen

De verschillende onderbrekingen van Pauw en Tan waren niet altijd eenduidig in te delen in één van de vier categorieën van het analysemodel. De verschillende keuzes die zijn gemaakt bij het indelen van de problematische gevallen zullen daarom hieronder worden toegelicht.

Pauw

1. fragment 1

De eerste onderbreking bij Pauw, in gesprek met Anna Korterink over het publiceren van haar boek over de Rostapes, is direct een eerste twijfelgeval (regel 6):

Onderbreking 1 (3:13):

Vrijwel direct bij de start van het fragment, na een korte introductie, vraagt Pauw naar het boek.

1 Pauw:	Eerst eventjes over dat boek.
2	Waarom is dat verboden?
3	Want dat mag dus niet verkocht worden? Sinds vandaag.
4 Korterink:	Ja dat vragen wij ons ook af waarom het verboden is
5	natuurlijk eh[m] =ja
6 Pauw:	[maargoed dat weet de advocaat dan=

((wijst naar de advocaat van Korterink, Korterink zelf kijkt eerst naar

haar advocaat met een kleine glimlach en slaat dan haar ogen neer)) |

De onderbreking wordt voltrokken in de vorm van een stelling, die eveneens de beurt geeft aan een andere partij dan de onderbrokenen. Omdat het in dit geval niet gaat om een concrete onduidelijkheid in de uiting van de onderbrokenen, maar om iets waar de interviewer commentaar op heeft, kan deze onderbreking gezien worden als een het opwerpen van het

bezwaar. Pauw laat met zijn onderbreking namelijk merken dat het antwoord 'wij vragen ons ook af waarom het verboden is' wat hem betreft niet bevredigend is. Daarmee geeft hij tevens te kennen dat het voor hem bezwaarlijk is dat Kortterink doorgaat met haar beurt.

2. Fragment 1

Een ander probleemgeval bij Pauw betreft de vierde onderbreking in gesprek met Anna Kortterink en Peter R de Vries (regel 6):

Onderbreking 4 (4:43):

Direct volgend op het voorgaande.

1 Kortterink:	Nou ja deze verklaringen van Ros zijn in handen van
2	heel veel verschillende mensen zowel advocaten als
3	verdachten, en inmiddels ook mensen die ooit een
4	keer bijvoorbeeld zijn voor gekomen in het proces.
5	(schud hoofd) Iedereen heeft ze eigenlijk al dus ja[je
6 Pauw:	[iedereen heeft ze eigenlijk al] ja.
7 Kortterink:	hoeft niet zo veel moeite te] doen om eraan te komen.
8 Pauw:	Had jij het ook al, Peter?

De Vries gaat hierna inhoudelijk in op de vraag en Kortterink wordt buiten beschouwing gelaten/gaat niet meer inhoudelijk in op de onderbreking.

Deze onderbreking bestaat uit twee delen. Het eerste deel is een herhaling van het voorgaande, en kan daarmee ofwel als vraag opgevat worden en daarmee als onduidelijkheid over de vorige uiting, ofwel als indirect commentaar op de inhoud van de vorige uiting. Het

tweede deel is een concrete vraag over de inhoud van de vorige uiting aan een derde. Omdat deze vraag zo direct in verband staat met de uiting die onderbroken is, is ervoor gekozen deze onderbreking op te vatten als een geval van de eerste categorie, andergeïnitieerd zelfherstel.

3. Fragment 1

Onderbreking 8 (9:05):

direct volgend op voorgaande

22 Korterink: =Ali A.

23 Maar[goed die eh is]

24 Pauw: [Ali B. Is veel b]ekender maar Ali A. Timmert ook

25 aardig aan de weg begrijp ik. Juist.

(Korterink en Moszkowicz lachen beiden een beetje)

26 Moszkowicz: Precies

Een onderbreking in de vorm van een grap, die ingaat op de uiting van de vorige spreker. In dit geval is het lastig te stellen dat er iets uit de vorige beurt onduidelijk is, danwel dat Pauw het niet eens in met de inhoud van het voorgaande. Echter, omdat Pauw expliciet zijn begrip aangeeft ('begrijp ik'), kan de uiting opgevat worden als een zelfbevestigende uiting die onduidelijkheden uit de inhoud van de vorige uiting wegneemt. Daarom is ervoor gekozen deze onderbreking in te delen in de categorie 'andergeïnitieerd anderherstel'.

4. Fragment 3

Onderbreking 5 (46:40):

Hiddema vindt het vervelend dat hij door dit stigma in een positie gedwongen wordt om zich te verantwoorden.

1 Hiddema: Ik moet nou tegen de mensen vanwege deze krabbelende meneer

2 gaan vertellen dat ik geen louche man ben.

Wederom een grap, waar een klein beetje begrip doorschemert, dat echt als een stelling wordt gepresenteerd. De grap dient ter bevestiging van het hiervoor gezegde – als Slagter dat geen goede samenvatting had gevonden van wat hij gezegd had, had hij er niet bevestigend op gereageerd. Pauw heeft hiermee dus ‘succes’ geboekt met een grap waarmee zijn begripsvraag verdoezeld is en hij wel punten scoort.

7. Fragment 8

Onderbreking 2 (13:31):

Naar aanleiding van de moskee-internaten vraagt Pauw of Asscher het niet eigenlijk beter zou vinden als dat soort internaten en bijzonder onderwijs er helemaal niet waren, en iedereen op een zelfde school zou zitten. Asscher stelt dat onzin is en te simpel. Daarop stelt Pauw:

- 1 Pauw: Dus het bijzonder onderwijs bevordert de integratie zegt u
- 2 Asscher: Nee dat is het andere uiterste ik denk dat het een groot goed is dat
- 3 Pauw: jaa jaa ik denk dat het
- 4 Asscher: mensen zelf kunnen bepalen hoe ze hun kind opvoeden en wat voor
- 5 school, wat voor godsdienst wat voor identiteit=
- 6 Pauw: maar wat voor =je zou kunnen
- 7 zeggen dat doe je lekker thuis. Gods- geloven doe je thuis en en en
- 8 Asscher: dat doe je ook thuis
- 9 op school probeer je al die mensen bij elkaar te krijgen want dat is
- 10 toch de essentie van wat u hier zegt, als je elkaar leert kennen moet
- 11 Asscher: [maar al die scholen]
- 12 Pauw: [je ook op een bepaald moment bij elkaar ZIJN.

9. Fragment 9

Onderbreking 5 (49:00):

Nadat een voorproefje is vertoond van een scene uit celblok H. Vraagt Pauw:

1 Pauw: Ben je d'r geweest eigenlijk? In in de gevangenis?

2 Hoes: Wij draaien in een echte ge[vangenis in]

3 Pauw: [ja ja maar ik] bedoel waar ook

4 echt mensen echte gevangenen zitten

5 Hoes: eh nee nee nee nee

Pauw herstelt een verkeerd begrepen vraag. Dit kan gezien worden als het herstellen van onbegrip uit de vorige uiting door de onderbrokenen, of als bezwaar over de vorige uiting. Omdat het onbegrip bij Isa Hoes vandaan komt doordat ze de vraag verkeerd heeft begrepen, is er in dit geval geen sprake van andergeïnitieerd anderherstel maar het opwerpen van een bezwaar. Het bezwaar is namelijk geuit door Pauw, die het niet eens is met de inhoud van de uiting omdat hij iets anders bedoelt.

10. fragment 10

Onderbreking 2 (19:04):

Simons is blij dat men het er de afgelopen 2 jaar tenminste over heeft, omdat alle donkere Nederlanders altijd al met racistische opmerkingen worden geconfronteerd rondom Sinterklaas. Ze hoopt dat we eens durven te praten over die ongelooflijk racistische reacties die zijzelf bijvoorbeeld over zich heen heeft gekregen naar aanleiding van de discussie.

1 Simons: En straks als het symbool eenmaal is verdwenen en sommige

2 mensen geen keus meer zullen hebben dan een gekleurde piet in te

3 zetten omdat ik denk dat we die kant wel opgaan dan hebben we

4 misschien zijn we misschien daar waar we het echt over moeten

5 hebben. Want het gaat natuurlijk eh eh niet alleen maar over het

6 symbool [Zwarte Piet] [is het symbool]

7 Pauw: [Het gaat niet] over het symbool [het gaat om wat er

8 natuurlijk boven of o[ver ligt]

Bovenstaande onderbreking uit een bezwaar over het daarvoor gezegde, ook al is Pauw het eens met de onderbrokene (alleen niet met de precieze formulering).

Tan

1. Fragment 1

Onderbreking 1 (5:19):

De Vries geeft aan dat hij zelf Ros ook al eens als kroongetuige had genoemd: hij noemt hem geloofwaardig omdat hij als een spin in het web zat en een aantal liquidaties zelf heeft georganiseerd.

1 De Vries: Dus hij is heel geloofwaardig op dat punt

2 En eh ik ben heel benieuwd naar de gedetailleerde verklaringen

3 maarja=

4 Tan: = en als hij zo geloofwaardig is,

5 en hij wijst inderdaad drie vermoorde mannen aan

6 die zijn die in opdracht van Holleeder zouden zijn vermoord

7 waarom is Holleeder nog niet opgepakt?

8 De Vries:
ermee

Na ik denk dat dat

9 te maken heeft dat nu een gerechtelijk vooronderzoek is eh
10 geopend naar zijn verklaringen eh ik heb het nog niet gelezen
11 Ik denk dat je je moet realiseren dat dat gedeeltelijk verklaringen
12 zijn van horen zeggen. Enne nou dan kan je iemand niet meteen
13 daarvoor achterover trekken dan moet je eerst onderzoek doen.

Tan stelt hier een vraag aan De Vries, dus andergeïnitieerd zelfherstel, maar stelt hierin wel een hypothetische vraag, die gezien kan worden als het voorstellen van een alternatief. Omdat de reactie echter ontstaat uit een onduidelijkheid in de vorige beurt, is er sprake van andergeïnitieerd zelfherstel.

2. Fragment 1

Onderbreking 4 (12:15):

De Vries vult op bovenstaand antwoord van Plasman aan dat de rechter uiteindelijk nog moet goedkeuren dat er strafvermindering mag plaatsvinden; wat gebeurt er als de rechter levenslang geeft, wat is daar de helft van? Plasman reageert daarop:

1 Plasman: Dat dat zou een een ongelooflijke verre-vergaande stap zijn
2 omdat je dan in Nederland het hele kroongetuigenschap
3 kunt vergeten, dan sluit niemand meer een deal.
4 Terwijl Justitie alleen maar steeds over de bühne brengt
5 van wij hebben die deals echt nodig om de
6 zware crimi[naliteit *aan te pakken*]

7 Tan: [maar ja in de praktijk] heeft de rechter natuurlijk

8 niks te maken met wat Justitie wil =

9 Plasman: = jawel

10 Er is al een rechter dat gaat altijd zo bij zo'n regeling,

11 die toetst de rechtmatigheid daar begint het mee dat is al gebeurd.

12 Dat moet al gebeurd zijn anders komt het niet naar buiten.

Tan doet in bovenstaande onderbreking een stelling, maar wel een die in zekere zin commentaar levert op het voorgaande. Als er gekozen moet worden tussen het aankaarten van een onduidelijkheid of het aankaarten van iets waar de onderbreker het niet mee eens is, lijkt het laatste aannemelijk. De onderbreking is hiermee een voorbeeld van een opgeworpen bezwaar.

3. Fragment 4

Onderbreking 2 (5:35):

Direct volgend op voorgaande.

1 Samson: Dit gaat echt over over mensen en en als je daar zo anders over

2 voelt dan is dat minder makkelijk

3 daar [onderhandel] je niet zo makkelijk o[ver]

4 Tan: [daar daar] [nou] ik ik zou bijna

5 zeggen dat is zo principieel verschillend dat je daar eigenlijk

6 helemaal niet over onderhandelen kan

((Samson knikt en mompelt))

8 Tan:

Ik vond het een hele goede vraag

Tan maakt een grap, waarmee hij de onderbrokene een beetje belachelijk maakt, maar tegelijkertijd ook wat lucht geeft, omdat het onderwerp duidelijk niet aan hem besteed is. Hij noemt in feite het bezwaar dat de onderbrokene heeft met het onderwerp, dus daarom is het een geval van bezwaar opwerpen.

5. Fragment 7

Onderbreking 1 (2:16):

Tan vraagt wat er nodig is om een goede musical te maken. Van Den Enden noemt een aantal punten, en geeft daarna aan dat hij het verhaal 'Moeder, ik wil bij de revue' erg geschikt voor omdat het zo zuiver was, een stukje geschiedenis van ons land.

1 Van den Enden:

En ik vond dat dit verhaal geschikt was om er iets mee

2

te doen

3

want als je het alleen kopieert, ja dan is die ze[(onduidelijk)]

4 Tan:

[je moet er iets]

5

anders van maken je moet één op één dat kan ook bijna niet

6 Van den Enden:

ja

7

dat vin ik

het is televisie het is een kunstvorm

8

theater is een andere kunstvorm.

Tan vult Van Den Endens zin aan, om duidelijk te maken dat hij begrijpt wat er gezegd wordt. Er is daarom niet direct sprake van het aan de kaak stellen van een onduidelijkheid, maar meer het bevestigen van begrip. Van het aangeven dat de spreker het niet eens is met de inhoud is in ieder geval geen sprake, dus er is voor gekozen de onderbreking in te delen in de categorie andergeïnitieerd anderherstel.

6. Fragment 8

Onderbreking 4 (8:09):

Asscher vertelt over een ziekenhuis in Amsterdam waar collega's heel erg gericht zijn op elkaar, en het vertellen van de dingen die ze meemaken zodat het ook vroeg gesignaleerd wordt als het voor iemand even niet meer gaat.

1 Asscher: Dat mensen die 's nachts moeten werken een collega meekrijgen op

2 weg naar de metro of naar de tram. Dus het zijn kleine dingen

3 waardoor je je gezien voelt waardoor het normaal wordt om te

4 zeggen van ja nu trek ik het niet meer m'n energie is op

5 wat jij zegt is wel heel herkenbaar dat mensen vaak te laat pas

6 reageren een waarschuwing nodig hebben euhm maar dan moet je

7 wel op een plek werken waarbij mensen d'r begrip voor hebben

8 en die niet zeggen je bent een softie [eh]

9 Tan: [NOU] ja en stel je voor ik bedoel

10 dat is nog wanneer je met collega's werkt maar je hebt heel veel

11 zzp'ers die zelfstandig werken ook economische omstandigheden

12 zijn heel zwaar en die zeggen ja ik kan niet meer maar ja ik moet die

13 rekening betalen jongens ik moet het dak op of ik moet echt die auto

14 maken of ik moet vul maar in

15 Asscher: Nou die crisis zorgt voor in veel

16 bedrijven en bij veel zelfstandigen voor extra werkdruk eh maar

17 één van de belangrijke dingen is dat ook je hebt er toch belang bij

18 om niet uit te vallen.

Tan is het niet volledig eens met de uitspraak van Asscher. Deze gaat namelijk in op een situatie waarin het wel goed gaat, en Tan haakt daarop in door aan te kaarten in wat voor situaties het juist heel moeilijk is om even te stoppen met werken. Daarom is hier sprake van het opwerpen van een bezwaar.

Bijlage VIII Nieuwsberichten Pauw en Tan

In deze bijlage zijn links naar de verschillende artikelen opgenomen waarop de claims uit de inleiding zijn gebaseerd. Alle links zijn voor het laatst geraadpleegd op 19 juni 2016.

<http://www.broadcastmagazine.nl/humberto-tan-omroepman-van-het-jaar-2015>

<http://www.mediacourant.nl/2014/06/humberto-tan-is-kritiekloos-in-rtl-late-night/>

<https://www.villamedia.nl/artikel/pauw-schaadt-aanzien-talkshow>

<http://www.communicatieonline.nl/blog/waarom-humberto-tan-niet-boos-mag-worden>

<http://radio.nl/785459/pauw-en-witteman-passen-zich-niet-aan-aan-tan>

<http://www.volkskrant.nl/media/is-humberto-tan-niet-te-vriendelijk-voor-een-eigen-latenightshow~a3498567/>

<http://cult.tpo.nl/2014/03/13/humberto-tan-de-pim-fortuyn-van-de-late-show/>

<https://www.eo.nl/magazines/visie/artikel-detail/humberto-tan-2/>

<http://kimvandermeulen.nl/?p=3784>